

PROGRAM UKUPNOG RAZVOJA OPĆINE SVETA NEDELJA 2016.-2020.

ANALIZA POSTOJEĆE SITUACIJE

Sv. Nedelja, siječanj 2016.

I. DIO
ANALIZA POSTOJEĆE
SITUACIJE

EUROKONZALTING

Izrada Programa ukupnog razvoja

TVRTKA:	Centar za ulaganja EUROKONZALTING d.o.o.
Adresa:	Mletačka 6, 52100 Pula
Telefon:	052 544 825
AUTORI:	dr. sc. Ivo Jelenaca Davor Škrtić, dipl. oec. dr. sc. Ernes Oliva Ivan Puh, univ. spec. oec.
Telefon/GSM:	098 992 2002
NAZNAKE O ODGOVORNOSTI:	Polazni podaci u analizi područja općine Sv. Nedelja temelje se na statističkim podacima nadležnih institucija. Planirane aktivnosti razvoja temelje se na dosadašnjim iskustvima na području općine, metodologiji najbolje prakse razvoja jedinica lokalne samouprave na nacionalnom i europskom području te potrebama lokalne zajednice. Značajan dio aktivnosti rezultat je izvornih ideja i iskustva djelatnika tvrtke. Vizija i temeljne smjernice razvoja Programa postavljeni su od strane vodećih ljudi Općine Sv. Nedelja.
NAZNAKE O JAVNOSTI PODATAKA:	Podaci predloženi u Programu ukupnog razvoja javne su naravi. Isti su namijenjeni osobama zaduženim za realizaciju razvojnih ciljeva i pojedinih projektnih aktivnosti te građanima na uvid kao polazna osnova za stvaranje novih razvojnih ideja i projekata. Metodologija izrade Programa ukupnog razvoja dio je izvorne metodologije tvrtke i zaštićena je autorskim pravima i pravima tvrtke.

SADRŽAJ

UVOD	7
1.1. Što je Program ukupnog razvoja (PUR)?.....	7
1.2. Struktura PUR-a.....	7
1.3. PUR kao razvojni dokument	8
1.4. Implementacija aktivnosti	8
STRATEŠKI RAZVOJ ISTARSKE ŽUPANIJE I LAG-A ISTOČNE ISTRE	9
1.5. Strateški razvoj Istarske županije	9
1.6. Strateški razvoj LAG-a istočne Istre	14
ANALIZA POSTOJEĆE SITUACIJE OPĆINE SVETA NEDELJA.....	17
1.7. Obilježja općine Sveta Nedelja	17
1.8. Prirodni resursi i okoliš	18
1.8.1. Klimatske karakteristike	18
1.8.2. Tlo.....	19
1.8.3. Vegetacija.....	19
1.8.4. Zaštićeni dijelovi prirode.....	20
1.9. Kulturno povijesna baština	20
1.9.1. Kulturna dobra nacionalnog značaja	20
1.9.2. Kulturna dobra regionalnog značaja	22
1.9.3. Kulturna dobra lokalnog značaja.....	25
1.9.4. Park skulptura Dubrova.....	28
1.10. Stanovništvo	29
1.10.1. Naseljena mjesta na području općine Sv. Nedelja	29
1.10.2. Demografska obilježja stanovništva	29
1.10.3. Kretanje stanovništva	33
1.10.4. Struktura nezaposlenih	34
1.11. Prometna i komunalna infrastruktura.....	39
1.11.1. Cestovni promet	39
1.11.2. Željeznički promet	41
1.11.3. Zračni promet	42
1.11.4. Pošta i telekomunikacije.....	42
1.11.5. Elektroenergetika, vodoopskrba, sustav odvodnje i zbrinjavanja otpada	42
1.11.6. Groblja	43
1.12. Gospodarstvo.....	44
1.12.1. Opći okviri.....	44
1.12.2. Trgovina.....	57

1.12.3.	Turizam i ugostiteljstvo	58
1.12.4.	Građevinarstvo	60
1.12.5.	Rudarstvo i vađenje.....	61
1.12.6.	Poljoprivreda.....	63
1.12.7.	Gospodarska zona Dubrova	66
1.13.	Obrazovanje.....	68
1.13.1.	Predškolski odgoj	68
1.13.2.	Osnovnoškolsko obrazovanje	68
1.13.3.	Srednjoškolsko obrazovanje	69
1.13.4.	Visokoškolsko obrazovanje.....	70
1.14.	Zdravstvo i socijalna skrb	71
1.15.	Civilno društvo, sport i kultura	73
	TRENDОВI NA REGIONALNOJ I MEĐUNARODNOJ RAZINI	74
1.16.	Trendovi na europskoj razini	74
1.16.1.	Financijska kriza i utjecaj na europsko gospodarstvo	74
1.16.2.	Opći gospodarski trendovi.....	74
1.16.3.	Trendovi na tržištu rada EU	75
1.16.4.	Potražnja za visokoobrazovanimima	76
1.16.5.	Ugrožen socijalni sustav	76
1.16.6.	Novi odnos snaga.....	77
1.17.	Trendovi na nacionalnoj razini.....	78
1.17.1.	Opći trendovi	78
1.17.2.	Infrastrukturni projekti na nacionalnoj razini	78
1.17.3.	Projekti i poticajne mjere u gospodarstvu na nacionalnoj razini	83
1.18.	Trendovi na području Istarske županije	84
1.18.1.	Gospodarski trendovi	84
1.18.2.	Trendovi u gradnji infrastrukture i prometne veze	84
1.18.3.	Gospodarski trendovi na lokalnoj razini	86
	EU FONDOVI I MOGUĆNOSTI FINANCIRANJA	87
1.19.	Mjera 7 i mogućnosti financiranja projekata JLS	87
1.19.1.	Podmjera 7.1 (Prostorni planovi, Programi ukupnog razvoja, itd).....	88
1.19.2.	Podmjera 7.2 (Nerazvrstane ceste, vodoopskrba i odvodnja)	88
1.19.3.	Podmjera 7.4 (Infrastruktura)	90
1.20.	Mjera 4. – Ulaganja u fizičku imovinu	91
1.20.1.	Podmjera 4.1 – Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva	91
1.20.2.	Podmjera 4.2 –Ulaganja u preradu, marketing i razvoj polj. proizvoda	94
1.21.	Mjera 6. – Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja	96

1.21.1.	Podmjera 6.1 – Potpora mladim poljoprivrednicima.....	96
1.21.2.	Podmjera 6.2 – Pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti OPG-a.....	97
1.21.3.	Podmjera 6.3 - Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava	98
1.21.4.	Podmjera 6.4 - Razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima	98
1.22.	Mjera 19. - Leader (CLLD)	99
1.23.	Vinska omotnica i poticanje vinogradarstva.....	101
1.24.	Poduzetnički impuls	102
1.25.	Ministarstvo turizma: Konkurentnost turističkog gospodarstva	103
	ANALIZA PRORAČUNA OPĆINE SVETA NEDELJA.....	104
	SWOT ANALIZA OPĆINE SVETA NEDELJA.....	110
	VIZIJA I MISIJA OPĆINE SVETA NEDELJA	116
1.26.	Misija.....	116
1.27.	Vizija	116
	Popis izvora.....	117
	Popis tablica.....	117
	Popis grafikona	118
	Popis slika	119

UVOD

1.1. Što je Program ukupnog razvoja (PUR)?

Program ukupnog razvoja (PUR) izrađuje se za potrebe općina i gradova. To je temeljni strateški dokument razvoja lokalne zajednice. Izrađuje se u svrhu planiranja, organizacije, provedbe i kontrole ukupnog razvitka općina ili grada. Služi kao svojevrsan vodič jedinici lokalne samouprave u procesu razvoja lokalne zajednice. Daje analizu trenutnog stanja, definira misiju i viziju razvoja te strateške smjernice razvoja lokalne zajednice. Potencijalnim investitorima daje uvid u strategiju zajednice u koju žele ulagati.

Program ukupnog razvoja lokalne zajednice mora biti usklađen sa strateškim razvojnim dokumentima višeg reda. S obzirom na nepostojanje jedinstvene državne strategije, definiraju se krovne državne strategije koje predstavljaju polaznu osnovu za stvaranje strategija na nižim razinama upravljanja. Prema tome, županije izrađuju Županijske razvojne strategije, LAG-ovi izrađuju lokalne razvojne strategije dok općine i gradovi izrađuju Programe ukupnog razvoja koji se svojim strateškim smjericama razvoja moraju uklopiti u razvojne strategije donesene na višoj razini upravljanja.

Program ukupnog razvoja općine Sv. Nedelja daje realno stanje mogućnosti i potreba svih subjekata u društvu. Prikazuje u kojem smjeru razvoj općine treba ići i na koji način ga je moguće ostvariti. To je dokument koji služi Općini za planiranje aktivnosti, odnosno određivanje projekata razvoja lokalne zajednice.

1.2. Struktura PUR-a

Struktura PUR-a općine Sv. Nedelja podijeljena je u dvije cjeline od kojih je svaka podijeljena u poglavlja i potpoglavlja.

Prvi dio „Analiza situacije“ podijeljen je u osam poglavlja. Iznesena su uvodna razmatranja koja pojašnjavaju što je PUR, njegovu strukturu, čemu on služi te pojašnjavaju implementaciju aktivnosti. Nadalje, analiziraju se smjernice strateškog razvoja Istarske županije te LAG-a istočne Istre, vrši se analiza postojeće situacije na području općine Sv. Nedelja koja obuhvaća analizu općih obilježja općine, analizu geografskog položaja, analizu klime, prirodnih resursa i okoliša, analizu stanovništva,

analizu prometne i ostale povezanosti, analizu gospodarstva, analizu infrastrukture, analizu stanja u obrazovanju, u zdravstvu i socijalnoj skrbi, u civilnom društvu i zaštiti, u kulturi i kulturnoj baštini i u sportu. Analizira se proračun Općine Sv. Nedelja, analiziraju se trendovi na međunarodnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, razmatraju se mogućnosti financiranja projekata putem EU fondova, definira se misija Općine Sv. Nedelja, vizija područja koje obuhvaća te se izrađuje SWOT analiza.

Drugi dio „Strategija razvoja“ sastoji se od pet poglavlja. Nakon uvodnog razmatranja povezanosti strategije razvoja Općine Sv. Nedelja sa strategijom razvoja Istarske županije i LAG-om istočne Istre, u drugom se poglavlju definiraju strateški ciljevi te razrađuje strategija njihove realizacije. Tijekom narednih poglavlja razrađuju se prioritete, mjere i projekti kojima će se ostvariti zadani ciljevi.

1.3. PUR kao razvojni dokument

Kako je prije navedeno Program ukupnog razvoja temeljni je strateški razvojni dokument lokalne zajednice kojeg donosi jedinica lokalne samouprave. Kao takav mora biti u skladu sa strateškim razvojnim dokumentima na regionalnoj i nacionalnoj razini. Budući da je planiranje jedna od temeljnih pretpostavki kvalitetnog razvoja, PUR sadrži smjernice razvoja svih segmenata, gospodarskog, društvenog i ekološkog.

Smjernice razvoja dugoročnog su karaktera što znači da su usmjerene na dugoročna rješenja razvoja općine, a ne na kratkoročna i privremena rješenja problema i budućih potreba. Isto tako, smjernice poštuju načela održivog razvoja. Razvoj mora biti utemeljen na društvenim razvojnim načelima, uz poštivanje sve strožih ekoloških zahtjeva, u skladu s legislativom Europske unije. Iz tog je razloga važno da smjernice razvoja ne zanemaruju ekološke aspekte i održivo upravljanje resursima u svim segmentima razvoja.

1.4. Implementacija aktivnosti

Realizacija predloženih projekata u okviru postavljenih prioriteta i strateških ciljeva predstavlja značajan financijski trošak, odnosno značajno financijsko opterećenje proračuna jedinica lokalne samouprave. Iz tog je razloga potrebno pronaći

alternativne izvore financiranja strateških razvojnih projekata. Nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, jedinice lokalne samouprave imaju na raspolaganju značajna sredstva iz strukturnih fondova Europske unije, a posebice u okviru Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj te iz nacionalnih izvora odnosno Fonda za turizam i Fonda za zaštitu okoliša. Osim mogućnosti povlačenja bespovratnih sredstava iz EU i nacionalnih fondova, postoje i povoljniji oblici kreditiranja investicija putem Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR).

Osim jedinica lokalne samouprave, mogućnosti financiranja projekata iz europskih strukturnih i investicijskih fondova te iz nacionalnih izvora imaju i vlasnici trgovačkih društava, vlasnici obrta te fizičke osobe.

Da bi se Program ukupnog razvoja mogao početi primjenjivati, mora biti usvojen od strane Općinskog vijeća Općine Sv. Nedelja. Time se realizacija programa povezuje s planiranjem proračuna. Mjere, odnosno projekti navedeni u PUR-u imaju određenu dinamiku realizacije te se sukladno toj dinamici predviđaju sredstva u proračunu, potrebna za realizaciju projekata. Proračun mora biti povezan s godišnjim planom realizacije projekata.

STRATEŠKI RAZVOJ ISTARSKE ŽUPANIJE I LAG-A ISTOČNE ISTRE

1.5. Strateški razvoj Istarske županije

Prvi dokument strateškog razvoja Istarske županije donesen je 2006. godine. Regionalni operativni program Istarske županije (ROP) prvi je strateški dokument koji je na sustavan i dinamičan način artikulirao razvoj za razdoblje od pet godina, 2006.

– 2010. godine. U ROP-u su doneseni strateški ciljevi razvoja Istarske županije za petogodišnje razdoblje. Strateški razvojni ciljevi prema ROP-u bili su:

1. Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo
2. Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard
3. Strateški cilj 3: Uravnotežen i održiv razvoj
4. Strateški cilj 4: Prepoznatljivost istarskog identiteta

Posljednje smjernice strateškog razvoja Istarske županije donesene su u nacrtu Županijske razvojne strategije Istarske županije do 2020. godine. Županijska razvojna strategija (ŽRS) temeljni je planski dokument za održivi društveno-gospodarski razvoj svake županije. Nacrt Županijske razvojne strategije nadovezuje se na prethodnu Županijsku razvojnu strategiju Istarske županije za razdoblje od 2011. do 2013. godine. Program ukupnog razvoja općine Sv. Nedelja usklađen je sa strateškim ciljevima iz nacрта Županijske razvojne strategije Istarske županije. ŽRS utječe na mjere ukupnog razvoja općine Sv. Nedelja i obrnuto. ŽRS utječe na razvoj općine Sv. Nedelja dajući smjernice za smjer razvoja, odnosno za strateške ciljeve, prioritete, mjere i aktivnosti. Navedene smjernice sažete su u viziji i strateškim ciljevima razvoja Istarske županije.

Vizija Istarske županije prema nacrtu ŽRS-a:

Istarska županija je autonomna, moderna, otvorena i gospodarski konkurentna regija prepoznatljive kulturne i prirodne baštine, visoke kvalitete života u okvirima uravnoteženog i održivog razvoja.

Strateški ciljevi Istarske županije za razdoblje do 2020. godine proizašli su iz vizije razvoja te su definirani kao:

1. Strateški cilj 1: Povećanje gospodarske konkurentnosti
2. Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visoka kvaliteta života
3. Strateški cilj 3: Jačanje infrastrukture, zaštite okoliša i održivog upravljanja prostorom i resursima
4. Strateški cilj 4: Razvoj, očuvanje i promoviranje istarskog identiteta

Nacrt Županijske razvojne strategije Istarske županije definirao je četiri strateška cilja koji se sastoje od 16 prioriteta i 59 mjera strateškog razvoja Istarske županije.

Strateški cilj 1: Povećanje gospodarske konkurentnosti

Konkurentno gospodarstvo prvi je i jedan od najvažnijih strateških ciljeva Istarske županije. Ovim ciljem definirane su sastavnice konkurentnosti koje su ključne za razvoj istarskog gospodarstva, a koje treba poboljšati kako bi Istarska županija zadržala vodeću konkurentnu poziciju u Republici Hrvatskoj i smanjila zaostajanje za drugim zemljama članicama EU-a. Ključna zaostajanja Istarske županije u odnosu na zemlje Europske unije odnose se na sljedeća područja: poslovno okruženje, marketing, menadžment i klastere, financijsko tržište i lokalnu konkurenciju, tehnologiju i inovativnost, ulaganja poduzeća u istraživanje i razvoj, razvijenost i raširenost proizvodnih klastera, financijskog tržišta i lokalne konkurencije te zahtjevnost kupaca u pogledu kvalitete proizvoda.

Postizanje konkurentnosti gospodarstva Istarske županije podrazumijeva:

1. Jačanje istraživanja i razvoja, primjene novih tehnologija i inovacija
2. Jačanje kapaciteta istraživanja i razvoja te suradnje između javnih istraživačkih institucija i privatnih poduzeća u djelatnostima važnim za istarsko gospodarstvo
3. Podupiranje primjene novih tehnologija i unapređivanja i proširenja tehnoloških kapaciteta i poslovnih procesa u ključnim sektorima istarskog gospodarstva
4. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta (centri kompetencija, tehnološki parkovi i dr.)
5. Poticanje gospodarstva za poslovna ulaganja u istraživanje i razvoj i povećanje korištenja znanja u proizvodnji roba i usluga u ključnim sektorima istarskog gospodarstva
6. Unaprjeđenje poslovnog okruženja za osnivanje i razvoj malog i srednjeg poduzetništva
7. Olakšanje pristupa izvorima financiranja za malo i srednje poduzetništvo (MSP-ovi, obrtnici, OPG, start-upovi, slobodne profesije)

8. Jačanje potporne infrastrukture za osnivanje i razvoj malog i srednjeg poduzetništva (formiranje i razvoj poduzetničkih inkubatora, akceleratora, razvojnih agencija i razvoj poduzetničkih/poslovnih zona)
9. Obrazovanje za male i srednje poduzetnike
10. Poticanje umrežavanja u gospodarstvu (klasteri, zadruge, MSP-ovi, obrtnici, OPG-ovi, start-upovi, slobodne profesije)
11. Podupiranje usvajanja i primjene međunarodnih standarda kvalitete roba, usluga i procesa te sustava kvalitete poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, vina i jakih alkoholnih pića
12. Stvaranje povoljnog administrativnog i poslovnog okruženja za razvoj poduzetništva
13. Poticanje društveno odgovornog poslovanja
14. Razvoj ključnih gospodarskih djelatnosti poput prerađivačke industrije
15. Održivi razvoj poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, akvakulture i ribolovnog turizma
16. Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva

Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visoka kvaliteta života

Ulaganje u razvoj ljudskih resursa put je prema konkurentnosti, posebice konkurentnosti zasnovane na znanju, visokoj tehnologiji i inovacijama. Visoka kvaliteta života bit će zajamčena ukoliko se zajednica kao cjelina svjesno opredijeli za visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite. Ulaganje u razvoj ljudskih resursa podrazumijeva ponajprije ulaganje u bolju zapošljivost, radnu mobilnost i visoku kvalitetu života:

1. Povećanje zapošljivosti i radne mobilnosti
2. Razvoj sustava obrazovanja i prilagodba potrebama razvoja gospodarstva
3. Poboljšanje sustava zdravstva i socijalne skrbi te promocija zdravlja i socijalnog blagostanja
4. Razvoj sporta i rekreacije
5. Razvoj civilnog društva i društvenog poduzetništva

Strateški cilj 3: Jačanje infrastrukture, zaštite okoliša i održivog upravljanja prostorom i resursima

Ekološki razvoj sve je manje pitanje izbora, a sve više kratkoročna nužnost jer su granice nakon kojih su posljedice nepopravljive ili vrlo teško popravljive sve bliže i sve ih se brže i lakše doseže. Osim toga, očuvanje okoliša u uvjetima suvremenog standarda i načina življenja i potrošnje zahtijeva osiguranje kvalitetne infrastrukture – prvenstveno sustava gospodarenja otpadom te sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.

Realizacijom ovog cilja potrebno je smanjiti razvojne probleme i ukloniti razvojna ograničenja u Istarskoj županiji u području komunalne, prometne i energetske infrastrukture. Kao uvjet za uspješan održivi razvoj Istarske županije potrebno je isto tako poboljšati zaštitu okoliša i održivo upravljanje prostorom i resursima.

Za ostvarenje navedenog cilja utvrđene su skupine niza konkretnih mjera za poboljšanje infrastrukturnih sustava (prometne, komunikacijske, komunalne energetske infrastrukture i sustava navodnjavanja), povećanje energetske učinkovitosti, za promociju obnovljivih izvora energije i kogeneracije, za razvoj planiranja upravljanja prostorom i zaštite okoliša, za uravnotežen razvoj obalnog dijela Županije i unutrašnjosti, za valorizaciju prirodne baštine, poboljšanje zaštite i upravljanja vrijednim dijelovima prirodne i ekološke mreže i dr.

Strateški cilj 4: Razvoj, očuvanje i promoviranje istarskog identiteta

U vrijeme globalizacije i ubrzanog razvoja, identitet sve više postaje vrlo važan razvojni resurs. Istarski identitet trenutačno nije dovoljno prepoznatljiv, a uključivanje „prepoznatljivosti identiteta“ među strateške razvojne ciljeve podrazumijeva njegovo dodatno osvješćivanje i razvoj, prvenstveno putem istraživanja, očuvanja i održivog korištenja biološke/krajobrazne i kulturne baštine u funkciji razvoja te poticanja multikulturalizma, povijesnog temelja željenog jedinstva tradicije i otvorenosti.

Njegovanje istarskog identiteta i njegove prepoznatljivosti podrazumijeva i poticanje kulturnih i obrazovnih aktivnosti raznolikih segmenata kulturnog života, te poticanje unutar-županijske, međuregionalne i međunarodne kulturne i obrazovne suradnje. Multikulturalizam je jedna od važnih sastavnica istarskog identiteta, pa se ovim ciljem

utvrđuju aktivnosti za njegovo daljnje afirmiranje kao dio društvenog i sveukupnog razvoja Istre. Realizacija ovog cilja treba pridonijeti i osigurati provedbu održivog regionalnog i lokalnog razvoja putem jačanja identiteta Istre i vezanosti ljudi za istarski prostor. Potrebno je afirmirati identitet Istre kao regije u cjelini kao preduvjet njezine gospodarske, kulturne i društvene konkurentnosti na globaliziranom tržištu. Polazište i osnova za definiranje cilja su ključni razvojni problemi i potrebe u područjima koja su ključne sastavnice identiteta Istarske županije.

1.6. Strateški razvoj LAG-a istočne Istre

LAG (lokalnu akcijsku grupu) „Istočna Istra“ čine Grad Labin, Općina Kršan, Općina Pićan, Općina Raša i Općina Sv. Nedelja. Glavni cilj osnivanja LAG-a je promicanje i poboljšanje ruralnog razvoja putem lokalnih inicijativa i partnerstva u skladu s LEADER pristupom. Sukladno dokumentu Lokalne razvojne strategije LAG-a izrađenog 2013. godine, vizija LAG-a istočne Istre definirana je na način:

„Područje LAG-a Istočna Istra je prostor na kojemu se provodi uravnotežen i održiv ruralni razvoj te mjesto rastućeg životnog standarda i visoke kvalitete života. Njegov razvoj će se temeljiti na suradnji javnog, gospodarskog i civilnog sektora na način koji će sustavno i održivo koristiti raspoložive prirodne resurse, njegovati kulturnu i prirodnu baštinu trajno unapređujući ljudski i socijalni kapital.“

Strateški ciljevi LAG-a definirani su na sljedeći način:

STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ 1: Uspostava učinkovitog sustava za održivi razvoj i valorizaciju prirodnih, ljudskih i kulturnih potencijala u svrhu jačanja atraktivnosti i konkurentnosti ukupnog područja LAG-a.

STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ 2: Jačanje konkurentnosti gospodarskog sektora i dostizanje standarda Europske Unije sa posebnim naglaskom na razvoj poljoprivrednih gospodarstava, prerade i trženja poljoprivrednih proizvoda.

STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ 3: Razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti koje potiču diversifikaciju izvora prihoda, veću zaposlenost i poboljšanje socijalne strukture u ruralnom području.

STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ 4: Razvoj ruralne infrastrukture.

STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ 5: Očuvanje okoliša i bioraznolikosti, korištenje obnovljivih izvora energije i energetska učinkovitost.

U cilju realizacije prvog postavljenog strateškog cilja „Uspostava učinkovitog sustava za održivi razvoj i valorizaciju prirodnih, ljudskih i kulturnih potencijala u svrhu jačanja atraktivnosti i konkurentnosti ukupnog područja LAG-a“ koristit će se naredni prioriteti:

- Prioritet 1.1. Održivi razvoj prirodnih resursa
- Prioritet 1.2. Očuvanje i unaprjeđenje ljudskih potencijala
- Prioritet 1.3. Održivo upravljanje i valorizacija kulturne baštine
- Prioritet 1.4. Jačanje kapaciteta i učinkovitosti institucijskog okruženja

Prioriteti kojima će se ostvariti drugi strateški cilj „Jačanje konkurentnosti gospodarskog sektora i dostizanje standarda Europske Unije sa posebnim naglaskom na razvoj poljoprivrednih gospodarstava, prerade i trženja poljoprivrednih proizvoda“ definirani su na sljedeći način:

- Prioritet 2.1. Razvoj konkurentnog gospodarstva temeljenog na novim tehnologijama, poslovnom povezivanju i marketinškoj strategiji
- Prioritet 2.2. Ulaganja u poljoprivredna gospodarstva u svrhu restrukturiranja i dostizanja standarda Europske unije
- Prioritet 2.3. Poticanje istraživanja i razvoja novih proizvoda i proizvoda veće dodane vrijednosti

Treći postavljeni cilj „Razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti koje potiču diversifikaciju izvora prihoda, veću zaposlenost i poboljšanje socijalne strukture u ruralnom području“ podrazumijeva sljedeće prioritete:

- Prioriteti 3.1. Razvoj selektivnih oblika turizma, poboljšanje kvalitete i proširenje kapaciteta turističke ponude, diversifikacija usluga i pratećih sadržaja, te razvoj sustava za podršku djelatnosti
- Prioritet 3.2. Potpora manjim projektima proizvodnje i pružanja usluga u poljoprivrednom i nepoljoprivrednom sektoru kojima se osigurava održivi razvoj ruralnog prostora
- Prioritet 3.3. Očuvanje tradicionalnih i razvoj novih obrta, proizvoda i usluga

Strateški cilj „Razvoj ruralne infrastrukture,, ostvarit će se narednim prioritetima i mjerama:

- Prioritet 4.1. Razvoj i unapređenje prometne infrastrukture
- Prioritet 4.2. Razvoj sustava javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda i javne vodoopskrbe
- Prioritet 4.3. Izgradnja i održavanje protupožarnih putova i višenamjenskih cesta
- Prioritet 4.4. Izgradnja sustava za opskrbu prirodnim plinom
- Prioritet 4.5. Unaprjeđenje društvene infrastrukture i kvalitete života

Posljednji strateški cilj LAG-a Istočne Istre definiran kao „Očuvanje okoliša i bioraznolikosti, korištenje obnovljivih izvora energije i energetska učinkovitost“ nastojati će se ostvariti postavljanjem narednih prioriteta:

- Prioritet 5.1. Zaštita tla i zraka
- Prioritet 5.2. Zaštita voda i mora
- Prioritet 5.3. Održivo gospodarenje otpadom
- Prioritet 5.4. Zaštita biološke i krajobrazne raznolikosti
- Prioritet 5.5. Razvoj i promicanje korištenja obnovljivih izvora energije i energetska učinkovitost

ANALIZA POSTOJEĆE SITUACIJE OPĆINE SVETA NEDELJA

1.7. Obilježja općine Sveta Nedelja

Općina Sv. Nedelja smještena je u istočnom dijelu središnje Istre, a osnovana je 1993. godine, teritorijalnim preustrojem Republike Hrvatske odcjepljenjem od Grada Labina, odnosno u današnjem opsegu i veličini njegovim izmjenama iz 1997. godine, čime je iz prvotnih granica isključeno naselje Marceljani (Marciljani) i pripojeno gradu Labinu. Površina općine Sveta Nedelja iznosi 59,88 km² i čini 2,13% površine Istarske županije, a ista graniči sa općinama Pićan i Kršan na sjeveru, Barbanom na istoku, Rašom na jugu, te gradom Labinom na jugoistočnom djelu.

Slika 1. Geografski položaj općine Sv. Nedelja

Izvor: Web stranica Istarske županije (www.istra-istria.hr)

Sukladno posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine, na području općine Sv. Nedelja živi ukupno 2.987 stanovnika, odnosno 1,44% stanovništva Istarske županije. Gustoća naseljenosti iznosi 48,6 stanovnika po km², što je ispod prosjeka Istarske Županije (73,4 st/km²), kao i Republike Hrvatske (75,8 st/km²). U odnosu na prethodan popis stanovništva iz 2001. godine, populacija općine povećala se za 78 stanovnika, iz čega se zaključuje da se radi o području kojeg karakterizira pozitivno kretanje stanovništva. Općina obuhvaća ukupno 21 naselje od kojih je najveće Nedešćina sa 604 stanovnika, zatim sljede 7 naselja sa 100 do 500 stanovnika (Štrmac, Šumber, Sveti Martin, Santalezi, Vrećari, Županići, Mali Golji), te 13 naselja s manje od 100 stanovnika (Ružići, Jurazini, Snašići, Markoci, Veli Golji, Paradiž, Marići, Eržišće, Kraj Drage, Veli Turini, Frančići, Mali Turini i Cere).

Područje općine obuhvaća prostor vapnenačkog ravnjaka prosječne nadmorske visine od 250-300 m, nad dolinom rijeke Raše, koja se proteže uz njegov cijeli

sjeverozapadni dio od Čepičkog polja prema moru i uvali Raša. Prostor platoa obilježavaju pretežno obradive i šumovite površine razvedene brojnim manjim vrtačama.

Poseban značaj gospodarskog razvoja imala je Industrijska zona Dubrova, izgrađena u vrijeme supstituiranja "Ugljenokopa Raša", neposredno uz državnu cestu D66. Izgradnjom "Istarskog Y-a" znatno se smanjio intenzitet i značaj cestovnog prometa kroz istočni dio općine, što je uvjetovalo otežane veze prema središnjoj Istri i Pazinu kao županijskom središtu.

Specifičnost prostora općine Sveta Nedelja je isto tako i njen geografski položaj koji, kao dugogodišnje zaleđe grada Labina, nudi prostor unutrašnje Istre odličnih pogodnosti za ruralni oblik turizma, kao i blizinu obalnog turizma istočne obale Istre. Posebnost na prostoru općine Sveta Nedelja, u okviru kulturne i muzejske djelatnosti je djelatnost Mediteranskog kiparskog simpozija, na području Dubrove, s trajanjem od već tridesetak godina kao muzeja na otvorenom. U općini Sveta Nedelja predviđena je dijelom i jedna od četrnaest lokacija golf igrališta na području Istarske županije.

Bogatstvo kulturnih dobara evidentirano je na području gotovo cjelokupnog prostora općine Sveta Nedelja, od srednjovjekovnih utvrda na rubu kanjona Raše do ladanjskih sklopova na imanjima labinskih plemića, od kojih su neki kategorizirani kao objekti visokog državnog značaja.

1.8. Prirodni resursi i okoliš

1.8.1. Klimatske karakteristike

Područje općine Sv. Nedelja karakterizira prijelazni tip klime, odnosno kombinacija submediteranske i preplaninske-kontinentalne klime. Drugim riječima, osjetan je klimatski utjecaj kopna i obližnjih planina, kao i prodori maritimnih utjecaja putem doline Raše i Plominskog zaljeva, pa su iz istog razloga ljeta topla i suha, a zime blage i ugodne. Godišnje varijacije temperature relativno su niske, najniža prosječna temperatura bilježi se u ožujku (oko 10°C), dok je najtopliji kolovoz (oko 25°C). Područje karakterizira i velik broj sunčanih dana, sa velikim brojem sunčanih sati

godišnje. Sukladno svemu navedenome, može se zaključiti da područje karakterizira ugodna klima koja je pogodna za poljoprivredu, kao i razvoj ruralnog turizma.

1.8.2. Tlo

Najveći dio tla na području općine Sv. Nedelja odgovara obilježjima područja koje je nazvano „Siva Istra“, karakteristično po crvenici i smeđem tlu. To je kraško područje čija se geološko-litološka građa pretežno sastoji od krednih i dolomitnih vapnenaca koji su stabilni i dobrih geo-tehničkih svojstava te dobre nosivosti.

Veliki dio površine predstavljaju tla II. i III. kategorije na kojima je sužen izbor poljoprivrednih kultura, moguća diskontinuirana obrada tla, a kao ograničavajući faktori javljaju se skeletoidnost tla te kamenitost i stjenovitost terena. U manjem dijelu, na sjeveru i jugoistoku općine, javljaju se tla III. i IV. kategorije koja pružaju jako sužen izbor poljoprivrednih kultura, diskontinuiranu obradu tla uz ograničavajuće faktore kao što su mala dubina tla te stjenovitost i kamenitost terena. Nadalje, duž zapadne granice općine, uz obronke kanjona Raše, rasprostiru se nepoljoprivredna tla i šumska staništa s velikim brojem ograničavajućih faktora poput plitkoće i skeletnosti tla, stjenovitosti terena i nagiba terena većeg od 25%.

Aluvijalna tla zauzimaju vrlo mali dio područja općine Sveta Nedelja i prostiru se dolinom Raše. Predstavljaju zajednicu aluvijalnih, koluvijalnih i jezerskih sedimenata. Kod ove vrste tla dominantna su duboka antropogena smeđa i ilimerizirana tla. Isto su najplodnija tla na prostoru općine, visoke proizvodne sposobnosti i time kategorizirana kao tlo I. kategorije. Na predmetnoj vrsti tla moguć je uzgoj svih usjeva koji inače uspijevaju u ovom području uz široku upotrebu mehanizacije¹.

1.8.3. Vegetacija

Vegetacijski pokrov odraz je pedoloških prilika i klimatskih uvjeta, pa se najvećim dijelom prostora općine Sveta Nedelja izmjenjuju oranice s travnjačkom i šumskom vegetacijom.

Šumska vegetacija na području općine Sveta Nedelja pripada submediteranskoj zoni mediteranske regije. U ovim šumskim predjelima prevladavaju listopadne vrste kao karakteristične biljne zajednice za hladniju podzonu ove regije. Na dubljim tlima

¹ Izvor: Web stranica Općine Sv. Nedelja

crvenice nalaze se šume s velikim učešćem hrasta cera, a u pojedinim šumskim predjelima južne Istre u ovim šumama pojavljuje se i pitomi kesten. Ove su šume najzastupljenije na padinama korita rijeke Raše. U graničnim predjelima, uz listopadne vrste u manjoj mjeri nalaze se i zimzelene u obliku alepskog i crnog bora.

Na području naselja Šumber, uz rub eksploatacionog polja "šumber" razvijena je ruderalna vegetacija i vegetacija sastavljena od grmova tipičnih za staništa u neposrednoj blizini kamenoloma. Pejzažne odlike šumske vegetacije uz obronke kanjona Raše karakterizira srednje visoka vegetacija u kojoj se izmjenjuju zajednice grmova i niskog drveća s malim udjelom visokih stabala².

1.8.4. Zaštićeni dijelovi prirode

Na području općine Sveta Nedelja registriran je jedan zaštićeni dio prirode - spomenik parkovne arhitekture - park u Nedešćini, proglašen 1974. godine u površini od 2 ha. Zaštićeno područje nalazi se oko starog dvorca, a oblikovano je u 19. stoljeću. Biljni inventar parka je prilično zapušten, tako da se javlja spontana vegetacija. Od sadašnjeg inventara parka značajne su sljedeće vrste drveća: libanonski cedar (*Cedrus libani*), paulonija (*Paulownia tomentosa*), čempres (*Cupressus sempervirens*), bagrem (*Robinia pseudacacia*), divlji kesten (*Aesculus hippocastanum*), crni bor (*Pinus nigra*), judino drvo (*Cercis siliquastrum*), brijest (*Ulmus*), grčka jela (*Abies pinsapo*), tisa (*Taxus baccata*), bijela topola (*Populus alba*), bjelograb (*Carpinus orientalis*), crni grab (*Ostrya carpinifolia*), platana (*Platanus orientalis*), lovor (*Laurus nobilis*), te hrast medunac (*Quercus pubescens*). Ovaj park je zanimljiv kao jedinstveni hortikulturni objekt u Istri³.

1.9. Kulturno povijesna baština

1.9.1. Kulturna dobra nacionalnog značaja

Kulturna dobra nacionalnog značaja najvažniji su dijelovi kulturno povijesne baštine na području općine Sv. Nedelja. Prije svega treba istaknuti povijesno ruralno naselje Šumber, koje se razvilo na istočnoj uzvisini doline rijeke Raše i kraja Čepićkog polja. Srednjovjekovni kaštel Šumber izgrađen je na mjestu nekadašnje prapovijesne gradine u zaseoku Stari Grad. Godine 1260. kaštel dolazi u posjed austrijske

² Izvor: Web stranica Općine Sv. Nedelja

³ Izvor: Web stranica Općine Sv. Nedelja

plemićke obitelji Schönberg po kojoj je Šumber i dobio ime. U sastavu Pazinske knežije je od 1367. godine te postaje graničnom utvrdom između austrijskog i mletačkog dijela Istre. Izumiranjem obitelji Schönberg, Šumber je krajem 14. stoljeća priključen gospoštiji Kožljak⁴.

Slika 2. Kaštel Šumber

Izvor: Tibor Dinka (www.panoramio.com)

Nakon što je Labin 1420. godine prešao pod mletačku vlast, Šumber je postao granična utvrda između austrijskog i mletačkog dijela Istre. Iz istog razloga je bio pregrađen u renesansni kaštel dogradnjom ugaonih okruglih polukula, da bi nakon okončanja Uskočkog rata i gubitka obrambene funkcije bio pregrađen u rezidenciju. Kaštel je poligonalnog tlocrta okružen zidinama te branjen s dvije kružne polukule u jugoistočnom i jugozapadnom dijelu. Zidine zatvaraju dvorište, a glavni ulaz u utvrdu nalazi se na istočnom djelu zida. S unutrašnje su strane južnog bedema ostaci dugačke i uske jednokatne palače, a još je jedna manja građevina smještena u sjeveroistočnom uglu kaštela. Iako je kaštel većim dijelom sačuvan, s obzirom na

⁴ Izvor: Turistička zajednica središnje Istre

Valvasorovu vedutu iz 1680. godine, kule su i stambena krila nekada bili znatno viši nego danas. Stanje kaštela je vrlo loše i zahtjeva hitnu obnovu⁵.

Osim kaštela Šumber, pod kulturno dobro nacionalnog značaja ubraja se i kaštel Franković – Lazzarini koji se nalazi u Dubrovi. Ladanjski stambeno - gospodarski sklop s fortifikacijskim elementima građen je na zemljoposjedu labinske plemićke obitelji Franković - Vlačić 1654. godine. Na velikom pravokutnom prostoru opasanom visokim kamenim zidom nalazi se perivoj s alejom koja vodi do ulaza u "kortu", četverokrlni kompleks s baroknim građevinama smještenim oko unutrašnjeg dvorišta s uskim četvrtastim tornjem za sat. Na dva vanjska ugla očuvane su polukružne kule. U dvorištu je dijelom očuvano izvorno kameno popločenje, a dvorac (stambena zgrada), i ostale pomoćne zgrade pretrpjele su izvijesne pregradnje. Većim su dijelom napuštene, pa i ruševne (istočno krilo), ali je očuvan barokni ambijent i osnovne karakteristike ovog tipa građevnog kompleksa. Ispred korte je kamenom zidana cisterna i bazen ribnjaka, a dugačka aleja vodi do nekadašnjeg ulaza na imanje, reprezentativnog kamenog portala, rađenog po uzoru na ranobarokne portale patricijskih palača u gradu Labinu. U sjevernom je uglu parka u 20. st. sagrađena zgrada današnjeg restorana i uz nju probijen široki ulaz s parkirališta⁶.

1.9.2. Kulturna dobra regionalnog značaja

Od kulturnih dobara regionalnog značaja prije svega se ističe arheološki lokalitet Kočur. Na visoravni iznad doline Raše, zapadno od današnjega naselja čamparovica, nalazio se Kočur (Cozur), jedan od posjeda akvilejskog patrijarha uz rijeku Rašu. Na lokalitetu su ruševni ostaci jednobrodne kapele sv. Križa. Na tom je istaknutom i strateški važnom mjestu nad kanjonom Raše bila prethistorijska gradina, u funkciji i u vrijeme antike.

Kaštel poznat pod nazivom "Baronova korta" nalazi se u središtu naselja Sveti Martin (nekada Sv. Martin Vetva) koje se razvilo oko nekadašnjeg plemićkog posjeda i prijašnje, vjerojatno ranosrednjovjekovne crkve sv. Martina, na čijem je mjestu istoimena župna crkva s početka 20. st. Nasuprot ovom građevnom kompleksu i crkvi nalazi se velika pravokutna površina uzgojene borove šume ("pineta"). Korta se sastoji od građevina nastalih u različitim razdobljima koje zatvaraju unutrašnje

⁵ Izvor: Turistička zajednica središnje Istre

⁶ Izvor: Web stranica Općine Sv. Nedelja

dvorište s malom alejom drvoreda koja vodi do glavne stambene jednokatnice baroknih stilskih osobina, s balkonom u središnjoj osi prvoga kata. Očuvana su dva barokna portala na ulazu u kortu i cisterna. Vertikalna dominantna cijeloga sklopa je četvrtasti toranj s kruništem u sklopu sjevernog krila. Na rubu istočnoga krila, uz dvorac je gospodarska prigradnja od opeke, građena vjerojatno početkom 20. st. Zajedničkim radom obitelji Belušić, Miletić i Jenkel palača je obnovljena 2002. godine. U njoj je uređeno 6 komfornih apartmana, vinski podrum (konoba), te istarsko ognjište, te je u današnje vrijeme u funkciji agroturizma.

Slika 3. Kaštel Lazzarini

Izvor: Web stranica palače „Lazzarini Battiala“ Sv. Martin

Izvan naselja Paradiž nalazi se srednjovjekovna kapela (13./14. st.) s ranogotičkim stilskim osobinama. Jednostavna pravokutna građevina ima u unutrašnjosti ugrađenu polukružnu apsidu svetišta.

Crkva Navještenja Blažene Djevice Marije ("Marčenica") izgrađena je na posjedu Dobrova (kasnije Snašići) labinske plemićke obitelji Franković-Vlačić, koja je istu sagradila godine 1654., kako stoji u natpisu nad portalom. Naziva se Marčenica po svetkovini i sajmu koji se ispred nje održavao 25. ožujka (morca). Pravokutna građevina s dvoslivnim krovom na pročelju ima klesanu kamenu preslicu baroknih stilskih osobina i jednostavni portal s dva kvadratna prozora sa strana. U dobrom je građevnom stanju.

Župna crkva sv. Ivana i Pavla u Šumberu smještena je na rubu naselja, nad kanjonom Raše. Na njenom je mjestu bila starija crkva, a njezini su ostaci ugrađeni u popločenje sadašnje crkve. Prvotno jednobrodna građevina podignuta godine 1679. (prema natpisu na svetištu), dobija križni tlocrt gradnjom dviju bočnih kapela godine 1705. Četverokutno svetište presvođeno je bačvastim svodom sa susvodnicama, a glavni brod ima križni svod. U unutrašnjosti su mramorni barokni oltari i mramorna krstionica. Pred pročeljem je ostatak trijema (lopice), danas bez krova i stupova. Nad jednostavnim je pročeljem zidana preslica s otvorima za dva zvona i još jednim malim jarmom za malo zvono na vrhu. Crkva je u lošem građevnom stanju.

Slika 4. Župna crkva sv. Ivana i Pavla u Šumberu

Izvor: Dinko Gubic (www.panoramio.com)

Crkva sv. Kvirina je gotička kapela locirana na sredini groblja u Šumberu. Očuvana je gotička struktura zida građenog velikim tesanim kvadrima i velika dvokatna preslica s tri otvora za zvona na pročelju, slična onoj na ruševnoj crkvi sv. Kuzme i Damjana u Boljuni. Glagoljski natpis iz 1540. odnosi se na popravak njezina krova, a preuređena je i barokizirana u 18. st.

Slika 5. Crkva Sv. Kvirina na groblju Šumber

zvor: Vedran Sirola (www.panoramio.com)

Crkva Sv. Marije od Drena nalazi se u blizini groblja, posvećena je 1440, a današnji izgled dobija temeljitom obnovom u 18. i u 19. st. Od stare je građevine ostao samo dio bočnog zida i trijema na pročelju (lopice) s rustificiranim renesansnim kapitelom. Građevina je izduljenog pravokutnog tlocrta s novim trijemom pred pročeljem. Obnovljena je i u dobrom stanju.

1.9.3. Kulturna dobra lokalnog značaja

Osim kulturnih dobara nacionalnog i regionalnog značaja, na području općine Sv. Nedelja nalaze se i brojna kulturna dobra koja čine kulturnu baštinu navedenog područja. Kapela Sv. Augustina sagrađena je 1720. godine na mjestu ranije crkve. Radi se o pravokutnoj građevini pokrivenoj plitkim dvostrešnim krovom, dok je nad pročeljem zidana preslica sa jednim zvonom. U unutrašnjosti je zidani oltar i drveni kip sv. Augustina.

Župna crkva Sv. Martina sagrađena je 1907. godine na mjestu starije crkve, u samom središtu naselja Sv. Martin. Uz crkvu je nekada bilo i groblje, kasnije preseljeno na današnju lokaciju, izvan naselja. Župna crkva je visoka jednobrodna građevina s dvije bočne kapele i sakristijom. Preslica iznad sakristije podignuta je 1931. Vanjština nije žbukana, a pročelja su oblikovana u neoromaničkom duhu. Pred portalom je plitki portik i stubište, a niski zabat pročelja ukrašen je uskim frizom. Crkva nema zvonika, u dobrom je građevnom stanju.

Slika 6. Župna crkva Sv. Martina

Izvor: Vedran Sirola (www.panoramio.com)

Crkva Gospe od Zdravlja smještena je na rubu naselja Sv. Martin, u produžetku ceste koja prolazi uz nekadašnji kaštel Lazzarini. Sagrađena je godine 1630. i predstavlja lijep primjer pučke barokne crkve s karakterističnim trijemom (lopicom) pred pročeljem koju nose kameni stupići. Nad pročeljem je reljefno izvedena barokna klesana preslica za dva zvona. Crkva je u lošem stanju, a krov trijema je srušen.

Slika 7. Crkva Gospe od Zdravlja

Izvor: Vedran Sirola (www.panoramio.com)

Župna crkva Presvetog Trojstva u Nedešćini sagrađena je godine 1897. na mjestu stare crkve koja je bila vezana za nekadašnju benediktinsku opatiju Sv. Trojstva. Današnja crkva je velika jednobrodna građevina s visokim zvonikom podignutim krajem 19. st. Crkva je u dobrom stanju.

Slika 8. Župna crkva Presvetog Trojstva u Nedešćini

Izvor: Vedran Sirola (www.panoramio.com)

Mala pravokutna kapela Sv. Katarine na groblju naselja Sv. Martin pokrivena je dvostrešnim krovom, te se nalazi u dobrom stanju. Iako se naselja na području današnje općine Sv. Nedelja razvijaju kao dio plemićkih posjeda još od srednjeg vijeka, ne može se reći da su očuvala povijesne oblike naseljenosti i tradicijskog graditeljstva. Ipak, u naseljima Benazići, Blaškovići, Fučki, Gornji Kraj, Jurazini, Marići i Veli Golji postoji određeni broj pojedinačnih tradicijskih građevina.

1.9.4. Park skulptura Dubrova

Park skulptura Dubrova rezultat je djelovanja Mediteranskog kiparskog simpozija koji se na toj lokaciji kao međunarodna likovna manifestacija odvija svakog kolovoza i rujna još od 1970. godine. Više od 45 godina djelovanja Mediteranskog kiparskog simpozija na kojemu je sudjelovalo 85 umjetnika iz Hrvatske i svijeta rezultiralo je mnoštvom kamenih skulptura, od kojih je većina locirana u Parku skulptura, dok su neke od skulptura prebačene u Labin, Rabac, Ilok, Vukovar, Zagreb, Pazin i Pićan. Osim kamenih skulptura, jedna od atrakcija Parka skulptura Dubrova je i Bijela cesta, odnosno kamenom popločeni put sastavljen od 13 dionica, a svaku od njih izradio je drugi umjetnik.

Slika 9. Park skulptura Dubrova

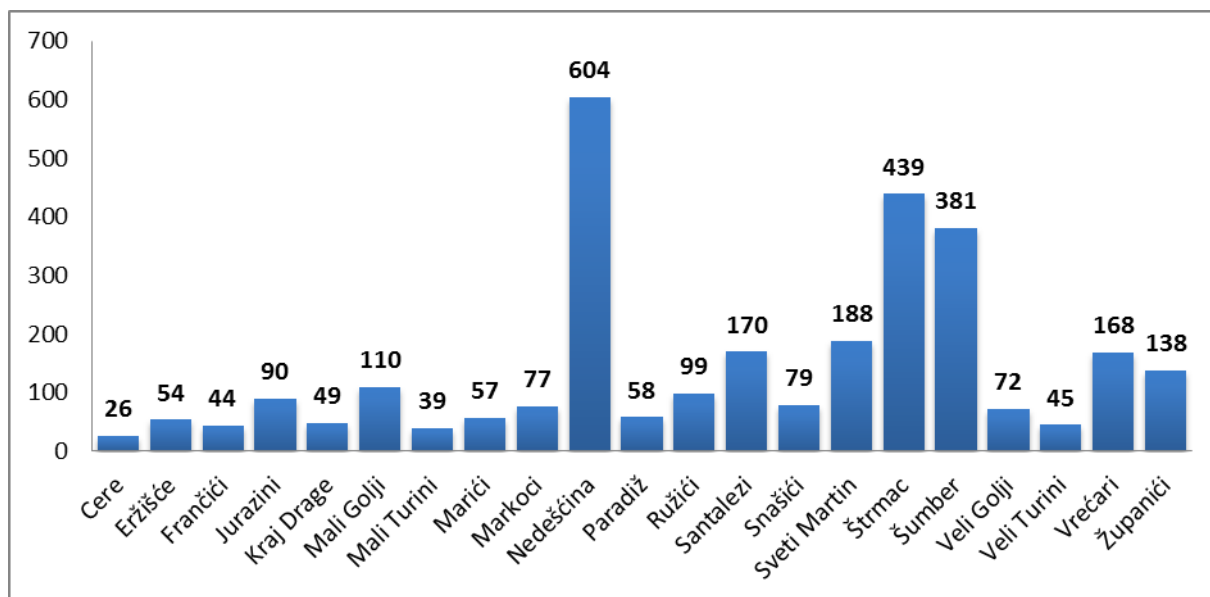
1.10. Stanovništvo

Sukladno posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine, na području općine Sv. Nedelja živi ukupno 2.987 stanovnika, odnosno 1,44% stanovništva Istarske županije. Gustoća naseljenosti iznosi 48,6 stanovnika po km², što je ispod prosjeka Istarske Županije (73,4 st/km²), kao i Republike Hrvatske (75,8 st/km²). U odnosu na prethodan popis stanovništva iz 2001. godine, populacija općine povećala se za 78 stanovnika, odnosno, radi se o području kojeg karakterizira pozitivno kretanje stanovništva.

1.10.1. Naseljena mjesta na području općine Sv. Nedelja

Općina Sv. Nedelja obuhvaća ukupno 21 naselje, a najveće od njih je naselje Nedešćina sa 604 stanovnika, nakon kojeg slijedi Štrmac sa 439 stanovnika, te Šumber sa 381 stanovnikom. Većina naselja (odnosno njih 13) ima manje od 100 stanovnika.

Grafikon 1. Broj stanovnika po naseljima općine Sv. Nedelja

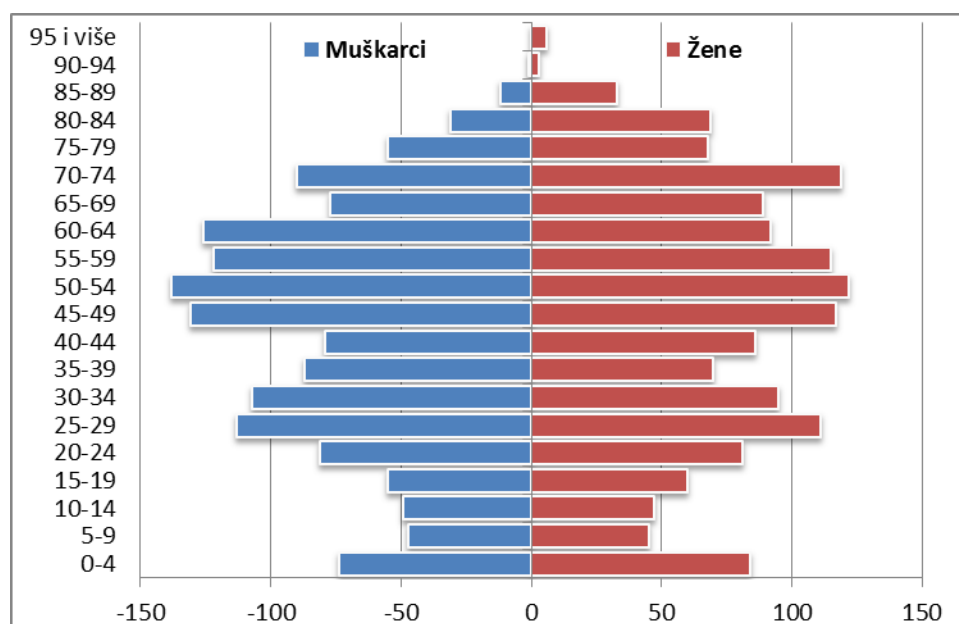

Izvor: <http://www.dzs.hr> – Popis stanovništva 2011.

1.10.2. Demografska obilježja stanovništva

Uobičajena brojčana dominantnost ženskog spola karakteristična za Republiku Hrvatsku (51,34% žena) te Istarsku županiju (51,78% žena), nešto je slabije izražena na području općine Sv. Nedelja u kojoj žene čine ukupno 50,62% stanovništva.

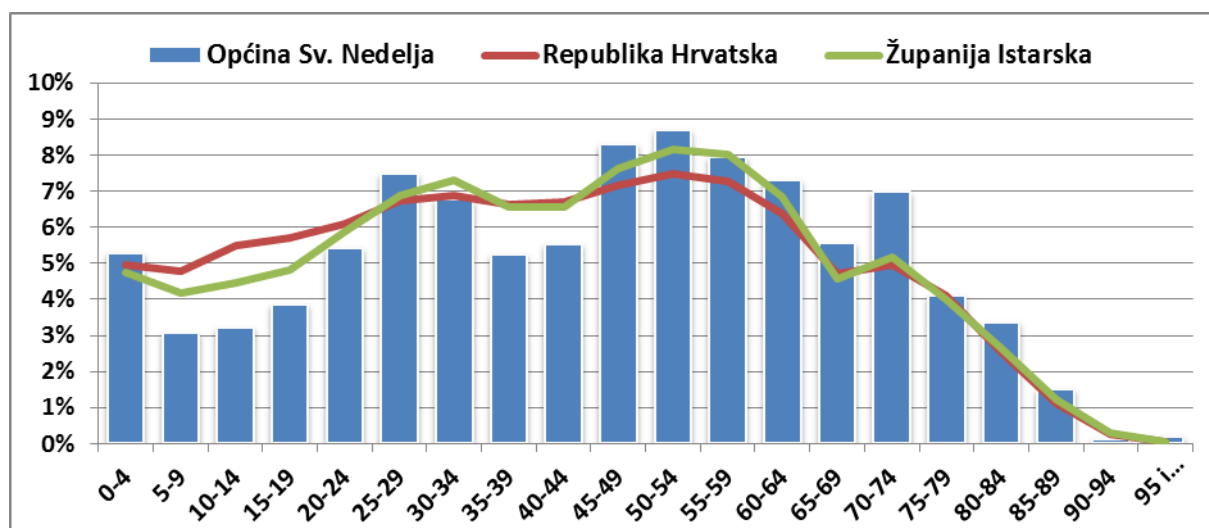
Grafikon 2. Struktura stanovništva prema dobu i spolu

Izvor: <http://www.dzs.hr> – Popis stanovništva 2011.

Unatoč činjenici da je u periodu od 2001. do 2011. zabilježeno pozitivno kretanje stanovništva, prosječna starost stanovnika u općini Sv. Nedelja iznosi 45,3 godine, što je iznad prosjeka Istarske županije (43,0), kao i Republike Hrvatske (41,7). Do istih se zaključaka dolazi i promatrajući indeks starenja te koeficijent starosti, odnosno, svi pokazatelji ukazuju na to da općinu Sv. Nedelja karakterizira stanovništvo starije od hrvatskog prosjeka.

Grafikon 3. Uporedba dobne strukture stanovništva općine Sv. Nedelja s državnim i županijskim prosjekom

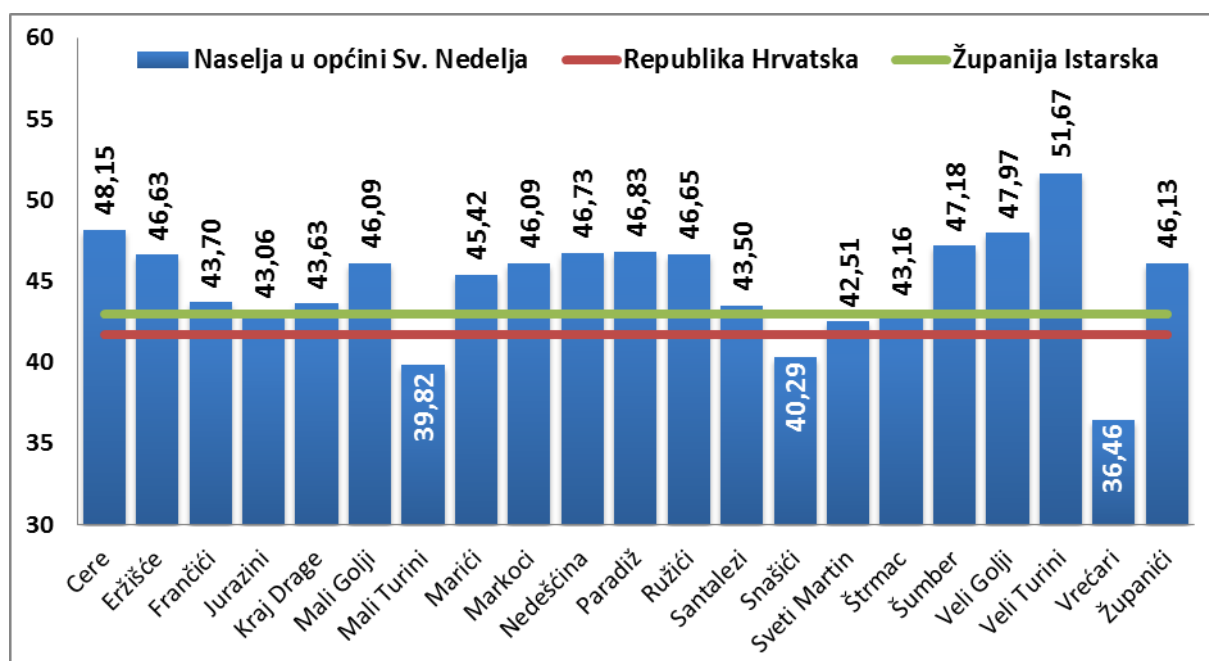

Izvor: <http://www.dzs.hr> – Popis stanovništva 2011.

Kao što je moguće vidjeti iz grafikona, uzrok više prosječne starosti stanovnika općine Sv. Nedelja u odnosu na županijski i državni prosjek prvenstveno je niski udio mladih stanovnika što najviše dolazi do izražaja kod dobne skupine od 5 do 14 godina, dok se značajnija razlika može uočiti i kod dobnih skupina između 15 i 24 godine, te 35 do 44 godine. S druge strane, udio stanovništva starijeg od 45 godina viši je kod gotovo svih dobnih skupina. Ipak, viši udio stanovnika mlađih od 5 godina ukazuje na povećanje prirodnog prirasta (broja rođene djece) nakon 2007. godine. Nadalje, udio stanovnika mlađih od 5 godina koji prema popisu stanovništva iz 2011. godine iznosi 5,29%, viši je od istog udjela na razini županije i države, što jasno ukazuje na značajno povećanje prirodnog prirasta u posljednjim godinama, što je glavni razlog pozitivnog kretanja stanovništva.

Prosječna starost stanovnika u općini Sv. Nedelja značajno se razlikuje od naselja do naselja, pa dok naselje Veli Turini karakterizira prosječna starost stanovnika od 51,67 godina, prosječna starost stanovnika u naselju Vrećari iznosi samo 36,46 godina.

Grafikon 4. Prosječna starost stanovnika po naseljima

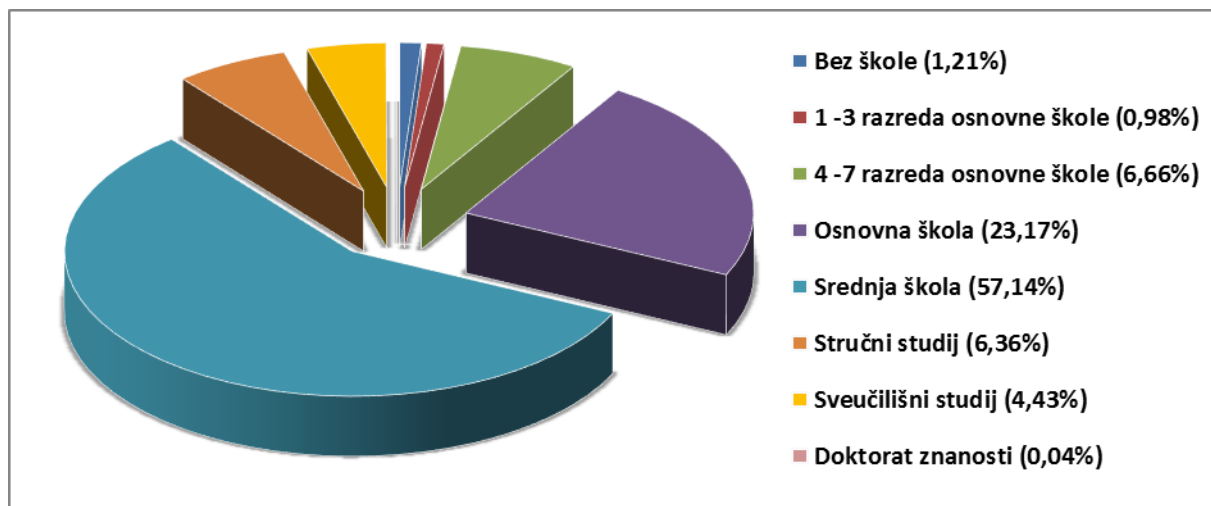
Izvor: <http://www.dzs.hr> – Popis stanovništva 2011.

Iako 99,2% stanovništva ima hrvatsko državljanstvo, gotovo 33,04% stanovništva prema narodnosti izražava regionalnu pripadnost (Istrani), nakon čega sljede Bošnjaci (5,62%), Talijani (1,1%), Srbi (0,77%) i Crnogorci (0,57%). Očekivano,

najveći broj stanovnika izražava pripadnost katoličkoj religiji (79,95%), nakon čega slijede muslimani (7,47%), ateisti (6,6%) i pravoslavci (0,97%).

Udio stanovništva općine Sv. Nedelja sa završenom osnovnom i srednjom školom viši je od prosjeka države i županije, dok udio visokoobrazovanog stanovništva iznosi 10,83%, što je značajno niže od državnog i županijskog prosjeka (koji je iznad 16%), pa stoga možemo zaključiti da stanovništvo općine Sv. Nedelja karakterizira nešto niža razina obrazovanja. Nadalje, udio stanovnika općine Sv. Nedelja koji trenutno pohađaju neki obrazovni program niži je od državnog i županijskog prosjeka na svim razinama obrazovanja, odnosno, dok 5,47% Hrvata te 4,95% stanovnika Istarske županije pohađa studij visokog obrazovanja, taj udio u općini Sv. Nedelja iznosi 4,05%. No, ovakva statistika prvenstveno je posljedica već navedenog visokog udjela stanovnika starijih dobni skupina, koje općenito karakterizira niža razina obrazovanja od mlađih dobni skupina.

Grafikon 5. Struktura stanovništva prema razini završenog obrazovanja

Izvor: <http://www.dzs.hr> – Popis stanovništva 2011.

Najveći udio stanovnika sa završenom srednjom školom obrazovao se u području inženjerstva, prerađivačke industrije i građevinarstva (50,23%), zatim u području pružanja različitih usluga (21,34%), društvenih znanosti, poslovanja i prava (18,49%), dok je 6,36% njih završilo gimnaziju. Kod visokoobrazovanih osoba dominiraju društvene djelatnosti, poslovanje i pravo (33,22%), zatim djelatnosti inženjerstva, prerađivačke industrije i građevinarstva (22,73%), djelatnosti obrazovanja (15,38%),

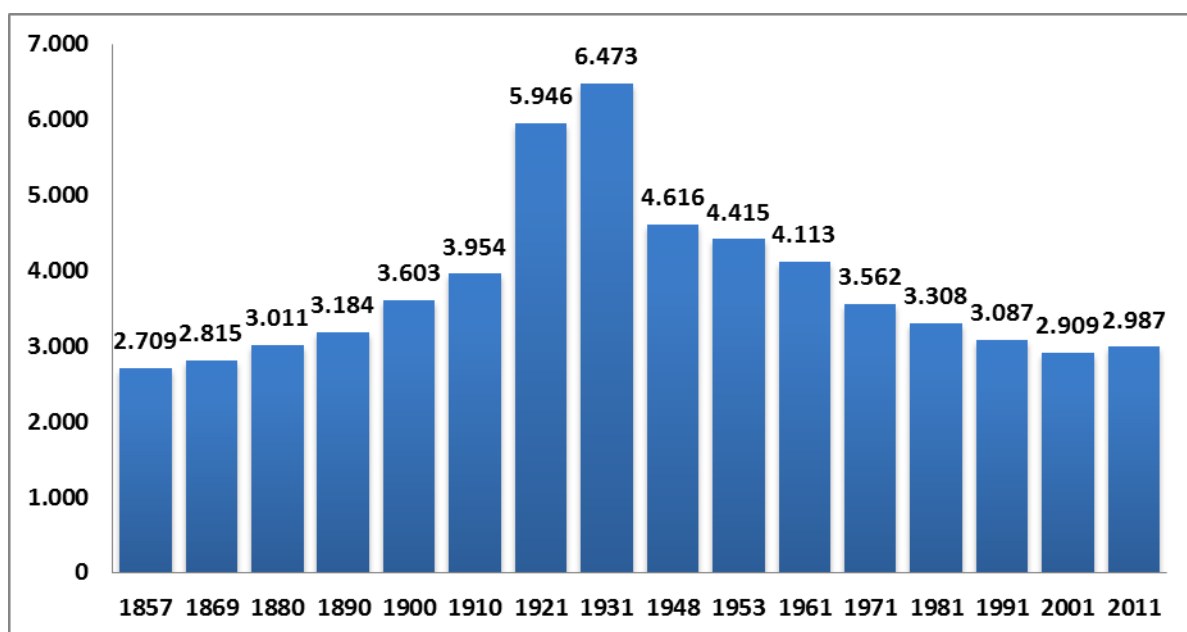
usluga (13,64%), zdravstva i socijalne skrbi (6,64%) te humanističke znanosti i umjetnost (6,64%).

Dok je 50,13% Hrvata, kao i 52,78% stanovnika istarskog poluotoka informatički pismeno, u općini Sv. Nedelja taj udio iznosi tek 43,11%, iako se većina (52,25%) stanovnika ipak koristi internetom. Nadalje, 48,20% kućanstava posjeduje osobno računalo, dok se 44,69% njih koristi internetom.

1.10.3. Kretanje stanovništva

Kao što je lako uočiti iz donjeg grafikona, broj stanovnika na području današnje općine Sv. Nedelja od 1857. godine konstantno bilježi značajan porast, dok je maksimalni broj stanovnika zabilježen u periodu između dva svjetska rata. No nakon drugog svjetskog rata dolazi do kardinalnog zaokreta, te formiranja dugoročnog negativnog trenda koji je karakterističan za većinu ruralnih krajeva tijekom druge polovice prošlog stoljeća.

Grafikon 6. Kretanje stanovništva općine Sv. Nedelja⁷ kroz povijest

zvor: <http://www.dzs.hr> – Popis stanovništva 2011.

⁷ Nastala iz stare općine Labin. U 1857., 1869., 1921. i 1931. sadrži dio podataka grada Labina i općine Raša., a u 1880. dio podataka grada Labina. U 1857., 1869., 1921. i 1931. dio podataka sadržan je u općini Raša.

Ipak, sukladno popisu stanovništva iz 2011. godine broj stanovnika na području općine Sv. Nedelja zabilježio je pozitivno kretanje. Nadalje, vrlo visok udio stanovnika mlađih od 5 godina ukazuje na značajno povećanje prirodnog prirasta u periodu od 2006. do 2011., što posljedično dovodi do promjena dugoročnog negativnog trenda kretanja stanovništva koji je na području općine Sv. Nedelja prisutan već gotovo 70 godina. Iako je upitno može li se taj trend i u kojoj mjeri dugoročno nastaviti, tim više ukoliko se u obzir uzme i dominantnost dobnih skupina starijih od 45 godina, prvenstveno je važno da je broj stanovnika prestao opadati.

Porastu broja stanovnika najviše je pridonijelo naselje Vrećari u kojemu se broj stanovnika povećao za 33,33% ili 42 stanovnika, nakon čega slijedi naselje Jurazini (+28%) i Nedeščina (+24%). Ipak, unatoč porastu ukupnog broja stanovnika većina naselja zabilježila je negativno kretanje stanovništva, među kojima prednjači naselje Šumber u kojem se broj stanovnika smanjio za 51 osobu.

1.10.4. Struktura nezaposlenih

Uobičajena mjera nezaposlenosti je stopa registrirane nezaposlenosti, koja dovodi u odnos ukupan broj nezaposlenih osoba s kontingentom radne snage ili radno aktivnog stanovništva. No s obzirom da za općinu Sv. Nedelja ne postoji podatak o kontingentu radno aktivnog stanovništva, usporedba s prosjekom Hrvatske i Istarske županije izvršit će se putem udjela nezaposlenih osoba u ukupnom stanovništvu:

Tablica 1. Udio nezaposlenih u ukupnom stanovništvu

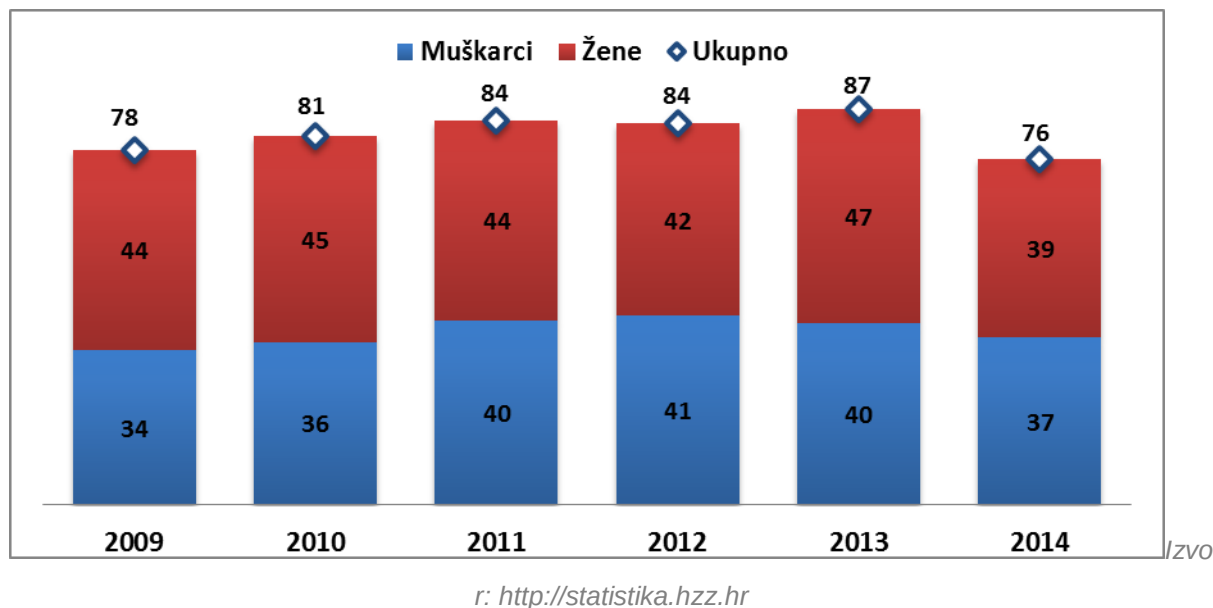
	Broj nezaposlenih		Ukupni broj stanovnika	Udio nezaposlenih	
	2013	2014		2013	2014
Republika Hrvatska	345.112	330.915	4.284.889	8,05%	7,72%
Istarska Županija	9.071	7.839	208.055	4,36%	3,77%
Općina Sv. Nedelja	87	76	2.987	2,91%	2,54%

Izvor: <http://statistika.hzz.hr> i Popis stanovništva 2011

S 87 nezaposlenih osoba krajem 2013., odnosno 76 nezaposlenih osoba krajem 2014. godine, udio nezaposlenih osoba u ukupnom stanovništvu općine Sv. Nedelja značajno je niži od prosjeka Hrvatske i Istarske županije. Pod utjecajem višegodišnjih recesijskih uvjeta, broj nezaposlenih osoba od 2009. konstantno je bilježio porast, no veoma značajan pad nezaposlenosti u 2014. godini ukazuje na zaokret višegodišnjih

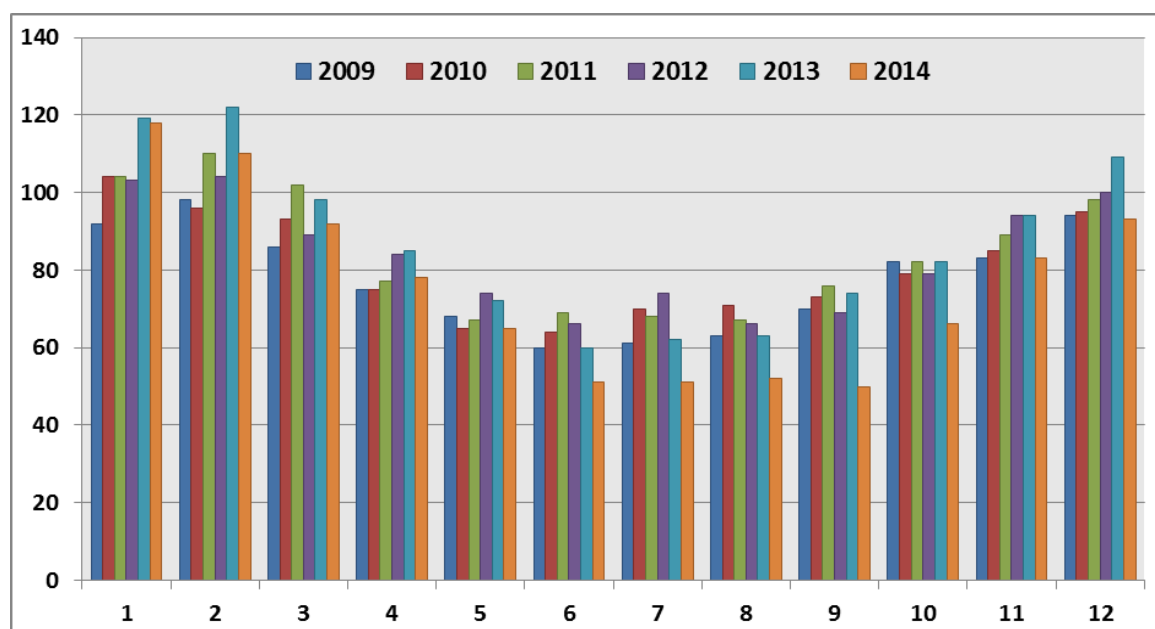
trendova. Ukoliko bi se osvrnuli na spolnu strukturu nezaposlenih, vidljivo je da, iako ima više nezaposlenih osoba ženskog spola, ta razlika nije pretjerano naglašena:

Grafikon 7. Struktura nezaposlenih prema spolu

Važno je naglasiti da grafički prikazani statistički podaci Hrvatskog zavoda za zapošljavanje predstavljaju prosječan broj nezaposlenih osoba, no sukladno vrlo izraženoj cikličnosti turističke djelatnosti koja dominira istarskim poluotokom, broj nezaposlenih osoba neravnomjerno je raspoređen tijekom godine. Tijekom lipnja i srpnja broj nezaposlenih osoba na području općine Sv. Nedelja pada ispod brojke 60, dok je nezaposlenost najviša u siječnju i veljači.

Grafikon 8. Sezonalnost kretanja broja nezaposlenih

Izvor: <http://statistika.hzz.hr>

Dobna struktura nezaposlenosti ukazuje na povećanu nezaposlenost mladih ljudi starih 25 do 34 godine, te dobne skupine od 50 do 59 godina.

Tablica 2. Struktura nezaposlenosti po dobi

Dob	2009	2010	2011	2012	2013	2014
15-19	2	2	2	2	2	3
20-24	8	7	8	6	6	5
25-29	11	15	12	13	14	10
30-34	8	8	10	12	13	13
35-39	4	5	6	5	10	9
40-44	7	8	6	7	4	3
45-49	11	7	6	7	7	5
50-54	11	13	15	15	14	11
55-59	15	15	15	10	10	9
60 i više	1	2	6	8	7	8
Ukupno	78	81	84	84	87	76

Izvor: <http://statistika.hzz.hr>

S obzirom na dominantan udio srednje škole u strukturi obrazovanosti stanovništva, dominantan udio iste kategorije u strukturi nezaposlenosti potpuno je očekivan. Ipak, više i visoko obrazovanje ima veći udio u strukturi nezaposlenosti nego udio u ukupnom stanovništvu, što ukazuje na to da viša razina obrazovanja na području općine Sv. Nedelja neće povećati vjerojatnost pronalaska zaposlenja:

Tablica 3. Struktura nezaposlenosti po razini obrazovanja

Razina obrazovanja	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bez škole (nezavršena osnovna škola)	4	3	2	2	4	5
Osnovna škola	23	21	24	19	16	12
Srednja škola	45	48	50	54	57	48
Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	5	6	5	4	5	5
Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	2	4	3	5	4	5
Ukupno	78	81	84	84	87	76

Izvor: <http://statistika.hzz.hr>

Uvjerljivo najviše nezaposlenih prethodno je bilo zaposleno u prerađivačkoj industriji, no dok taj se udio postepeno smanjuje, paralelno raste udio nezaposlenih u ugostiteljsko turističkoj djelatnosti. Iako se udio prethodno zaposlenih u djelatnostima građevinarstva i trgovine tokom godina smanjuje, krajem 2014. udio navedenih skupina i dalje zadržava visok udio u ukupnoj strukturi nezaposlenih osoba.

Tablica 4. Struktura nezaposlenosti prema djelatnosti prethodnog zaposlenja

Djelatnost prethodnog zaposlenja (NKD 2007.)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo		0	1	0	0	1
(B) Rudarstvo i vađenje	1	0	0	0	0	0
(C) Prerađivačka industrija	27	23	24	22	20	14
(D) Opskrba el. energijom, plinom, parom i klimatizacija					0	1
(E) Vodoopskrba, gospodarenje otpadom...	0	1	1	2	2	3
(F) Građevinarstvo	7	10	11	10	8	8
(G) Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila...	12	14	12	12	12	8
(H) Prijevoz i skladištenje	3	4	4	2	3	1
(I) Pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane	16	14	14	16	21	20
(J) Informacije i komunikacije	0	1	1	1	2	1
(K) Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0	1	0	0	0	0
(L) Poslovanje nekretninama			0	1	1	2
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	4	3	3	1	2	2
(N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1	3	4	4	5	4
(O) Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje			0	0	1	1
(P) Obrazovanje	1	1	0	1	1	1
(Q) Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	0	1	0	0	0	1
(R) Umjetnost, zabava i rekreacija	1	0	1	2	2	1
(S) Ostale uslužne djelatnosti	2	1	3	2	2	1
(T) Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca;	1	0	0	0	0	0
Ne odnosi se	2	3	4	6	6	6
Ukupno	78	81	84	84	87	76

Izvor: <http://statistika.hzz.hr>

Ukoliko bi broj nezaposlenih osoba na području općine Sv. Nedelja raščlanili prema njihovom zanimanju, vidljivo je da najveći udio zauzimaju jednostavna zanimanja, nakon čega sljede uslužna i trgovačka zanimanja, te tehnička i stručna. Najmanji udio nezaposlenih odnosi se na zanimanja poljoprivrede, šumarstva i ribarstva.

Tabliac 5. Struktura nezaposlenosti prema zanimanju

Zanimanje	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Znanstvenici/ce, inženjeri/ke i stručnjaci/kinje	3	5	3	6	5	7
Tehničari/ke i stručni suradnici/ce	7	16	12	13	12	12
Administrativni službenici/ce	10	9	11	10	9	6
Uslužna i trgovačka zanimanja	12	11	13	15	14	13
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	1	0	0	0	1	1
Zanimanja u obrtu i pojedinačnoj proizvodnji	11	13	15	14	11	9
Rukovatelji/ce postrojenjima i strojevima, industrijski proizvođači/ice i sastavljači/ce proizvoda	6	6	6	6	6	5
Jednostavna zanimanja	27	21	23	21	29	23
Ukupno	78	81	84	84	87	76

Izvor: <http://statistika.hzz.hr>

Promatranjem strukture nezaposlenosti prema dužini radnog staža vrlo je lako primijetiti da broj nezaposlenih osoba raste s porastom dužine radnog staža, sve do maksimalnog broja koji se pripisuje osobama sa 10 do 20 godina radnog staža, nakon čega taj udio počinje opadati.

Tablica 6. Struktura nezaposlenosti prema dužini radnog staža

Radni staž	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bez staža	2	3	4	6	6	6
Do 1 godine	3	2	1	1	3	2
1 - 2 godine	7	6	6	4	3	3
2 - 3 godine	5	5	6	3	3	4
3 - 5 godina	7	10	9	10	12	9
5 - 10 godina	9	11	12	12	16	13
10 - 20 godina	14	15	14	16	17	16
20 - 30 godina	21	18	20	16	13	10
30 - 35 godina	8	8	9	11	11	8
35 - 40 godina	2	3	4	4	3	3
Preko 40 godina				1	1	2
Ukupno	78	81	84	84	87	76

Izvor: <http://statistika.hzz.hr>

Prilikom analize nezaposlenosti na određenom području, vrlo je važno proučiti dužinu trajanja nezaposlenosti, odnosno utvrditi radi li se o kratkoročnoj nezaposlenosti uzrokovanoj sezonskim i cikličkim kretanjima ekonomije, ili se pak radi o dugoročnoj nezaposlenosti prilikom koje uslijed strukturnih promjena u ekonomiji pada potražnja za određenim zanimanjima. Zato je vrlo važno zaključiti da je u proteklih pet godina najviše nezaposlenih bilo samo kratkoročno nezaposleno, odnosno na period kraći od tri mjeseca. Vrlo visok udio osoba koje su nezaposlene manje od tri mjeseca posljedica je već opisanog sezonskog kretanja karakterističnog za cijeli istarski polutok kao posljedica njegove visoke turističke orijentiranosti.

Ipak, vidljivo je i da postoji određeni broj osoba koje su dugoročno nezaposlene. Isti broj se s godinama smanjuje, pa u prosincu 2014. godine samo 6 osoba na području općine Sv. Nedelja nije bilo zaposleno u proteklih 5 godina.

Tablica 7. Struktura nezaposlenosti prema trajanju nezaposlenosti

Trajanje nezaposlenosti	2009	2010	2011	2012	2013	2014
0 - 3 mj.	25	28	28	30	28	28
3 - 6 mj.	13	16	13	13	15	11
6 - 9 mj.	7	8	8	7	8	6
9 - 12 mj.	4	5	6	5	5	3
1 - 2 g.	7	7	12	11	13	9
2 - 3 g.	4	4	3	6	6	5
3 - 5 g.	6	3	4	3	6	8
5 - 8 g.	6	5	4	3	1	2
8 g. i više	7	5	5	6	5	4
Ukupno	78	81	84	84	87	76

Izvor: <http://statistika.hzz.hr>

1.11. Prometna i komunalna infrastruktura

1.11.1. Cestovni promet

Područje općine Sveta Nedelja ravnomjerno je naseljeno, a postojeća cestovna mreža prilagođena prirodnim datostima. Naselja uz županijsku i dio državne ceste brže se razvijaju i šire. Izgradnjom "Istarskog Y-a" znatno se smanjio intenzitet i značaj cestovnog prometa kroz istočni dio općine, što je uvjetovalo otežane veze prema središnjoj Istri i Pazinu kao županijskom središtu.

Dio državne ceste D66 (GP Kaštel [Pula (D3) - Labin - Opatija - Matulji (D8)] u dužini od 3,4 km presijeca jugoistočni dio prostora općine neposredno uz područje Podlabina, a na nju se priključuje samo naselje Štrmac, ali i industrijska zona. Cesta je dobra, širine 6-7 metara, bez loših tehničkih elemenata.

Županijska cesta ž5081 [Kršan (D64) - Nedešćina - Labin - Crni - Ravni] dužinom od 12 km od ukupno 26 km prolazi kroz istočni dio područja općine i povezuje sve ostale lokalne ceste s gradom Labinom. Cesta je širine 5-6 metara, neujednačenih karakteristika, sjeverno od Nedešćine brdska cesta sa slabijim elementima i površinskom odvodnjom, slabijom kolnom konstrukcijom i sigurnošću prometa. Jedva udovoljava uvjetima kategorizacije.

Lokalne ceste prožimaju cjelokupno područje općine i najveći dio je direktno vezan na županijsku cestu ž5081. Područjem općine Sveta Nedelja prolaze u cijelosti i dijelu sljedeće lokalne ceste:

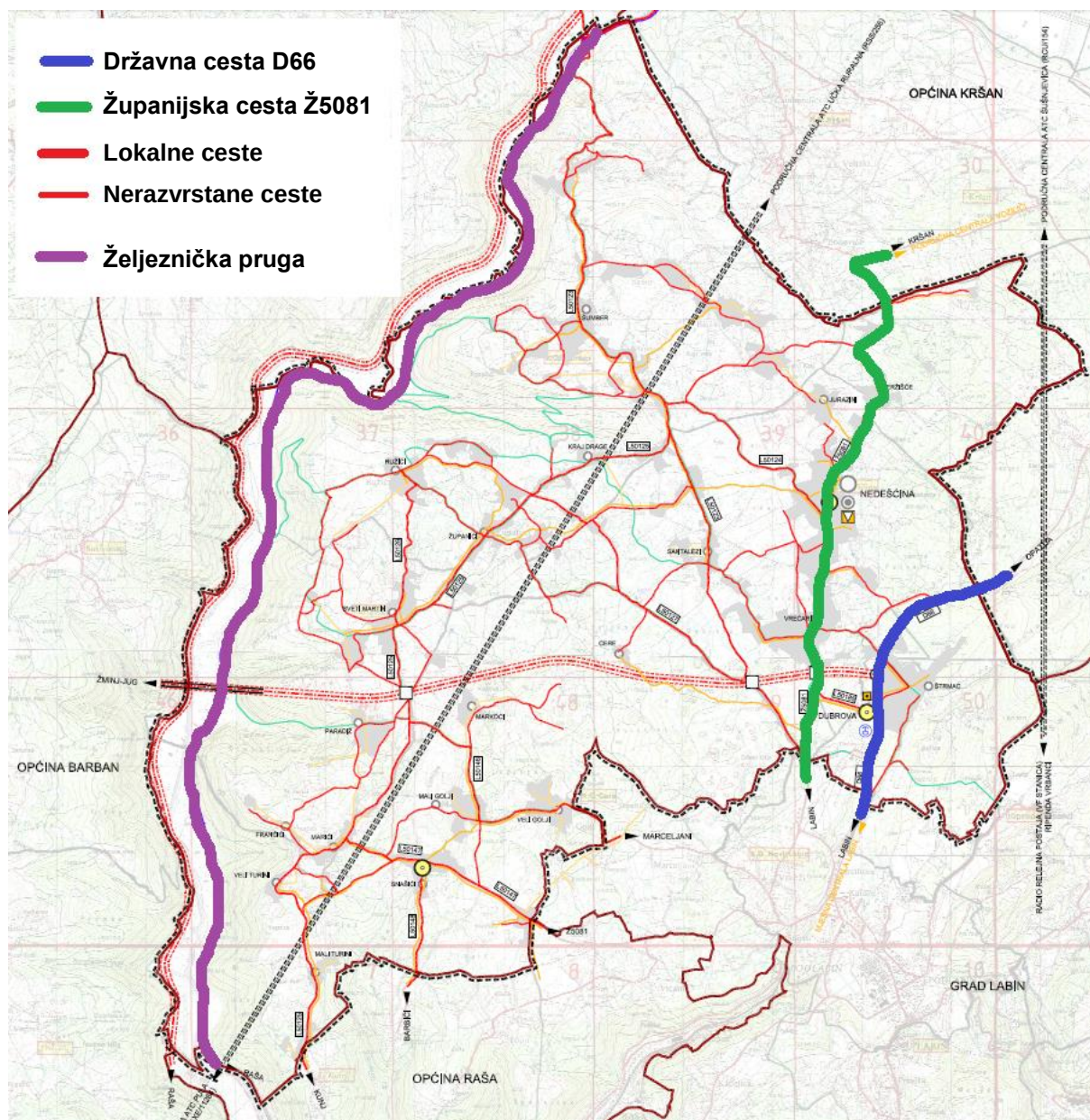
- L50123 [D64 - Šumber - Santalezi - Vinež (ž5081)] skoro cijelom dužinom 9,4 km od ukupno 9,9 km presijeca područje općine smjerom sjever-jug
- L50124 Grašići [(L50123) - Nedešćina (ž5081)] u dužini od ukupno 2,4 km,
- L 50125 [Grašići (L50123) - Županići - Marići - Veli Turini - Mali Turini - Kunj] u dužini 10 km od ukupno 10,3 km,
- L 50126 [Ružići - Martinski (L50125)] u dužini 1,9 km,
- L50127 [L50125 - Živulići (L50123)] u dužini 3,5 km,
- dio L50146 [(L50125 - Veli Golji - Marciljani - ž 5081)] u dužini od 3,0 km od ukupno 5,4 km,
- dio L50147 [Marići (L50125) - Snašići - ž5081] u dužini 2,2 od ukupno 5,4 km,
- dio L50148 [Snašići (L50127) - Barbići] u dužini 1,3 km od ukupno 2,0 km.

Lokalne ceste različitih su širina 3,5-5,0 metara, lošijih tehničkih elemenata i preglednosti, s neriješenom odvodnjom i vrlo slabom signalizacijom, dijelom kroz naseljena područja bez nogostupa.

Sve ostale ceste povezuju naseljena područja s razvrstanim cestama. Samo dio njih je asfaltiran, širine 2,50-4,00 metra, bez odvodnje i signalizacije. Preostali šumski, poljodjelski, protupožarni i prilazni putevi sa svim gore navedenim cestama čine cestovnu mrežu. Prema broju stanovnika postojeća cestovna mreža dostatna je

samo za lokalne potrebe, ali ne i za razvoj i dobro povezivanje s ostatkom Istre i Republike Hrvatske.

Slika 10. Cestovna povezanost na području općine Sv. Nedelja

Izvor: Prostorni plan uređenja općine Sv. Nedelja (II. izmjene i dopune)

1.11.2. Željeznički promet

Kao što je moguće vidjeti iz prethodne slike, dijelom općinskog prostora u dolini Raše prolazi industrijska željeznička pruga II. reda, koja je gašenjem „Istarskih ugljenokopa“ izgubila svoj nekad veliki značaj. Sustav željeznice je i vizualno i visinski i fizički odvojen od prostora naselja iznad Raške Drage. Ne postoji ni kontakt

javnih cesta s tim dijelom željezničke pruge, a nerazvrstana cesta nalazi se na drugoj obali rijeke Raše u općinama Pićan i Barban. Tehnički elementi postojeće željezničke pruge su loši, zastarjeli, promet mali i pruga nerentabilna, iako željeznica u Istri ima dugu tradiciju i povezana je s vremenom intenzivnog rudarenja. Najbliža željeznička postaja je Potpićan u općini Kršan.

Današnji sustav istarskih željeznica povezan je s kontinentalnim dijelom Republike Hrvatske preko Republike Slovenije, pa je za oživljavanje željezničkog prometa u Istri presudna izgradnja željezničkog tunela kroz Učku, putem kojeg bi se istarske željezničke pruge direktno spojile na željezničku mrežu Hrvatske.

1.11.3. Zračni promet

Na području općine nema niti je planirana gradnja zračnih luka, niti su ispitivane mogućnosti za lociranje ostalih djelatnosti vezanih za zračni promet. Prostori za helikoptere (slijetanje i uzletanje) nisu definirani niti posebno osigurani, a koriste se športska igrališta i slobodni prostori bez nadzemnih infrastrukturnih građevina. Ipak, najbliža međunarodna zračna luka na području Republike Hrvatske (Zračna luka Pula) udaljena je od granica općine Sv. Nedelja manje od 30 km.

1.11.4. Pošta i telekomunikacije

Na području općine Sv. Nedelja postoji samo jedna jedinica poštanske mreže, a to je poštanski ured u Nedešćini označen poštanskim brojem 52231.

Osim što je nepokretna telekomunikacijska mreža izgrađena do svakog naselja i zaseoka općine, gotovo je kompletno područje općine pokriveno pokretnom 2G (GSM), 3G i super brзом 4G (do 150 M/bs) mrežom. Najslabija pokrivenost karakteristična je za istočni dio općine, odnosno uz dolinu rijeke Raše.

1.11.5. Elektroenergetika, vodoopskrba, sustav odvodnje i zbrinjavanja otpada

Područje općine Sv. Nedelja karakterizira razvijen sustav elektroopskrbe i vodoopskrbe koji spaja gotovo sva naselja na elektroopskrbnu i vodoopskrbnu mrežu.

No sustav odvodnje je nerazvijen, što znači da ne postoji izgrađena kanalizacijska mreža, već se odvodnja otpadnih voda vrši u postojeće septičke jame upitnog

kapaciteta. Jedino se za naselje Štrmac djelomično može reći da ima razvijen sustav odvodnje, koji je priključen na kanalizacijsku mrežu grada Labina.

Otpad se na području općine Sv. Nedelja zbrinjava na odlagalištu komunalnog otpada „Cere“ koje se sporazumno koristi i za područje susjednih JLS: Labin, Raša, Kršan i Pićan.

1.11.6. Groblja

Na području općine Sv. Nedelja postoje tri mjesna groblja, a najveće od njih locirano je u naselju Nedeščina. S obzirom da postojeće groblje ne zadovoljava potrebe najvećeg naselja u općini, u 2016. godini planira se proširiti isto za ukupno 1.771 m² površine.

Mjesno groblje Sveti Martin locirano je u istoimenom naselju, a na sadašnjoj je lokaciji osnovano premještanjem sa stare lokacije uz župnu crkvu sv. Martina u blizini kaštela Lazzarini. 2012. godine groblje je prošireno za 22 grobnice sa mogućnosti ukopa po 4 pokojnika.

Mjesno groblje u Šumberu vrlo je staro groblje s gotičkom kapelom sv. Kvirina. Nedavno je prošireno za dodatnih 30 jednostrukih grobnica i 28 ukopnih mjesta. U sklopu proširenja groblja uređeno je 19 parkirnih mjesta za osobne automobile.⁸

⁸ Izvor: <http://www.labin.com/>

1.12. Gospodarstvo

1.12.1. Opći okvir

U prethodnim poglavljima je opisan povoljan geografski položaj općine Sv. Nedelja te veoma povoljna kombinacija submediteranske i pretplaninske-kontinentalne klime pogodne za poljoprivredu i razvoj ruralnog turizma, kao i obilje prirodne i kulturne baštine karakteristične za ovo područje. S druge strane, navedeni su i nedostaci u kontekstu slabo razvijene infrastrukture na području otpadnih voda, te dugoročnog negativnog kretanja stanovništva u pojedinim naseljima. Naredna tablica prikazuje odabrane pokazatelje indeksa razvijenosti općine Sv. Nedelja, uspoređujući ih s prosjekom Republike Hrvatske i Županije Istarske.

Tablica 8. Pokazatelji indeksa razvijenosti općine Sv. Nedelja

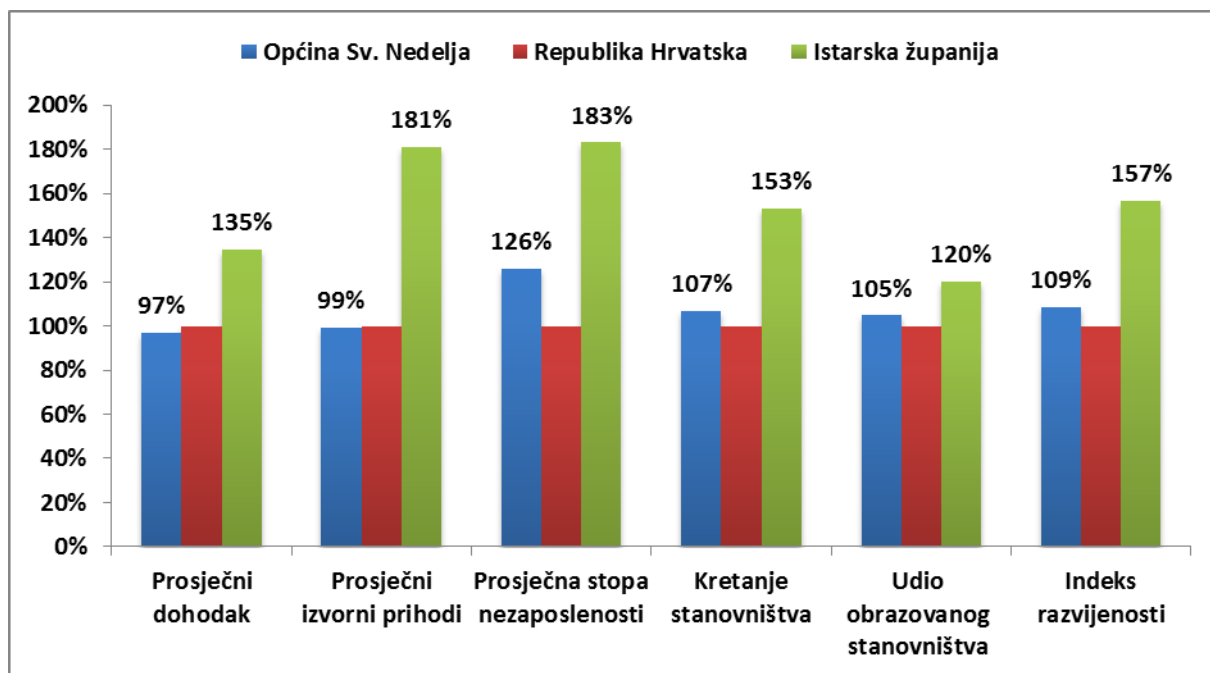
Područje	Prosječni dohodak per capita	Prosječni izvorni prihodi per capita	Prosječna stopa nezaposleno sti	Kretanje stanovništva	Udio obrazovanog stanovništva (16-65 god.)	Indeks razvijenosti
Republika Hrvatska	28.759	2.969	16,00%	99,40	77,74%	100%
Istarska županija	31.997	4.884	7,80%	104,10	80,78%	156,80%
Općina Sv. Nedelja	28.092	2.949	6,00%	103,50	79,90%	108,66%

Izvor: Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije

Prosječan dohodak po glavi stanovnika u općini Sv. Nedelja iznosi 28.092,00 kuna, što je nešto niže od prosjeka Republike Hrvatske (28.759,00 kn) i značajno niže od prosjeka Županije Istarske (31.997,00 kn). Prosječni izvorni prihodi po glavi stanovnika iznose 2.949,00 kuna, pa iako su oni na razini prosjeka Republike Hrvatske, značajno zaostaju za prosjekom županije.

Ipak, prosječna stopa nezaposlenosti iznosi samo 6,0%, a prema istom je pokazatelju općina Sv. Nedelja u povoljnijoj poziciji od ostatka zemlje i županije. Područje općine Sv. Nedelja obilježeno je pozitivnim kretanjem stanovništva gledano u cjelini, dok je udio obrazovanog stanovništva u dobi 16-65 godina 79,90%. Konačan indeks razvijenosti općine iznosi 108,66%, što zapravo ukazuje na 8,66% višu razvijenost od državnog prosjeka, ali i značajno slabiju razvijenost u odnosu na prosjek županije. Navedenu je usporedbu najlakše uočiti iz narednog grafikona.

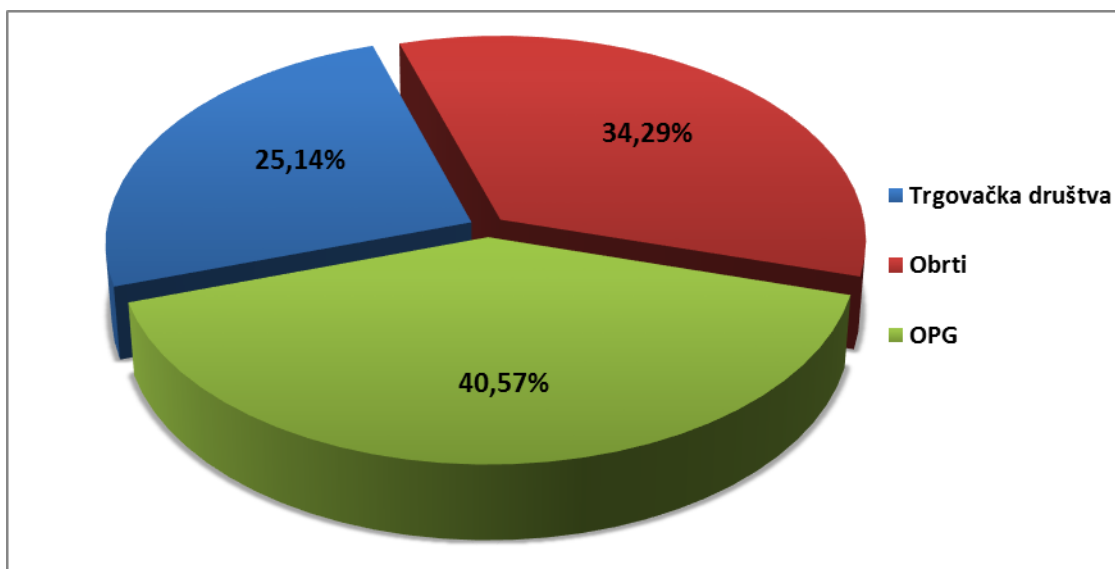
Grafikon 9. Usporedba indeksa razvijenosti općine Sv. Nedelja

Izvor: Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije

Na području općine Sv. Nedelja ne postoje velike i srednje tvrtke, dok su obrti brojniji od trgovačkih društava. Ipak, najveći broj gospodarskih subjekata čije je sjedište registrirano u općini Sv. Nedelja čine OPG-ovi (Obiteljska poljoprivredna gospodarstva).

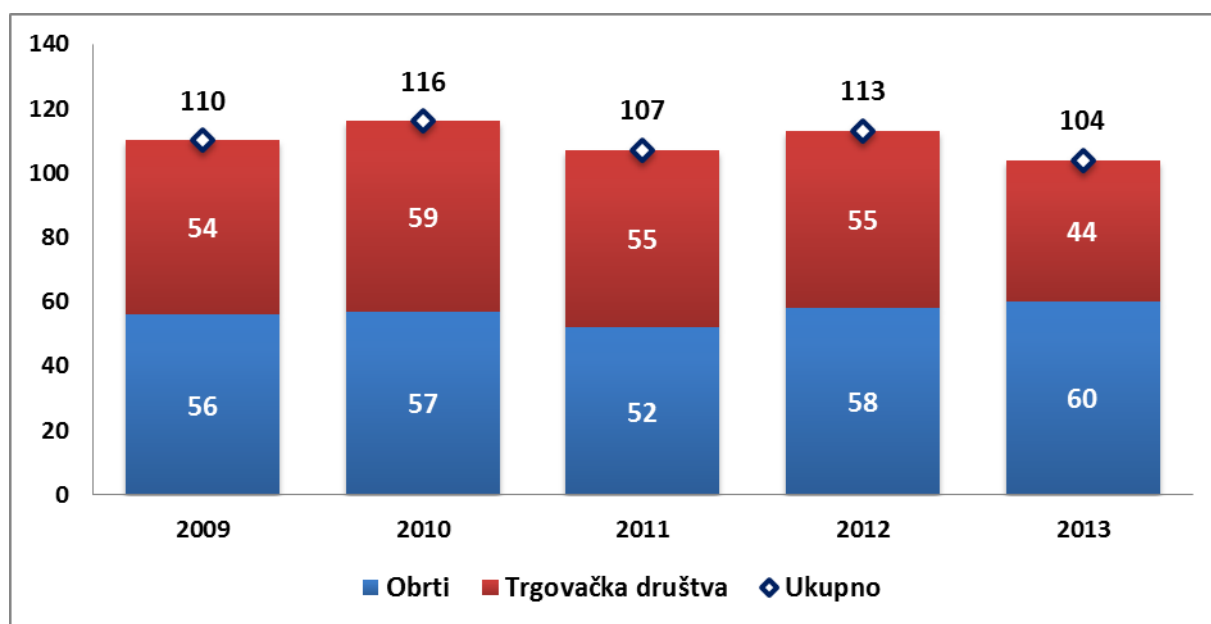
Grafikon 10. Struktura gospodarskih subjekata na području općine Sv. Nedelja

Izvor: Hrvatska gospodarska komora, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Državni zavod za statistiku

Ukoliko promotrimo kretanje ukupnog broja gospodarskih subjekata, vidljivo je da je njihov broj uz lagane godišnje oscilacije statičan, odnosno, višegodišnja se recesija odrazila na lagano smanjenje broja gospodarskih subjekata u posljednjih pet godina. No vrlo je važno naglasiti da naredni grafikon, kao i sve ostale naredne tablice i grafikoni, ne obuhvaćaju OPG-ove, čiji broj u 2014. godini iznosi 71. Ipak, obiteljska poljoprivredna gospodarstva uglavnom proizvode poljoprivredne proizvode za vlastite potrebe, dok samo manji dio svoje proizvodnje prodaju na tržištu, pa stoga možemo zaključiti da, unatoč njihovoj brojnosti, predmetni pravni oblik gospodarskih subjekata s obzirom na pretpostavljene prosječne prihode u manjoj mjeri doprinosi ukupnom gospodarskom razvoju općine Sv. Nedelja.

Grafikon 11. Ukupan broj gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja

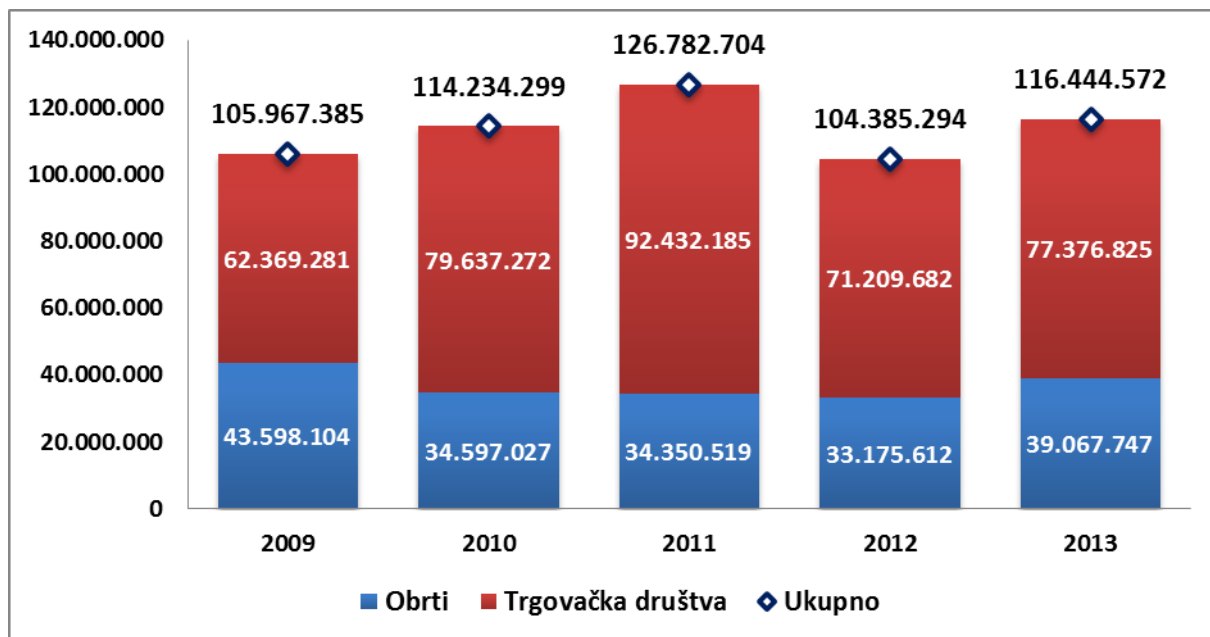

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Smanjenje broja gospodarskih subjekata prvenstveno je posljedica zatvaranja trgovačkih društava, dok se broj obrta u promatranom periodu povećao. No unatoč tome što su obrti na području općine Sv. Nedelja brojniji od trgovačkih društava, logično, trgovačka društva ostvaruju veći obujam prihoda, pa su stoga i važnija za ukupno gospodarstvo općine. Nadalje, unatoč smanjenju broja gospodarskih subjekata u posljednjih pet godina, njihov je ukupan prihod ipak zabilježio pozitivno kretanje u promatranom periodu, uz iznimku 2012. godine koja je obilježena padom ukupnog prihoda. No u svakom slučaju, prema kretanju ukupnog prihoda možemo

zaključiti da je gospodarstvo Sv. Nedelje značajno manje pogođeno višegodišnjom recesijom od ostatka države.

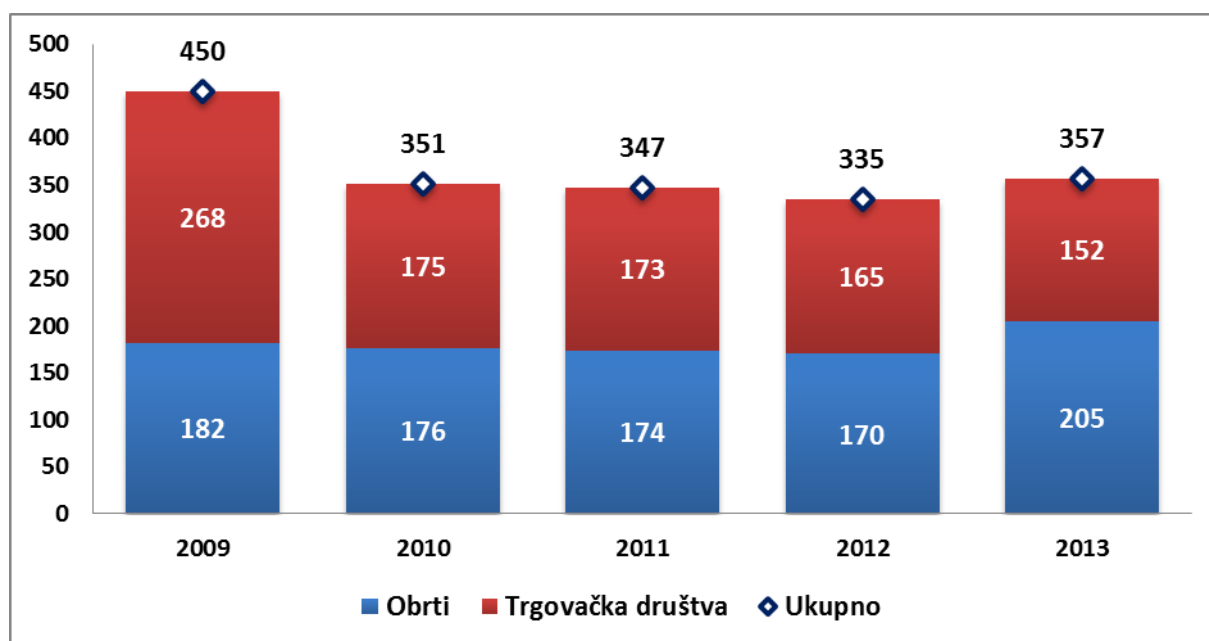
Grafikon 12. Ukupni prihod gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Recesijski uvjeti kakvi karakteriziraju promatrani period najviše su se odrazili na kretanje broja zaposlenih u gospodarskim subjektima, odnosno, dok je broj gospodarskih subjekata statičan a njihov ukupan prihod raste, broj zaposlenih u tim gospodarskim subjektima značajno se smanjio, što je najviše došlo do izražaja u 2010. godini. Ipak, 2013. godinu obilježilo je pozitivno kretanje zaposlenosti.

Grafikon 13. Ukupan broj zaposlenih u gospodarskim subjektima

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Nakon analize temeljnih gospodarskih pokazatelja na razini obrta i trgovačkih društava, nastavak analize donosi pregled navedenih pokazatelja po djelatnostima. Raščlambom gospodarskih subjekata po njihovim djelatnostima, te analizom najvažnijih ekonomskih pokazatelja pojedinih sektora dolazi se do zaključka koje su djelatnosti najvažnije za gospodarstvo Sv. Nedelje, odnosno, koje se djelatnosti najviše razvijaju.

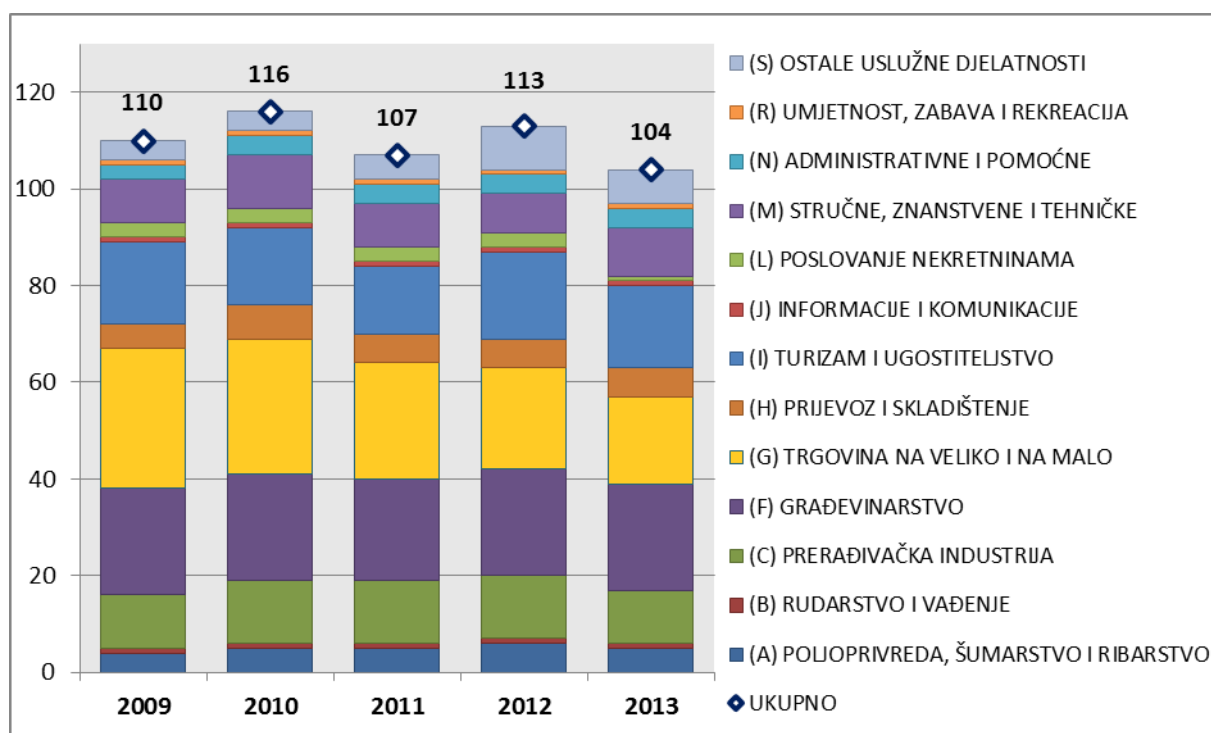
Tablica 9. Broj gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja po djelatnostima

Djelatnost gospodarskog subjekta	2009	2010	2011	2012	2013
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	4	5	5	6	5
(B) Rudarstvo i vađenje	1	1	1	1	1
(C) Prerađivačka industrija	11	13	13	13	11
(F) Građevinarstvo	22	22	21	22	22
(G) Trgovina na veliko i na malo; popravak mot. vozila...	29	28	24	21	18
(H) Prijevoz i skladištenje	5	7	6	6	6
(I) Turizam i ugostiteljstvo	17	16	14	18	17
(J) Informacije i komunikacije	1	1	1	1	1
(L) Poslovanje nekretninama	3	3	3	3	1
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	9	11	9	8	10
(N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	3	4	4	4	4
(R) Umjetnost, zabava i rekreacija	1	1	1	1	1
(S) Ostale uslužne djelatnosti	4	4	5	9	7
Ukupno	110	116	107	113	104

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Najveći broj gospodarskih subjekata na području općine Sv. Nedelja registrirano je za obavljanje djelatnosti građevinarstva, nakon čega sljede trgovina, turizam i ugostiteljstvo te stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti. Recesijski su se uvjeti različito odrazili na kretanje broja gospodarskih subjekata različitih djelatnosti, pa je tako najveće smanjenje zabilježeno u sektoru poslovanja nekretninama te trgovini, dok je broj gospodarskih subjekata u svim ostalim djelatnostima jednak ili veći u odnosu na početak promatranog perioda. Najveće je povećanje zabilježeno u ostalim uslužnim djelatnostima, administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima te u sektoru poljoprivrede, šumarstva i ribarstva. Ipak, kretanje strukture broja gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja najlakše je uočiti iz narednog grafikona.

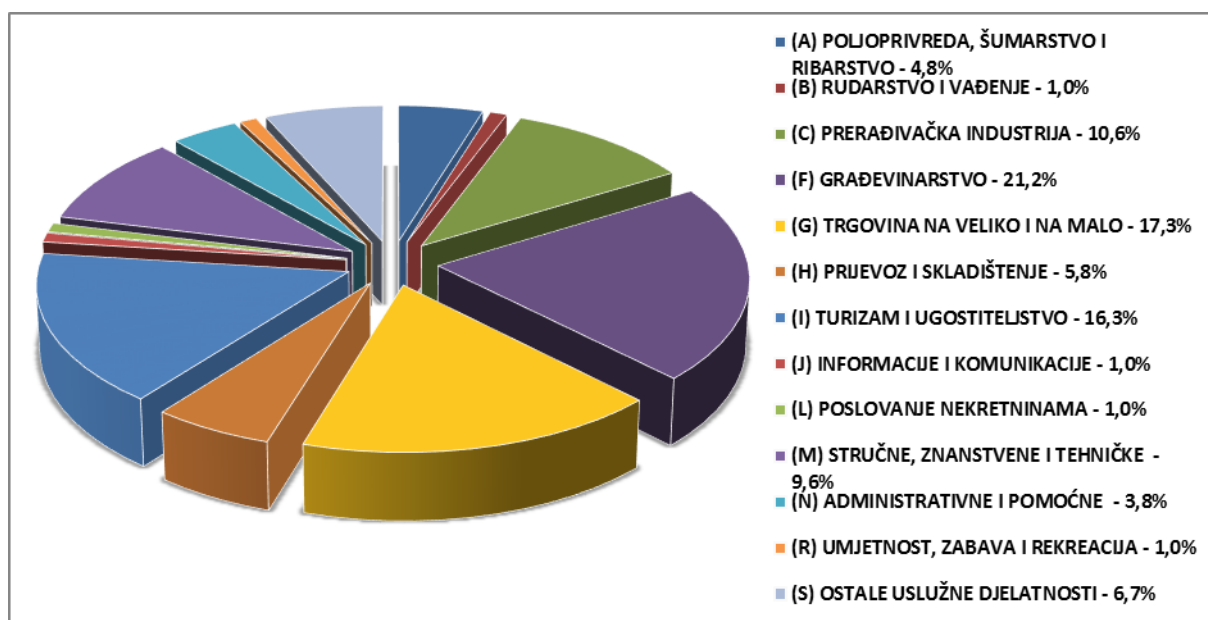
Grafikon 14. Broj gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja po djelatnostima

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Naredni grafikon prikazuje strukturu gospodarskih subjekata po djelatnostima u 2013. godini, iz kojega je lako uočiti dominantnost građevinskog sektora, trgovine, turizma i ugostiteljstva i prerađivačke industrije.

Grafikon 15. Struktura gospodarskih subjekata po djelatnostima (2013.)

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Ipak, brojnost gospodarskih subjekata u određenoj djelatnosti nije potpuni pokazatelj važnosti određenog sektora za ukupno gospodarstvo određenog područja, upravo iz razloga jer samo jedno trgovačko društvo svojim prihodom i brojem zaposlenih može nadvisiti vrlo velik broj malih tvrtki ili obrta. Upravo iz tog razloga naredna tablica prikazuje kretanje prihoda gospodarskih subjekata prema djelatnosti.

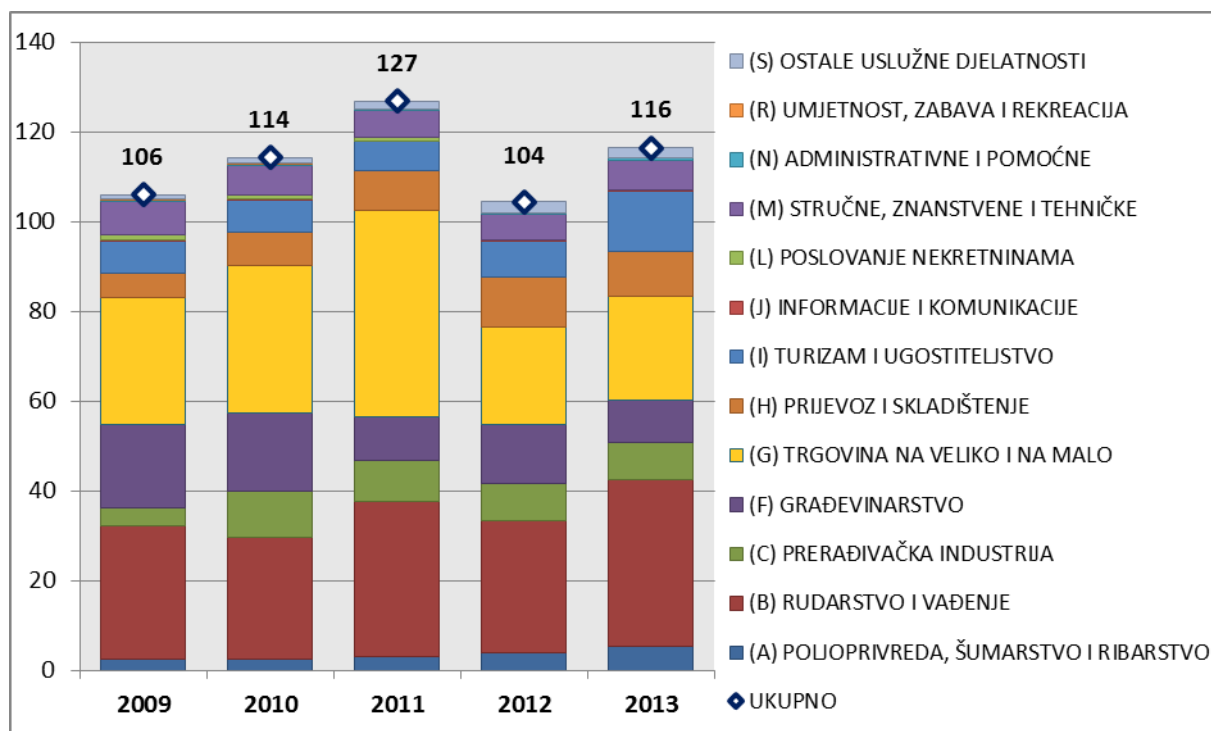
Tablica 10. Prihod gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja po djelatnostima

Djelatnost gospodarskog subjekta	2009	2010	2011	2012	2013
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	2.576.714	2.344.429	3.018.542	3.956.894	5.257.793
(B) Rudarstvo i vađenje	29.514.678	27.128.527	34.575.931	29.341.480	37.317.962
(C) Prerađivačka industrija	3.958.086	10.557.357	9.278.471	8.355.754	8.146.917
(F) Građevinarstvo	18.773.666	17.325.276	9.583.710	13.060.057	9.498.955
(G) Trgovina na veliko i na malo	28.156.913	32.946.593	46.132.665	21.812.197	23.044.060
(H) Prijevoz i skladištenje	5.589.796	7.438.248	8.754.655	11.029.409	10.068.127
(I) Turizam i ugostiteljstvo	6.916.805	6.945.039	6.419.588	8.023.607	13.540.751
(J) Informacije i komunikacije	342.295	265.722	260.634	196.142	215.012
(L) Poslovanje nekretninama	1.206.641	918.529	647.688	195.627	381
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	7.518.825	6.669.362	6.141.314	5.671.888	6.598.954
(N) Administrativne i pomoćne djelatnosti	238.161	301.820	279.336	274.634	357.297
(R) Umjetnost, zabava i rekreacija	169.759	154.368	24.320	27.780	113.910
(S) Ostale uslužne djelatnosti	1.005.048	1.239.029	1.665.849	2.439.826	2.284.452
Ukupno	105.967.385	114.234.299	126.782.704	104.385.294	116.444.572

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Iako je za djelatnost rudarstva i vađenja na području općine Sv. Nedelja registrirano samo jedno trgovačko društvo (Holcim mineralni agregati d.o.o.), upravo se u toj djelatnosti generira najviše prihoda. Nakon toga sljedeći sektor trgovine, turizma i ugostiteljstva, te prijevoza i skladištenja, dok je građevinarstvo (djelatnost za koju je registriran najveći broj gospodarskih subjekata) tek na petom mjestu. Višegodišnji recesijski uvjeti različito su se odrazili na kretanje prihoda u različitim djelatnostima, pa unatoč rastu ukupnih prihoda u promatranom periodu, u određenim je djelatnostima zabilježeno vrlo značajno negativno kretanje. Pad prihoda najviše je izražen u sektoru poslovanja sa nekretninama i građevinarstvu, dok je slična situacija zabilježena i u sektoru umjetnosti, zabave i rekreacije, te informacija i komunikacije. S druge strane, najznačajnije povećanje prihoda karakterizira ostale uslužne djelatnosti, prerađivačku industriju, poljoprivredu, šumarstvo i ribarstvo, te turizam i ugostiteljstvo. U sektoru rudarstva i vađenja, odnosno sektoru u kojemu se generira najveći udio prihoda, isto tako je zabilježeno pozitivno kretanje.

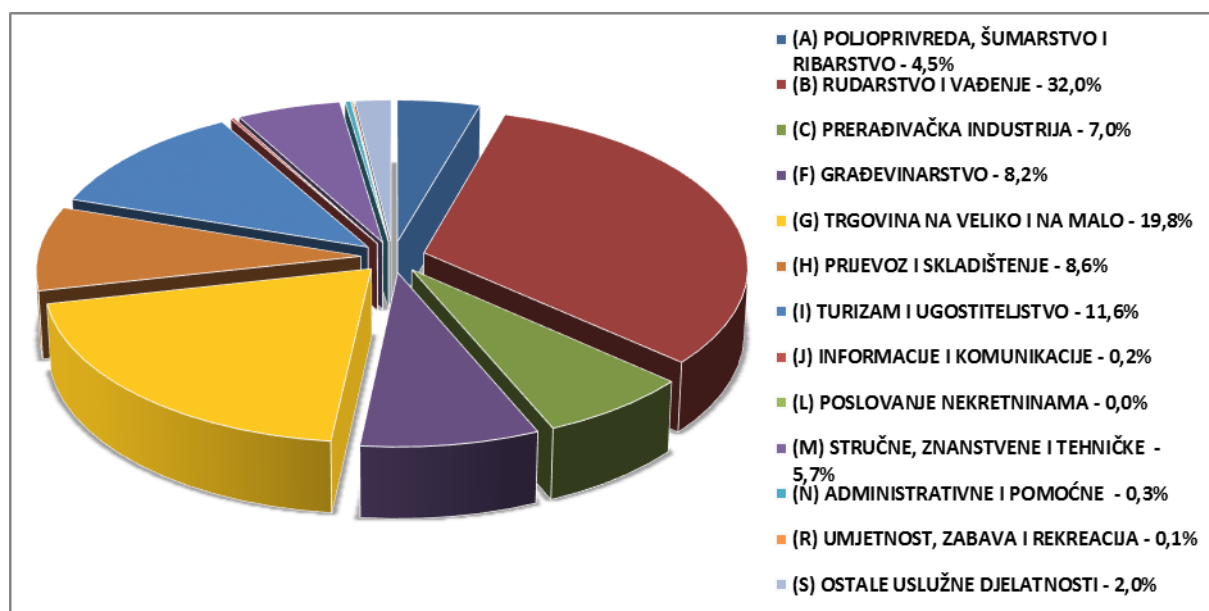
Grafikon 16. Prihod gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja po djelatnostima

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Struktura prihoda gospodarskih subjekata značajno se razlikuje od strukture brojnosti gospodarskih subjekata, pa samo jedna tvrtka iz djelatnosti rudarstva i vađenja generira ukupno 32% ukupnog prihoda.

Grafikon 17. Struktura prihoda gospodarskih subjekata po djelatnostima (2013.)

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Koliko je određena djelatnost važna za gospodarstvo određenog područja možda i najbolje pokazuje broj osoba zaposlenih u dotičnoj djelatnosti. Nadalje, struktura zaposlenosti po djelatnostima ponovno se značajno razlikuje od pokazatelja brojnosti gospodarskih subjekata i visine njihova prihoda.

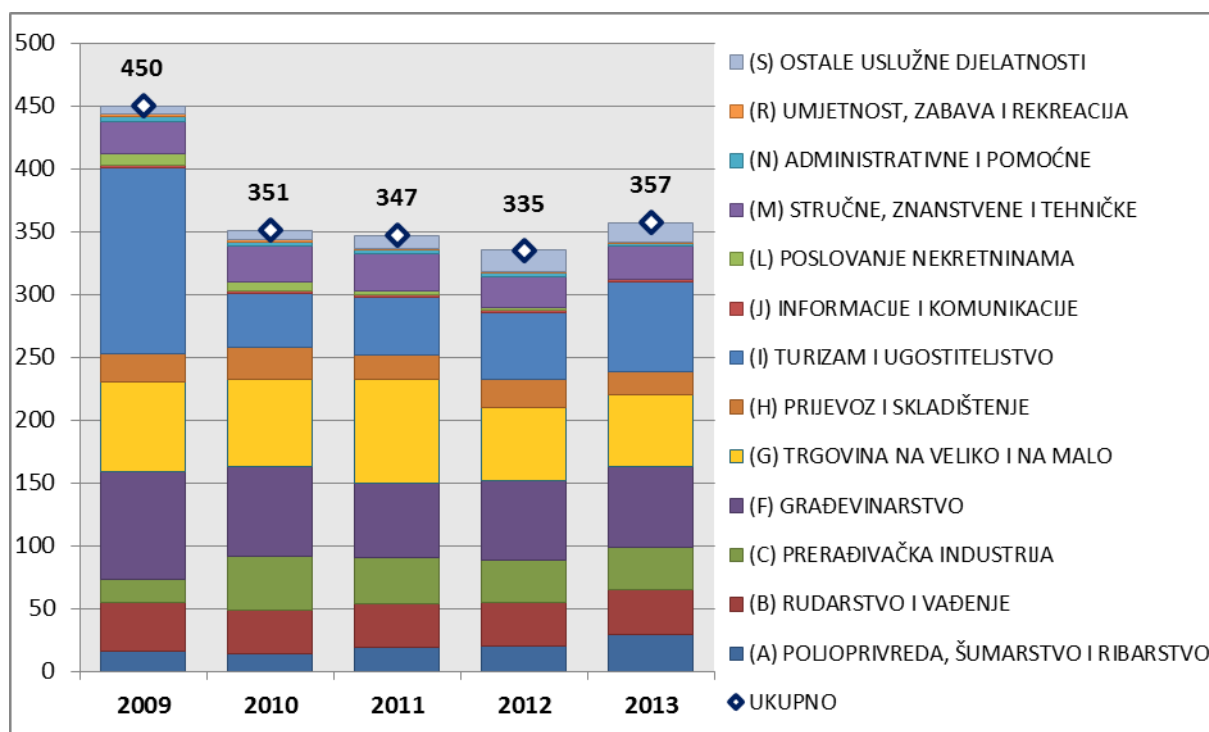
Tablica 11. Ukupan broj zaposlenih u gospodarskim subjektima po djelatnostima

Djelatnost gospodarskog subjekta	2009	2010	2011	2012	2013
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	16	14	19	20	29
(B) Rudarstvo i vađenje	39	35	35	35	36
(C) Prerađivačka industrija	18	42	36	33	34
(F) Građevinarstvo	86	72	60	64	64
(G) Trgovina na veliko i na malo; popravak mot. vozila...	71	69	82	58	57
(H) Prijevoz i skladištenje	23	26	20	22	18
(I) Turizam i ugostiteljstvo	148	43	46	53	72
(J) Informacije i komunikacije	2	2	2	2	2
(L) Poslovanje nekretninama	9	7	3	2	0
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	25	28	29	25	26
(N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	4	3	3	3	2
(R) Umjetnost, zabava i rekreacija	2	2	1	1	1
(S) Ostale uslužne djelatnosti	7	8	11	17	16
Ukupno	450	351	347	335	357

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Iako sektor turizma i ugostiteljstva nije dominantan po broju gospodarskih subjekata, kao niti po razini prihoda koja se ostvaruje obavljanjem navedene djelatnosti, najveći broj zaposlenih osoba na području općine Sv. Nedelja (osim javnih zaposlenika) zaposlen je upravo u tom sektoru, nakon čega slijede građevinski sektor i trgovina. Kretanje broja zaposlenih u promatranom periodu značajno se razlikuje od djelatnosti do djelatnosti. Najveći pad zaposlenosti zabilježen je u sektoru poslovanja nekretninama, dok je broj zaposlenih u turizmu i ugostiteljstvu, administrativnim i pomoćnim uslužnim, te umjetničkim, zabavnim i rekreacijskim djelatnostima prepolovljen. S druge strane, najveći je porast zaposlenosti zabilježen u ostalim uslužnim djelatnostima, prerađivačkoj industriji, te poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu. Kretanje ukupnog broja zaposlenih u gospodarskim subjektima po djelatnostima najlakše je uočiti iz narednog grafikona.

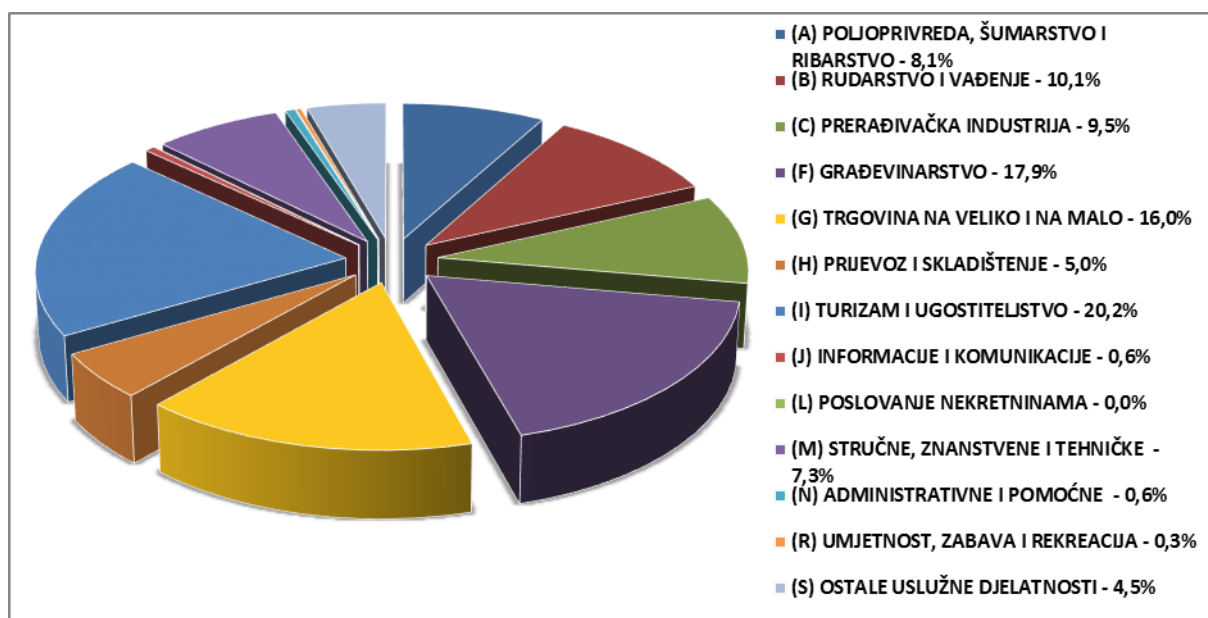
Grafikon 18. Ukupan broj zaposlenih u gospodarskim subjektima po djelatnostima

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Iako sektor turizma i ugostiteljstva krajem 2013. godine i dalje zapošljava najveći broj zaposlenih (20,2%), 2009. godine u navedenom je sektoru bila zaposlena trećina (33%) ukupno zaposlenih.

Grafikon 19. Struktura zaposlenosti po djelatnosti (2013.)

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Osim broja obrta, vrijednosti generiranog prihoda te broja zaposlenih, ekonomski pokazatelji poput razine investicija ili ostvarenog financijskog rezultata nedostupni su za obrte, pa su iz istog razloga prikazani rezultati samo za trgovačka društva.

Tablica 12. Investicije trgovačkih društava po djelatnostima

Djelatnost gospodarskog subjekta	2009	2010	2011	2012	2013
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	664.665	89.259	365.920	1.381.595	651.711
(B) Rudarstvo i vađenje	3.297.738	4.292.601	1.902.956	9.387.141	1.774.689
(C) Prerađivačka industrija	0	57.559	2.067	2.348.218	0
(F) Građevinarstvo	53.426	772.451	60.118	1.293	0
(G) Trgovina na veliko i na malo	296.323	181.038	1.196.864	8.205	7.918
(H) Prijevoz i skladištenje	6.340	0	0	75.554	12.977
(I) Turizam i ugostiteljstvo	117.089	3.048.632	1.357	0	0
(L) Poslovanje nekretninama	61.046	7.633	3.800	0	0
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	49.822	83.997	60.245	9.906	26.789
Ukupno	4.546.449	8.533.170	3.593.327	13.211.912	2.474.084

Izvor: Hrvatska gospodarska komora

Ukupna veličina investicija značajno oscilira tijekom godina, a najviše je investirano u 2012. Uvjerljivo je najviše investirano u sektor rudarstva i vađenja, zatim u turizam i ugostiteljstvo, prerađivačku industriju i trgovinu. Najbolje financijske rezultate generirao je sektor rudarstva i vađenja, te trgovine, a osim neznatne kumulativne

dobiti poljoprivrede i ostalih uslužnih djelatnosti, svi ostali sektori generirali su negativan financijski rezultat u posljednjih pet godina.

Tablica 13. Financijski rezultat trgovačkih društava po djelatnostima

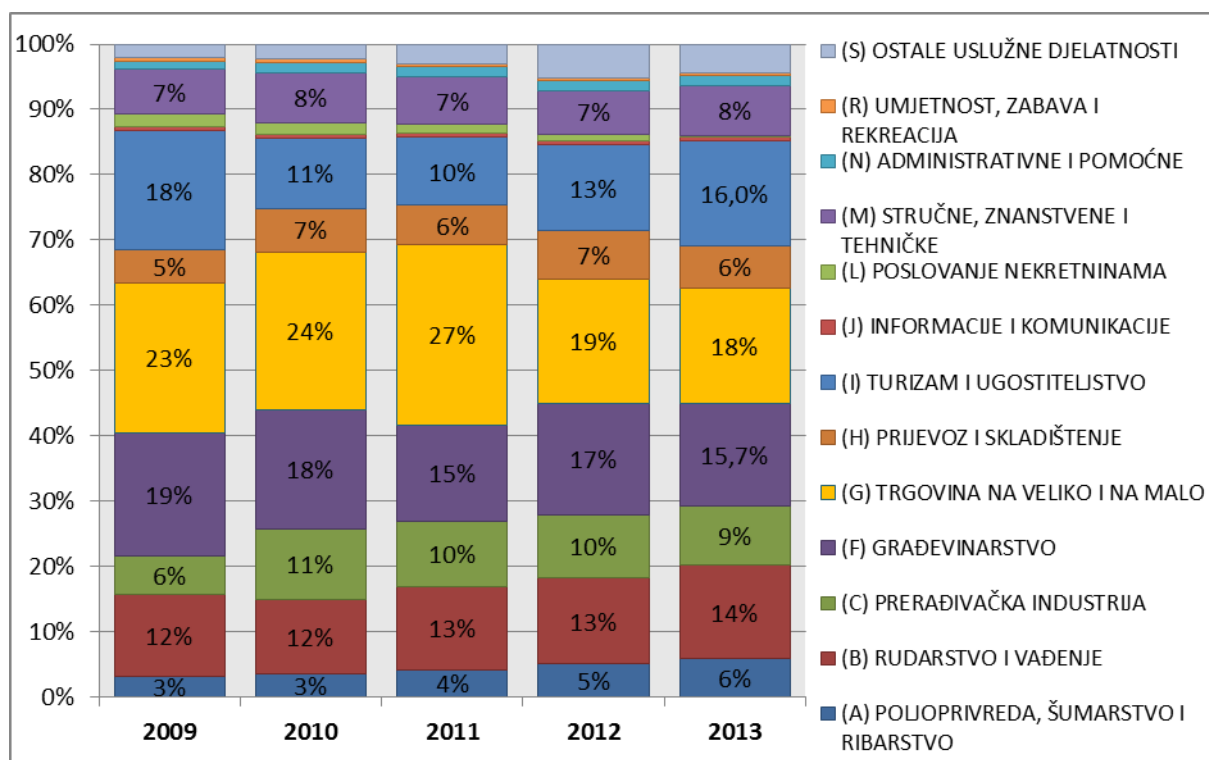
Djelatnost gospodarskog subjekta	2009	2010	2011	2012	2013
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	661	-9.380	-10.205	-10.518	43.902
(B) Rudarstvo i vađenje	411.936	-1.503.277	3.555.864	370.936	3.227.573
(C) Prerađivačka industrija	67.981	149.715	-398.847	-538.049	551.972
(F) Građevinarstvo	-226.768	329.516	-494.877	-1.469.546	188.693
(G) Trgovina na veliko i na malo	1.500.609	816.240	2.166.967	2.818.006	2.268.733
(H) Prijevoz i skladištenje	-680.264	-769.083	447.239	6.229	-34.885
(I) Turizam i ugostiteljstvo	77.107	206.069	-233.590	-1.044.551	343.161
(L) Poslovanje nekretninama	5.270	-131.467	-19.485	-40.426	-27.579
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	-196.512	52.226	-1.029.919	-163.205	328.988
(N) Administrativne i pomoćne djelatnosti	-85.197	-24.664	-15.744	4.791	1.923
(S) Ostale uslužne djelatnosti	2.551	-24.658	-4.016	7.192	22.512
Ukupno	877.374	-908.763	3.963.387	-59.141	6.914.993

Izvor: Hrvatska gospodarska komora

Promatranjem različitih pokazatelja (brojnost gospodarskih subjekata, veličina generiranog prihoda, broj zaposlenika) došlo se do različitih zaključaka o važnosti određene djelatnosti za ukupno gospodarstvo općine Sv. Nedelja. Iako je najviše gospodarskih subjekata registrirano za obavljanje djelatnosti građevinarstva, najviše prihoda generirano je u sektoru rudarstva i vađenja, dok djelatnost turizma i ugostiteljstva zapošljava najveći broj zaposlenika. Nadalje, upravo se na primjeru zaposlenosti u turizmu i ugostiteljstvu (djelatnosti u kojoj je broj zaposlenih i više nego prepolovljen u promatranom periodu) najbolje moglo uočiti kako se gospodarska struktura može značajno promijeniti kroz godine.

Upravo iz gore navedenih razloga, a sve u cilju utvrđivanja važnosti određene djelatnosti za gospodarstvo općine, naredni grafikon prikazuje kretanje gospodarske strukture uzimajući u obzir sva tri najvažnija ekonomska pokazatelja u jednakom omjeru.

Grafikon 20. Kretanje gospodarske strukture po djelatnostima (2013)⁹

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Iako se sektor trgovine nije pokazao najvažnijim prema niti jednom individualnom pokazatelju, uzevši u obzir sva tri pokazatelja u jednakom omjeru dolazimo do zaključka da je upravo trgovina najvažniji sektor na području općine Sv. Nedelja, iako je vidljivo da je njen udio rastao sve do 2011., te se nakon toga počeo smanjivati. Turizam i ugostiteljstvo drugi je najvažniji sektor za gospodarstvo; njegova važnost nakon 2011. raste, te kao što je već i navedeno, upravo je u toj djelatnosti zaposleno preko 20% zaposlenika. Iako je najveći broj tvrtki registriran za djelatnost građevinarstva, sukladno manjoj veličini generiranog prihoda, građevinski je sektor tek treći po važnosti, te nadalje, njegova značajnost pokazuje trend pada. Sektor rudarstva i vađenja postaje sve važniji sektor gospodarstva općine Sv. Nedelja, a iako tu djelatnost obavlja samo jedna tvrtka, na taj se način generira preko 30% ukupnog prihoda, te kroz istu tvrtku zapošljava preko 10% ukupno zaposlenih. Prema važnosti nadalje se ističe sektor prerađivačke industrije, stručne znanstvene i tehničke djelatnosti, prijevoz i skladištenje te poljoprivreda čiji udio iz godine u godinu pokazuje konstantan trend rasta udjela u ukupnoj gospodarskoj strukturi.

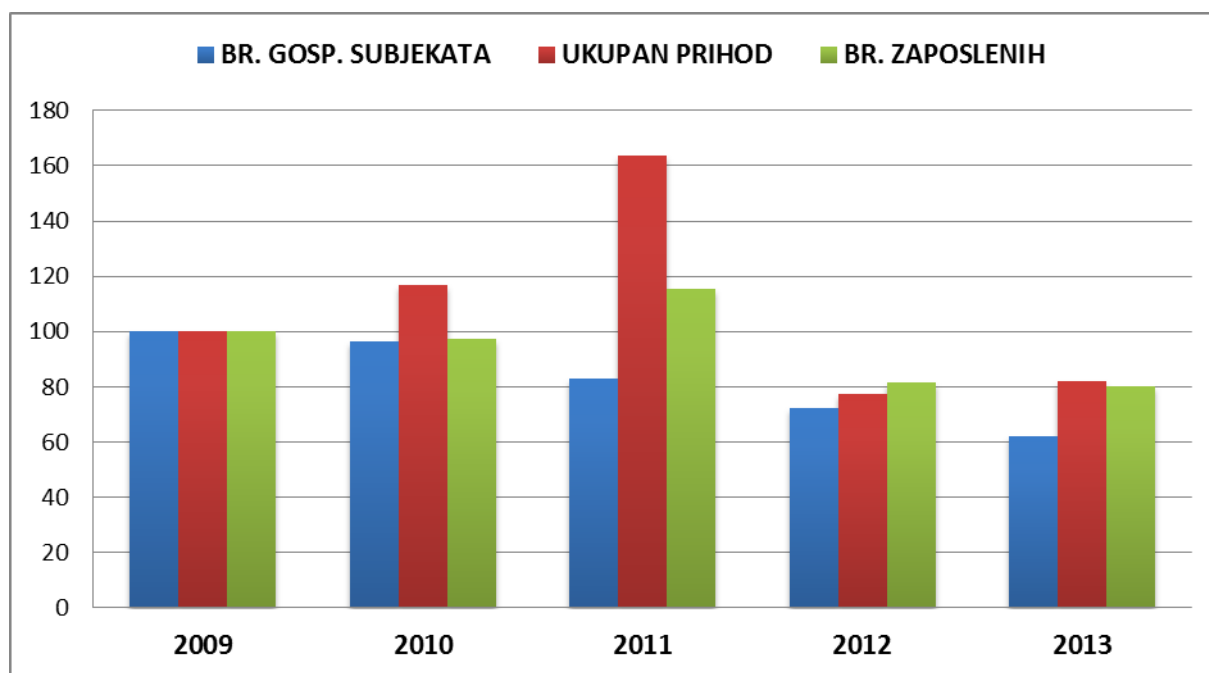
⁹ Prosječan udio određene djelatnosti sukladno broju gospodarskih subjekata, generiranom prihodu i broju zaposlenih

1.12.2. Trgovina

Za obavljanje djelatnosti trgovine (na veliko i malo) registrirano je 18 gospodarskih subjekata (7 tvrtki i 11 obrta), odnosno 17,3% gospodarskih subjekata na području općine Sveta Nedelja. Trgovinom se ukupno generira od 23 do 46 milijuna kuna prihoda (ili 19,8% ukupnog prihoda u 2013.), te zapošljava 57 osoba, što čini 16% ukupno zaposlenih. Ipak, broj gospodarskih subjekata u sektoru trgovine smanjuje se iz godine u godinu, unatoč rastu prihoda od te djelatnosti (uz iznimku 2012.). Sektor trgovine značajnije je pogođen recesijskim uvjetima, pa je stoga u 2013. ukupna aktivnost tog sektora na oko 70% razine iz 2009. godine.

Najveća tvrtka u sektoru svakako je *Vezo Commerce d.o.o.*, koja je tijekom 2013. ostvarila 15.220.508,00 kuna prihoda, odnosno 66% prihoda generiranog trgovinom. Navedena se tvrtka bavi prodajom namještaja za domove, apartmane, urede i skladišne prostore, dok prodajni saloni u Labinu i Puli premašuju 2500 metara kvadratnih. Osim 1100 kvadratnih metara centralnog skladišta u Labinu, tvrtka posjeduje i vlastiti vozni park što joj omogućuje dostavu prodanog namještaja u sve gradove Istarske, Primorsko-Goranske, Karlovačke i Zagrebačke županije.

Grafikon 21. Indeks broja gosp. subjekata, prihoda i zaposlenosti u sektoru trgovine

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

1.12.3. Turizam i ugostiteljstvo

Za obavljanje turističkih i ugostiteljskih djelatnosti na području općine Sv. Nedelja registrirano je ukupno 17 gospodarskih subjekata (4 tvrtke i 13 obrta) ili 16,3% ukupnog broja poslovnih subjekata. Unatoč recesiji, sektor karakterizira konstantan trend rasta prihoda, pa je tako u 2013. godini tom djelatnošću generirano ukupno 13.540.751,00 kuna prihoda ili 11,6% ukupno ostvarenog prihoda na području općine. Iako je broj zaposlenih u dotičnom sektoru tokom posljednjih pet godina prepolovljen, djelatnost turizma i ugostiteljstva i dalje je dominantna po pitanju broja zaposlenih, odnosno, više od 20% zaposlenih osoba zaposleno je upravo u turizmu i ugostiteljstvu.

Ipak, prikazani podaci o gospodarskim subjektima ne prikazuju realno stanje u sektoru turizma i ugostiteljstva, prvenstveno iz razloga što se velik dio prihoda od turizma odnosi na prihod od iznajmljivanja turističkih objekata u vlasništvu fizičkih osoba (privatnih iznajmljivača) koji nemaju status gospodarskog subjekta, pa stoga niti nisu sadržani u dosad promatranim podacima. Iz narednih je tablica vidljivo da broj smještajnih jedinica konstantno raste, te je u posljednjih pet godina utrostručen. Nadalje, ostvarena noćenja isto tako prate trend povećanja smještajnih kapaciteta, iako je rast ostvarenih noćenja još intenzivniji, što svjedoči o povećanju popunjenosti smještajnih kapaciteta na području općine Sveta Nedelja.

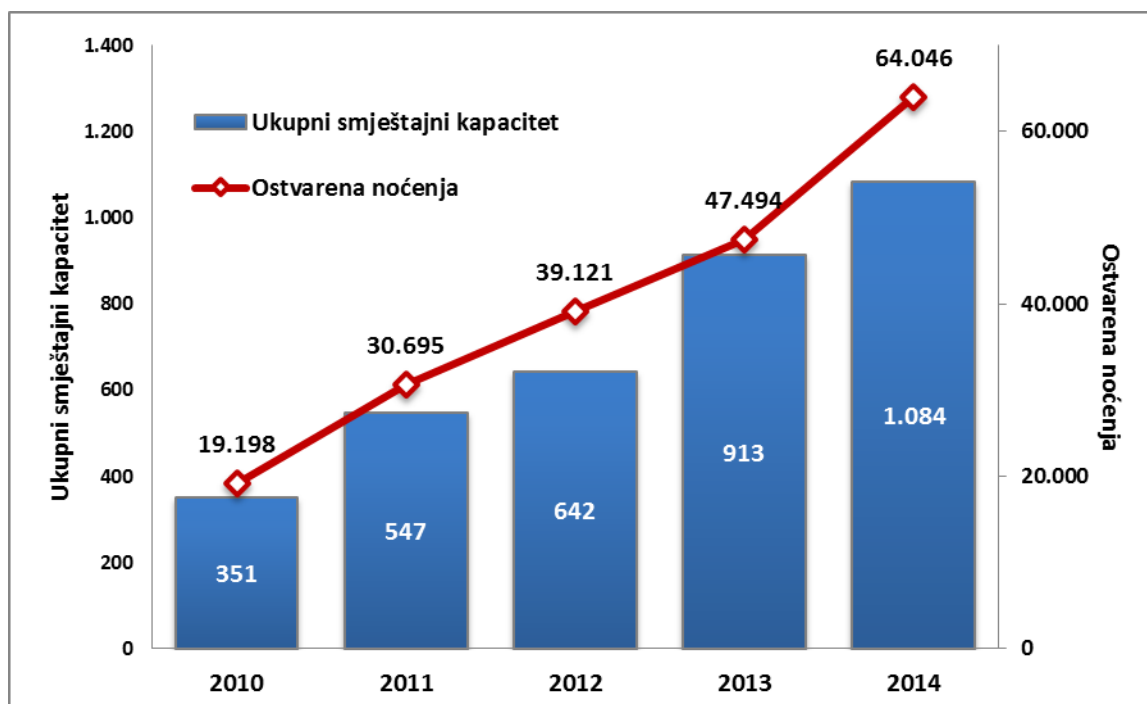
Tablica 14. Smještajni kapacitet i ostvarena noćenja na području općine Sv. Nedelja

Smještajni objekti	2010	2011	2012	2013	2014
Broj vlasnika	55	84	103	131	158
Broj smještajnih jedinica	89	135	148	198	220
Broj kreveta	297	476	539	742	863
Broj pomoćnih kreveta	54	71	103	171	221
Ukupni smještajni kapacitet	351	547	642	913	1.084
Prosječni kapacitet po objektu	3,94	4,05	4,34	4,61	4,93
Ostvarena noćenja	19.198	30.695	39.121	47.494	64.046

Izvor: Turistička zajednica Labin - Rabac

Osim postojanog rastućeg trenda brojnosti smještajnih kapaciteta te ostvarenih noćenja, treba primijetiti i konstantan rast prosječnog smještajnog kapaciteta po objektu, odnosno trend izgradnje i kategorizacije smještajnih jedinica većeg broja ležajeva, poput velikih apartmana i luksuznih kuća za odmor.

Grafikon 22. Rast ukupnog smještajnog kapaciteta i ostvarenih noćenja

Izvor: Turistička zajednica Labin - Rabac

Na području naselja Nedešćina, najvećeg naselja u općini Sv. Nedjelja, registrirano je ukupno 39 smještajnih objekata, od čega je najviše kuća za odmor (19 objekata), nakon čega sljedi 12 apartmana, 4 luksuzne vile, 3 ruralne kuće te jedan agroturizam Kaštel Pineta.

Slika 11. Agroturizam Kaštel Pineta

Izvor: Udruga iznajmljivača Nedešćina

Kaštel Pineta, nekoć vlasništvo plemenite obitelji Lazzarini iz Labina, izgrađen je 1820. godine, dok danas nudi usluge smještaja u šest udobnih apartmana sa četiri zvjezdice za ukupno osamnaest osoba, restoran, vinski podrum, salu za degustaciju i moderan bazen sa slatkovodnom vodom. Osim usluge pansiona i polupansiona korisnicima smještajnih kapaciteta, restoran Pineta nudi i ugostiteljske usluge vanjskim posjetiteljima tijekom cijele godine, a ponuda sadrži isključivo tradicionalna jela, pripravljena od sastojaka proizvedenih i uzgojenih na vlastitom gospodarstvu, poput domaćeg mesa, sireva, povrća i tjestenine. Nadalje, aktivnosti agroturizma obuhvaćaju i proizvodnju autohtonih istarskih sorta vina (poput bijele istarske Malvazije i crnog Merloga), kao i 15-tak različitih sorti rakije. Navedeni se proizvodi mogu isprobati u sali za degustaciju, prilikom čega se posjetitelje upoznaje s načinom proizvodnje domaćih proizvoda, te im se pruža mogućnost za kupovinu istih. Osim Kaštela Pineta, djelatnošću agroturizma bavi se i agroturizam Dea, te Istarska seljačka konoba.

Dakle, ukoliko u obzir uzmemo sve pokazatelje gospodarskih subjekata kao i činjenicu da sektor turizma zapošljava najveći broj zaposlenika na području općine Sv. Nedelja, te tome pridodamo i velik broj privatnih iznajmljivača, kao i konstantan trend rasta smještajnog kapaciteta i broja noćenja, lako je zaključiti da su upravo turizam i ugostiteljstvo najvažniji gospodarski sektori općine Sv. Nedelja.

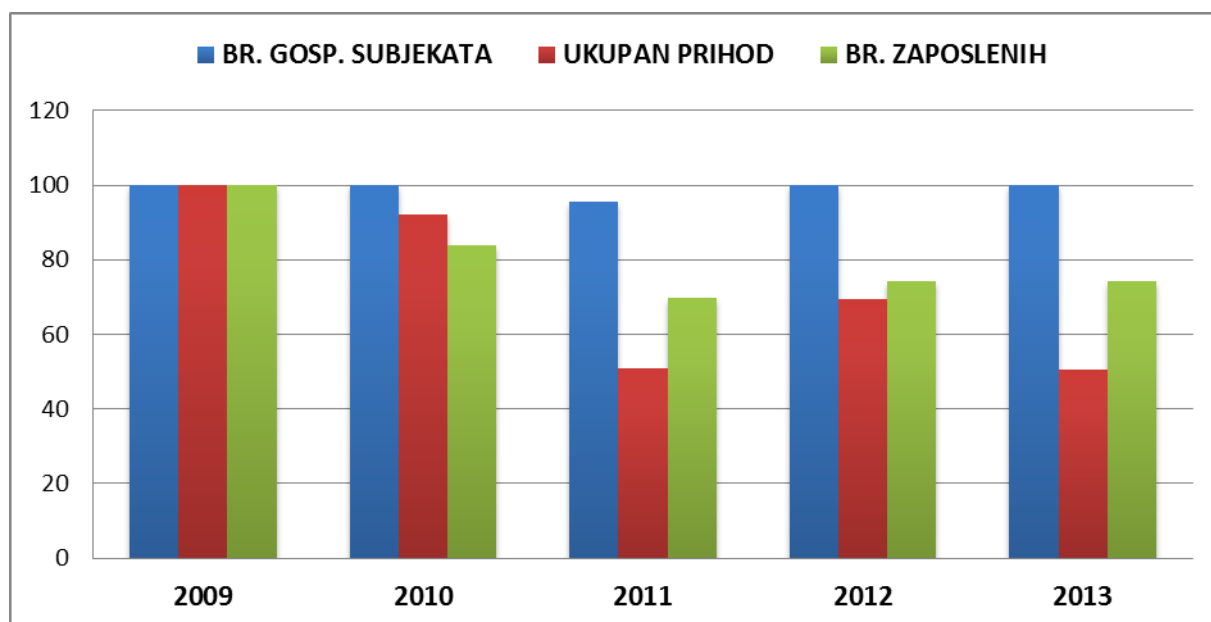
1.12.4. Građevinarstvo

Unatoč najvećem broju gospodarskih subjekata koji su primarno registrirani za obavljanje djelatnosti građevinarstva (10 trgovačkih društava i 12 obrta, ili 21,2% ukupnog broja gospodarskih subjekata), te da ista djelatnost ukupno zapošljava 64 osobe (ili 17,9% zaposlenih), navedenom se djelatnošću generira samo 9.498.955,00 kuna prihoda (ili 8,2%). Investicije u navedenom sektoru vrlo su niske, a financijski rezultati često negativni, prilikom čega se ističe visoki ostvareni gubitak u 2012. godini. Unatoč snažnom rastu smještajnih kapaciteta što podrazumijeva konstantnu gradnju novih smještajnih objekata na području općine Sv. Nedelja, građevinski je sektor snažno pogođen recesijskim uvjetima u posljednjih pet godina.

Iako je broj gospodarskih subjekata u 2013. godini bio jednak onom iz 2009., prihod koji se generira tom djelatnošću iz godine u godinu sve je manji (uz iznimku 2012. godine), te je u promatranom razdoblju gotovo prepolovljen. Smanjenje zaposlenosti

u navedenom sektoru manje je izraženo od smanjenja prihoda, pa je tako broj zaposlenih s početnih 86 pao na sadašnjih 64 zaposlenika. Sukladno svemu navedenom, gospodarski značaj građevinskog sektora u ukupnoj strukturi gospodarstva općine iz godine u godinu sve je manji.

Grafikon 23. Indeks broja gosp. subjekata, prihoda i zaposlenosti u građevinskom sektoru

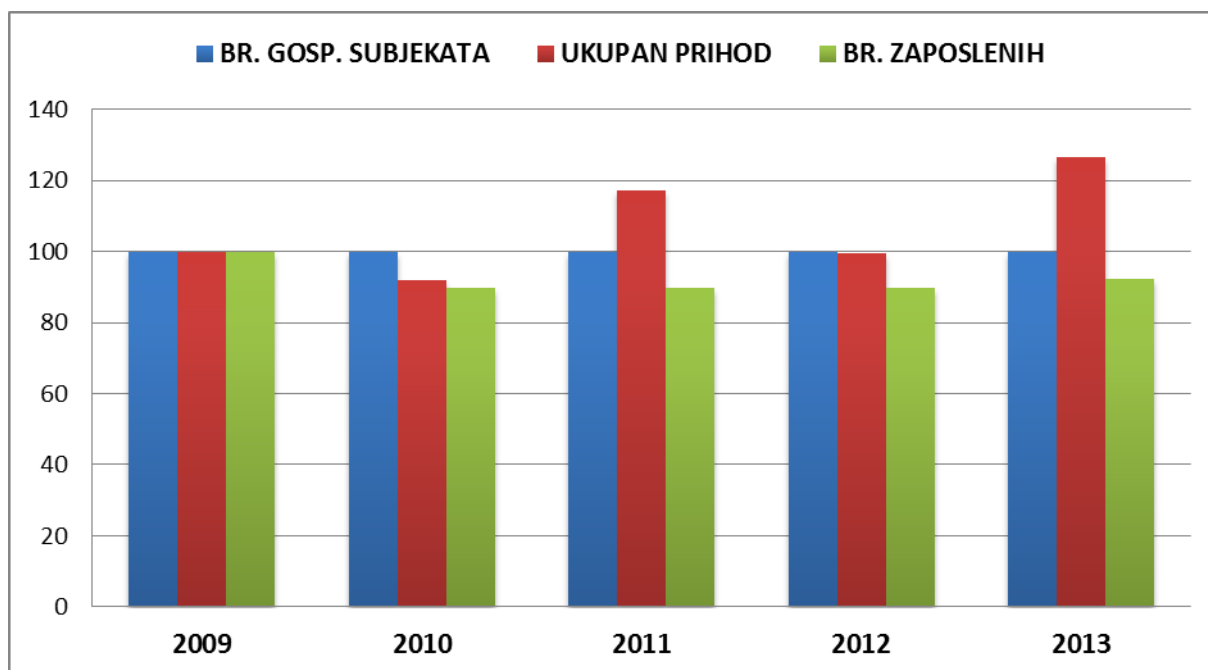

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

1.12.5. Rudarstvo i vađenje

Samo jedna tvrtka (Holcim mineralni agregati d.o.o.) registrirana za djelatnost rudarstva i vađenja, ukupno generira 32% ukupnog prihoda na području općine, te zapošljava 36 osoba (ili 10,1%). Od ukupno 32 milijuna ostvarenih investicija u analiziranom razdoblju na području općine, više od 20 milijuna uloženo je upravo u rudarstvo i vađenje. Više neto dobiti ostvarilo se u djelatnosti trgovine, međutim u proteklih pet godina sama tvrtka Holcim ostvarila je više od 6 milijuna kuna neto dobiti. Odnosno, pozitivni financijski rezultati ostvaruju se gotovo svake godine, uz iznimku 2010., kada je pod utjecajem pada prihoda i negativnog financijskog rezultata otpušteno 4 radnika. Kao što je moguće uočiti iz narednog grafikona, unatoč recesijskim uvjetima razina prihoda oscilira uz pozitivan trend rasta.

Grafikon 24. Indeks broja gosp. subjekata, prihoda i zaposlenosti u sektoru rudarstva i vađenja

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Holcim Hrvatska dio je Holcim grupe, jednog od vodećih proizvođača cementa i agregata (drobljeni kamen, pijesak i šljunak), transportnog betona i asfalta i usluga. Holcim grupa zapošljava više od 71.000 radnika u više od 70 zemalja svijeta, temeljeći svoje cjelokupno poslovanje na načelima održivog razvoja. Svoj uspjeh između ostaloga duguje i kvaliteti sirovine, a kamenolom u Šumberu (Sv. Nedelja) je kamenolom vapnenca koji ima odlična fizičko – mehanička svojstva što ga čini pogodnim za dobivanje proizvoda koji se plasiraju u građevinsku, kemijsku, farmaceutsku, stočnu i poljoprivrednu industriju te se koristi za procese odsumporavanja. Sama eksploatacija kamenoloma traje već više od 40 godina. Sastoji se od dva eksploatacijska polja u kojima se eksploatira mineralna sirovina vapnenac, koji se onda prerađuje u kamene frakcije te u kameno brašno (filer) i granule.

Slika 12. Holcim mineralni agregati d.o.o.

Cement. Beton. Agregat.

Izvor: www.holcim.hr

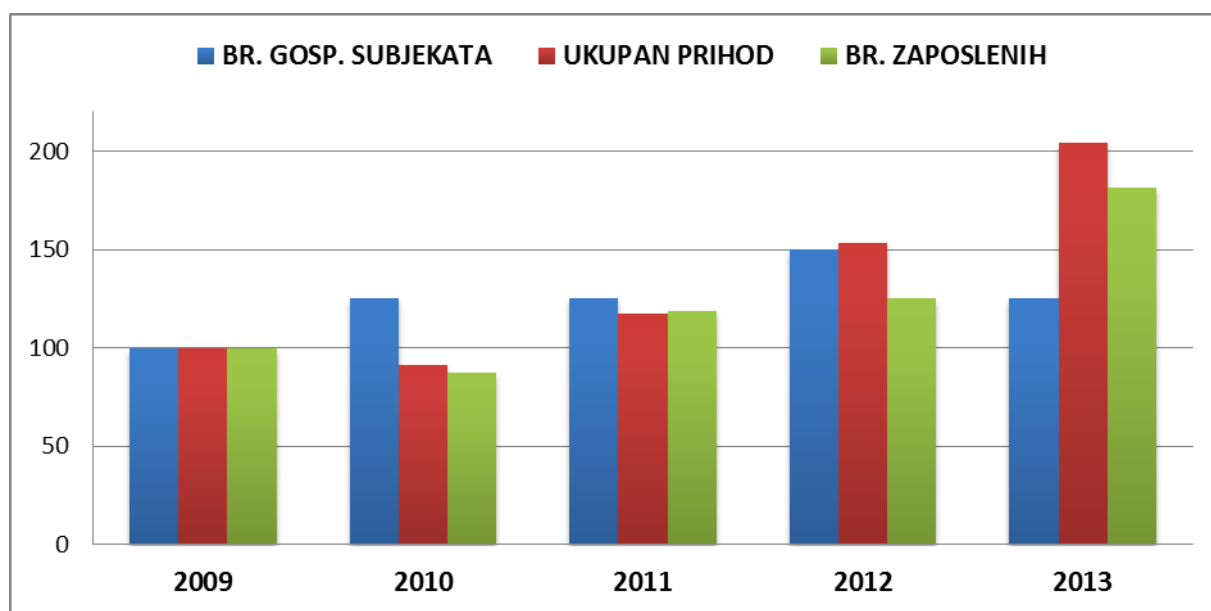
Prema procjeni tvrtke, materijalom iz kamenoloma Očura dosada se izgradilo ili proizvelo otprilike 600 km cesta, 125 km zastora željezničkih pruga, 700.000 t asfalta, 200.000 t žbuka, 3 milijuna t mineralnih gnojiva, 300.000 t kamene i staklene vune, 6 milijardi komada staklenih boca. Revitalizacijom uz eksploatacijske aktivnosti, kamenolom Očura postao je primjer visokih svjetskih revitalizacijskih standarda u Hrvatskoj, kao i pokretač mnogih pionirskih projekata na području očuvanja bioraznolikosti lokalnog područja.

Tvrtka Holcim d.o.o. najveća je tvrtka na području općine Sv. Nedelja, a sukladno svemu navedenom, može se zaključiti da je sektor rudarstva i vađenja veoma važan za gospodarstvo općine Sv. Nedelja. S pozitivnim trendovima rasta prihoda, visokim investicijama te pozitivnim rezultatima poslovanja, važnost navedenog sektora u gospodarskoj strukturi općine iz godine u godinu raste.

1.12.6. Poljoprivreda

Na području općine Sv. Nedelja ukupno je pet gospodarskih subjekata registrirano za obavljanje djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva. Sektor obilježavaju pozitivni trendovi rasta prihoda i zaposlenosti, pa stoga poljoprivreda postaje sve važnija djelatnost, tim više ukoliko se u obzir uzme i sinergija koja se može razviti između poljoprivrede i ruralnog turizma (agroturizam) koji se sve više razvija na području općine.

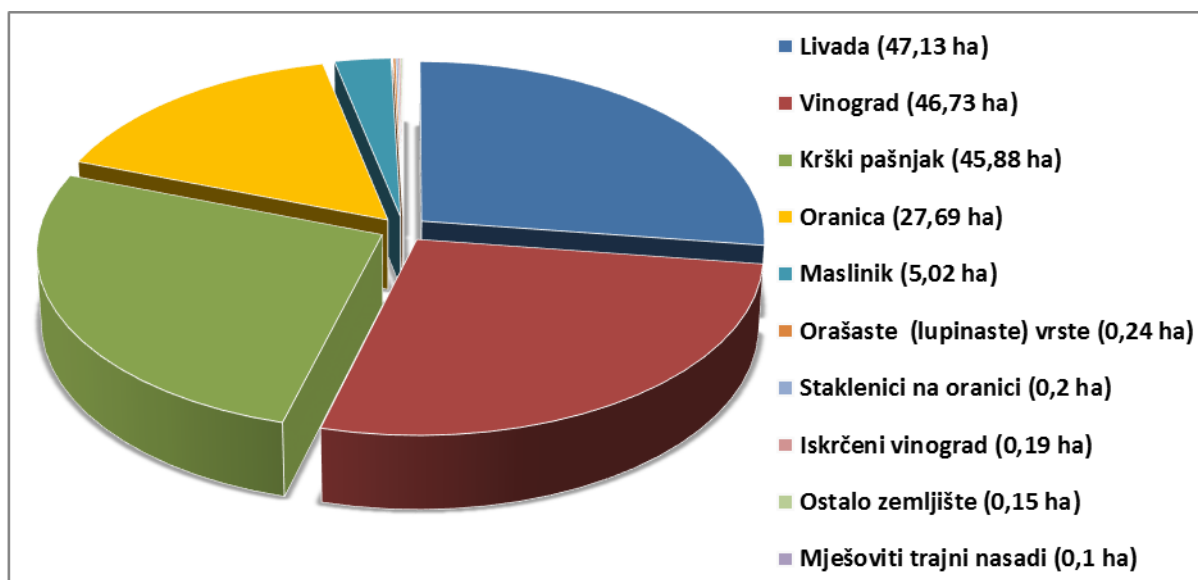
Grafikon 25. Indeks broja gosp. subjekata, prihoda i zaposlenosti u poljoprivredi

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

No kao što je već i naglašeno u uvodu, svi do sada navedeni podaci značajno podcjenjuju važnost poljoprivrede kao gospodarskog sektora, prvenstveno iz razloga jer isti obuhvaćaju samo ekonomske pokazatelje obrta i trgovačkih društava, a ukoliko usporedimo tri tvrtke i dva obrta s ukupno 71 OPG-om (obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvom), vrlo je jasno da je glavnina subjekata koji se bave djelatnošću poljoprivrede drugačijeg pravnog oblika. Na žalost, prema zakonodavstvu Republike Hrvatske, subjekti registrirani kao OPG vode daleko jednostavniji sustav knjigovodstva, te nisu dužni prijavljivati i javno objavljivati podatke o količini svoje proizvodnje, pa su stoga podaci s kojima bi se moglo kvalitetno procijeniti važnost poljoprivredne proizvodnje potpuno nedostupni. Posljednji popis poljoprivrede proveden je 2003. godine, pa su isti podaci zastarjeli. Upravo iz tog razloga struktura poljoprivredne proizvodnje procijeniti će se na temelju recentnijih podataka o načinu uporabe zemljišta.

Grafikon 26. Način uporabe zemljišta na području općine Sv. Nedelja

zvor: APPRRR, ARKOD na dan 02.02.2015.

Osim livada koje zauzimaju najveću površinu, lako je uočiti vrlo veliku površinu vinograda, što ukazuje na veliku važnost vinogradarstva i proizvodnje vina u općini. Površina od 46,73 ha vinograda raspoređena je na ukupno 97 parcela, što znači da je prosječna površina parcele 0,48 ha. Na navedenoj površini posađeno je ukupno 172.865 trsova, odnosno u prosjeku 1.782 trsova po parceli. Tijekom 2013. godine na području općine ukupno je proizvedeno 593,5 hl vina, odnosno 392,8 hl bijelog i 200,7 hl crnog vina¹⁰.

Visok udio pašnjaka ukazuje na značajan potencijal stočarstva, no jedini dostupni podaci o stočarskoj proizvodnji su iz popisa poljoprivrede iz 2003. godine, kada je na području općine Sv. Nedelja bilo uzgajano 157 goveda, 51 svinja, 217 ovaca i 303 koza. Podaci o proizvodnji povrća, žitarica i uljarica na ukupno 27,69 ha oranica su nedostupni. Ipak, dostupni podaci o 5,02 ha maslinika na 23 parcele ukazuju na prosječnu površinu maslinika od 0,22 ha. Na području općine zasađeno je 1.517 stabala maslina, odnosno prosječan maslinik sadrži oko 66 stabala¹¹.

Na temelju svega navedenog može se zaključiti da je poljoprivreda vrlo važna djelatnost gospodarstva općine Sveta Nedelja, a s obzirom na mogućnost sinergije s

¹⁰ Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (2015.)

¹¹ Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (2015.)

ruralnim turizmom, djelatnost poljoprivrede ima iznimno visoki potencijal daljnjeg razvoja.

1.12.7. Gospodarska zona Dubrova

Poseban značaj gospodarskog razvoja Labinštine (pod koju pripada i prostor općine Sv. Nedelja) imala je Industrijska zona Dubrova, izgrađena u vrijeme supstituiranja "Ugljenokopa Raša", neposredno uz državnu cestu D66.

Privreda komune Labin niz je godina bila orijentirana isključivo na eksploataciju mineralnih sirovina i to prvenstveno ugljena, odnosno, 2.200 osoba u to je vrijeme bilo zaposleno u rudarstvu, dok se eksploatacijom ugljena zapošljavalo oko 77% ukupnog broja zaposlenih u industriji. Smanjenje potreba za ugljenom i uvođenje novih tehnologija rezultiralo je zatvaranjem pojedinih kopova, smanjenjem broja zaposlenih, obima proizvodnje i pratećih djelatnosti i posljedično nepovoljno djelovalo na cjelokupnu privredu Labinštine. Donošenjem Zakona o supstituciji rudarenja 1971. godine trebalo je pronaći nove mogućnosti zapošljavanja na ovom području.

Godinu dana kasnije osnovan je "Labinprogres", radna organizacija za supstituciju rudarenja i razvoj privrede tadašnje općine Labin, koja je tokom 70-ih godina znatno utjecala na privrednu sliku Labinštine. Unutar "Labinprogres" tih su godina podignute četiri tvornice, najvećim dijelom u novoj industrijskoj zoni u Dubrovi.

Odabir lokacije na Dubrovi rezultat je analiza provedenih u studijama "Projekt Gornji Jadran - Prostorni plan razvoja turizma" kojima je ovaj prostor odabran kao povoljan za smještaj prerađivačke industrije i potvrđen Urbanističkim planom Labin-Rabac formiranjem zone gradskih komunalnih servisa i industrijske zone za čistu prerađivačku industriju. Cilj formiranja industrijske zone Dubrova - Labin je bio okupiti veći dio tada potencijalnih industrijskih kapaciteta smještenih u neadekvatnim prostorima.

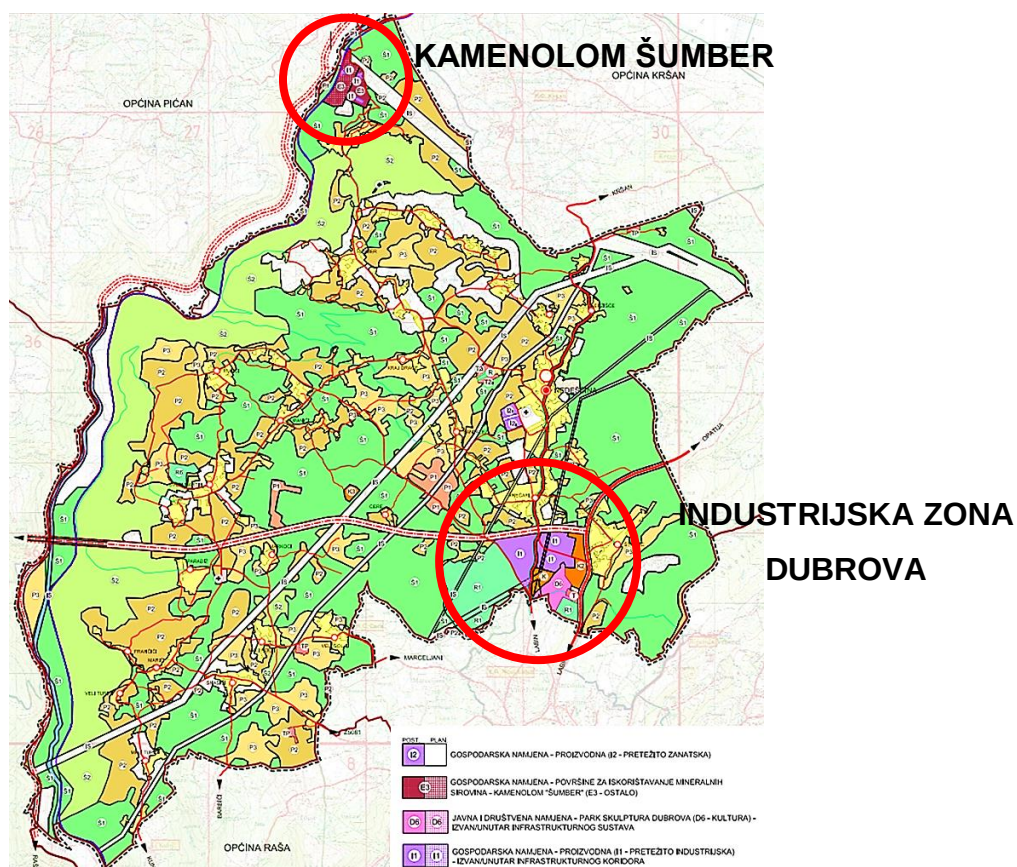
Na području industrijske zone Dubrova - Labin, temeljem navedene prostorno-planske dokumentacije, tada su bili smješteni Kvarnerplastika, Tvornica poljoprivrednih strojeva (TPS), Tvornica lutaka, Tvornica igračaka, i Autotransportno poduzeće "Istratrans".

Ekonomске promjene tokom 90-ih godina 20. st. utjecale su znatno na organizaciju poduzeća u Industrijskoj zoni. Isto je uvjetovalo smanjenje broja zaposlenih, reorganizaciju tvrtki, stečaj ili pak prodaju drugim vlasnicima.

Tako je TPS krajem 2001. godine, nakon dugogodišnje suradnje, prodan novom vlasniku, grupi "Cimos" sa sjedištem u Kopru, odnosno Buzetu u RH. Uskoro je ostvarena dvostruko veća proizvodnja nego 2001. godine sa znatnim ulaganjima i povećanjem broja zaposlenih sa 95 iz 2001. godine na 377 u 2005. godini, uz podmirenje dotadašnjih dugovanja.

Na području Industrijske zone Dubrova danas djeluju tvrtke poput Vezo commerce d.o.o., Istratrans STP d.o.o., Lavaco d.o.o., M-export d.o.o., dok je poslovanje prihodom najveće tvrtke na području općine Sv. Nedelja (Holcim mineralni agregati d.o.o.) lokacijski vezano za kamenolom Šumber.

Slika 13. Industrijska zona Dubrova

Izvor: Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja općine Sveta Nedelja (2008)

1.13. Obrazovanje

1.13.1. Predškolski odgoj

Na području općine Sveta Nedelja ne postoji niti jedna ustanova za djecu predškolskog uzrasta, pa djeca do 6 godina starosti koriste usluge jaslica i vrtića u Labinu.

Dječji vrtić „Pjerina Verbanac“ u Labinu svoju djelatnost ostvaruje i obavlja na području grada Labina i općina Sveta Nedelja, Raša, Kršan i Pićan, pa pravo na predškolski odgoj i naobrazbu u toj instituciji imaju sva djeca predškolske dobi s područja navedenih općina. U okviru svoje djelatnosti Dječji vrtić za djecu jasličke (1-3 godine života) i vrtićke dobi (3-7 godina života) organizira i provodi cjelodnevni 9/10 satni boravak, poludnevni 5-to satni boravak, redoviti program učenja engleskog jezika, te program nacionalnih manjina na talijanskom jeziku. Vrtić pohađa ukupno 470 mališana raspoređenih u 21 skupinu. U vrtiću je zaposleno 68 djelatnika, odnosno 43 osobe stručnog tima (odgajateljice, pedagoginje, ravnateljice, i zdravstvena voditeljica) te 22 člana administrativno-tehničkog osoblja. U 2013. godini ekonomska cijena programa Dječjeg vrtića za 2013. godinu iznosila je 1.793,06 kuna po djetetu, od čega su roditelji snosili 37% cijene, dok je ostatak iznosa išao na teret proračuna lokalnih (gore navedenih) općina.

Dječji vrtić „Glorija“ isto tako je lociran na periferiji Labina, desetak minuta hoda od središta grada. Radno vrijeme vrtića je prilagođeno potrebama roditelja, u pravilu 10-satni boravak traje od 6 do 16 sati (po potrebi i duže). U vrtić je trenutno upisano 38-ero djece raspoređenih u dvije odgojne skupine vrtićke i jasličke dobi, te isti zapošljava ukupno 6 djelatnika.

Iako će projekt izgradnje i opremanja dječjeg vrtića na području općine Sv. Nedelja biti detaljnije analiziran u drugom dijelu Programa ukupnog razvoja, navedeni je projekt označen kao prioritet Općine, te se u njegovu realizaciju planira krenuti tijekom 2016. godine.

1.13.2. Osnovnoškolsko obrazovanje

Osnovna škola "Vitimir Širola-Pajo" locirana je u naselju Nedeščina, a u svom sastavu ima i područnu osmorazrednu školu u Sv. Martinu. U šk.god. 2010./2011. u

školu je bilo upisano 119 učenika u 13 razrednih odjela od toga 5 u nižim razredima (3 razredna odjela u matičnoj školi i 2 odjela razredne nastave u područnoj) te 8 u višim razredima. Nastava se odvija samo u jutarnjoj smjeni, a učenici nižih razreda imaju mogućnost uključivanja u produženi boravak kojeg financira lokalna zajednica. Prvi strani jezik u školi je engleski jezik, a kao izborni predmeti ponuđeni su vjeronauk i informatika. U osnovnoj je školi zaposleno 6 stručnih i administrativnih djelatnika, 6 učiteljica razredne nastave, 19 učitelja predmetne nastave, te šestoro tehničkih djelatnika.

Slika 14. Osnovna škola Vitomir Širola-Pajo

Izvor: Web stranica Osnovne škole Vitomir Širola-Pajo (<http://os-vspajo-nedescina.skole.hr>)

1.13.3. Srednjoškolsko obrazovanje

U općini Sveta Nedelja ne postoji niti jedna ustanova srednjoškolskog tipa, pa djeca tog uzrasta uglavnom pohađaju srednju školu "Mate Blažina" u Labinu. Navedena srednja škola manje je od 5 kilometara udaljena od Nedešćine (najvećeg naselja u općini Sv. Nedelja) a omogućuje pohađanje 5 različitih smjerova obrazovanja, te mnoštvo zanimanja:

- Opća gimnazija
- Elektrotehnika i računalstvo (zanimanje: elektrotehničar, tehničar za mehatroniku)
- Ekonomija, trgovina i poslovna administracija (zanimanja: ekonomist, prodavač)
- Ugostiteljstvo i turizam (zanimanja: kuhar, konobar)

- Strojarsstvo i elektrotehnika (zanimanja: elektromehaničar, instalater grijanja i klimatizacije, automehaničar, monter strojeva i konstrukcija)

Školsku godinu 2014./2015. ukupno pohađa 473 učenika raspoređenih u 27 razrednih odjeljenja, kojima predaje ukupno 53 profesora¹².

Nadalje, Općina Sv. Nedelja svake godine raspisuje natječaj za stipendiranje učenika čije je prebivalište (kao i prebivalište njihovih roditelja) registrirano na području općine Sv. Nedelja, a srednju školu pohađaju izvan područja općine Labin. Osim isplate stipendija dosadašnjim stipendistima s kojima je ugovor o stipendiranju potpisan u prethodnim godinama, za školsku godinu 2014./2015. Općina Sv. Nedelja donijela je odluku o raspisivanju natječaja za dodjelu šest novih učeničkih stipendija. Najvažniji kriteriji dodjele učeničkih stipendija u iznosu od 500,00 kuna su postignuti uspjeh prethodne školske godine, kao i posebne okolnosti (teži materijalno-socijalni položaj obitelji, samohrani roditelji, bez roditelja...). Stipendije se isplaćuju u mjesečnim intervalima u periodu od rujna do lipnja.

1.13.4. Visokoškolsko obrazovanje

Sukladno vrlo malom broju stanovnika na području općine Sv. Nedelja, ne postoje ustanove visokoškolskog obrazovanja koje su u Republici Hrvatskoj uglavnom locirane u velikim gradovima. Naredna tablica prikazuje strukturu pohađanja programa visokoškolskog obrazovanja u kojem dominiraju osobe ženskog spola.

Tablica 15. Pohađanje visokoškolskog obrazovanja (2011.)

Program visokoškolskog obrazovanja:	Muškaraca	Žena	Ukupno
Stručni studij	16	23	39
Specijalistički studij	1	1	2
Ukupno stručni studij	17	24	41
Preddiplomski studij	17	30	47
Diplomski i integrirani studij	13	18	31
Poslijediplomski specijalistički i magistarski studij	0	1	1
	0	1	1
Ukupno sveučilišni studij	30	50	80

Izvor: Popis stanovništva 2011.

Uz postojeće kontinuirane stipendije iz prethodnih godina Općina Sv. Nedelja donijela je odluku o raspisivanju natječaja za dodjelu novih:

¹² Izvor: Web stranica Srednje škole „Mate Blažine“, Labin (www.ssmb.hr)

- 6 stipendija studentima I. godine studija
- 6 stipendija studentima II. – V. godine studija

Mjesečni iznos stipendije od 700,00 kn isplaćuje se u razdoblju od rujna do lipnja, a glavni kriteriji dodjele stipendija su postignut uspjeh, posebne okolnosti, te godina studija.

1.14. *Zdravstvo i socijalna skrb*

Na području općine Sveta Nedelja može se ostvariti samo primarna zdravstvena zaštita i to u okviru jedne ambulante - Ambulante doma zdravlja Labin i to u Nedešćini. Ukoliko ambulanta nije u mogućnosti dati neku od usluga, stanovnici općine koriste usluge Doma zdravlja u Labinu.

Za sve ostale potrebe u zdravstvu (stacionarna zdravstvena zaštita, specijalistička zdravstvena zaštita, apoteke) stanovnici općine su prisiljeni obratiti se ustanovama van općine, prvenstveno u Labinu.

Na području općine Sveta Nedelja u okviru djelatnosti socijalne skrbi djeluje dom socijalne skrbi za odrasle osobe. Predviđen je za smještaj starijih i nemoćnih osoba s užeg lokalnog područja i jedan je od šest ovog tipa na području Istarske županije¹³.

Općina Sveta Nedelja u svom Proračunu osigurava sredstva u visini od najmanje 5% svojih prihoda za program socijalne skrbi čiji korisnik može postati svaki hrvatski državljanin koji ima prebivalište na području Općine Sv. Nedelja a ispunjava neki od socijalnih, prihodovnih ili posebnih uvjeta. Socijalni uvjet ostvaruje se na temelju rješenja na pravo na pomoć za uzdržavanje, pravo na doplatak za pomoć i njegu, pravo na pomoć i njegu u kući, te pravo na osobnu invalidninu. Prihodovni uvjet ispunjavaju korisnici čiji je prosječni mjesečni prihod u posljednja tri mjeseca niži od propisanih minimuma (1.100,00 kn za samce, 1.600,00 kn za dvočlanu obitelj, 2.000,00 kn za tročlanu obitelj, 2.300,00 kn za četveročlanu obitelj...). Posebni uvjet može ispuniti:

1. dijete, udovica i roditelji poginulog, umrlog, zatočenog ili nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata

¹³ Izvor: Web stranica Općine Sveta Nedelja (www.sv-nedelja.hr)

2. dijete hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata (sve skupine oštećenja organizma)
3. dijete nezaposlenog razvojačenog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koji ostvaruje pravo na novčanu naknadu zbog nezaposlenosti sukladno Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji ("Narodne novine", broj 108/96.)
4. hrvatski ratni vojni invalidi Domovinskog rata svih skupina oštećenja organizma sukladno Zakonu
5. ratni i civilni invalidi rata iz Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata
6. dijete ratnog i civilnog invalida rata
7. dijete poginulog, umrlog ili nestalog ratnog i civilnog invalida rata, pod okolnostima iz Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata.

Ukoliko korisnik ispunjava neki od uvjeta određenih pravilnikom, ostvaruje određeno pravo na socijalnu skrb, koje može biti u obliku:

1. pravo na pomoć za podmirenje troškova stanovanja
2. pravo na pomoć za podmirenje troškova komunalnih usluga, i to:
 - a) pravo na pomoć za podmirenje troškova utroška električne energije
 - b) pravo na pomoć za podmirenje troškova utroška vode
 - c) pravo na pomoć za podmirenje troškova usluge odvoza kućnog smeća
 - d) pravo na oslobađanje od obveze plaćanja komunalne naknade
3. pravo na besplatni boravak djece u predškolskim ustanovama
4. pravo učenika osnovnih škola na besplatnu prehranu
5. pravo učenika srednjih škola na besplatni javni prijevoz
6. pravo na pomoć za podmirenje pogrebnih troškova ako prava nisu ostvarena od Centra za socijalnu skrb¹⁴.

¹⁴ Izvor: Web stranica Općine Sv. Nedelja

1.15. *Civilno društvo, sport i kultura*

Najveći dio kulturnih događanja, vezanih za djelovanje muzeja, galerija, arhiva, knjižnica, kazališta ili kinematografa, odvija se van općine Sveta Nedelja. Uglavnom se odnose na događanja u Labinu ili ukoliko se radi o potrebi korištenja arhiva, u Pazinu.

Najznačajnija kulturna djelatnost na području općine Sveta Nedelja je djelatnost Mediteranskog kiparskog simpozija na lokaciji u Dubrovi u vidu Parka skulptura kao muzeja suvremenog kiparstva na otvorenom. Djelatnost Parka skulptura u Dubrovi započinje održavanjem prvog simpozija 1970. godine, u čast 50. obljetnice Labinske republike, a rezultati djelovanja Mediteranskog kiparskog simpozija već su navedeni u poglavlju o kulturno povijesnoj baštini na području općine Sv. Nedelja.

Na polju izdavaštva nema nikakvih aktivnosti na području općine Sveta Nedelja, kao ni u elektronskim medijima kod kojih su stanovnici orijentirani prvenstveno na Radio Labin.

Najdulju tradiciju sportskih aktivnosti na području općine Sveta Nedelja, a posebno u Nedešćini ima nogomet koji se igrao već od razdoblja između dva rata, na terenu unutar kruga tadašnje škole. Sportski objekti na području općine Sveta Nedelja su isključivo igrališta, namijenjena prvenstveno nogometu i boćanju. Postoje tri nogometna igrališta i to u Nedešćini, Svetom Martinu i Snašićima. Boćarskih terena ima šest i smješteni su u Nedešćini, Štrmcu, Snašićima, Županićima i Jurazinima, Šumberu i Eržišću.

Od udruga koje djeluju na području općine Sveta Nedelja najbrojniji su boćarski klubovi. Danas ih ima ukupno pet i raspoređeni su širom općine - Boćarski klub "Jedinstvo" iz Nedešćine, Boćarski klub "Polet" u Snašićima, Boćarski klub "Štrmac" u Štrmcu, Boćarski klub "Vetva" u Županićima, Boćarski klub "Jurazini" u Jurazinima i Boćarski klub "Eržišće" u Eržišću.

U Šumberu "Pet angošta" narodni je sajam koji okuplja lokalne ljude i traje do danas. Održava se svakog 5. kolovoza uz crkvu Majke Božje od Drena, kao vjerski dan i sajmeni blagdan posvećen Majci Božjoj, Snježnoj Gospi ili Majci Božjoj od Drena. U Nedešćini, unutar kruga škole postojao je prostor za stočni sajam, odnosno stupovi

za privezivanje goveda. Sajam se održavao 16. listopada, bio je najveći praznik mjesta a danas je Dan Općine Sveta Nedelja.

Jedan od najznačajnijih društvenih događaja tokom 70-ih i 80-ih godina u Nedešćini bio je održavanje pokladnih svečanosti poznatih pod nazivom "Rio di Nedešćina". Nedešćina je bila epicentar događanja koja su se proširila i u druge krajeve Istre, odlaskom maskara u Labin, Rašu, Vodnjan, Pazin, Rovinj, Pulu, čime su postale zaštitni znak Nedešćine. Danas se ovaj događaj opet obnavlja.

Na području Dubrove održava se jednom godišnje i festival pod nazivom "Kulturno ljeto" u okviru kojeg se održavaju razne manifestacije, koncerti, simpoziji¹⁵.

TRENDOVI NA REGIONALNOJ I MEĐUNARODNOJ RAZINI

U ovom se poglavlju analiziraju trendovi na četiri razine. Obuhvaćeni su gospodarski i tržišni trendovi na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

1.16. Trendovi na europskoj razini

1.16.1. Financijska kriza i utjecaj na europsko gospodarstvo

U 2008. godini Europsku uniju pogodila je financijska kriza koja se prethodno pojavila u Sjedinjenim Američkim Državama. Zemlje Europske unije ostvarile su u 2008. i 2009. godini značajan pad BDP-a. U tom razdoblju zamalo je došlo do bankrota Grčke koji bi značajno ugrozio europski monetarni sustav. Istoj je zemlji dana financijska pomoć sa ciljem stabiliziranja europskog monetarnog sustava i izbjegavanja daljnjih bankrota Španjolske, Portugala, Italije i Irske. Negativni gospodarski trendovi i kretanja nastavljena su i tijekom 2010. godine izuzevši njemačko gospodarstvo koje je u istom razdoblju zabilježilo umjeren rast.

Do 2015. godine osjetan je oporavak većine europskih zemalja koje su izišle iz gospodarske krize, osim Grčke koja ponovno bilježi blagi gospodarski pad. Prema izvješću Eurostata krajem 2015. godine potvrđen je godišnji rast EU i eurozone u trećem tromjesečju iste godine, od 1,9%. Među zemljama članicama najizrazitiji porast aktivnosti na godišnjoj razini zabilježila je Malta, od 5,6%. Sljedi Češka sa 4,5%, te Poljska s 3,7% i Rumunjska i Slovačka s 3,6%. Bugarska je zabilježila rast

¹⁵ Izvor: Web stranica Općine Sv. Nedelja

od 2,9%. Pad aktivnosti u trećem tromjesečju 2015. godine u odnosu na isto razdoblje prethodne godine bilježile su Grčka i Finska i to od 1,1 odnosno 0,2%. Na godišnjoj je razini potrošnja kućanstava u EU povećana za 2,1% dok je rast od 1,7% zabilježen u eurozoni. Izvoz je u EU i eurozoni na godišnjoj razini porastao 4,4%, a uvoz 4,9%.

Pojava izbjegličke krize tijekom 2015. godine ukazala je na moguće poteškoće u funkcioniranju schengenske zone te gospodarstva pojedinih zemalja u Europskoj uniji. Prema UN-ovoj agenciji za izbjeglice (UNHCR) i Međunarodnoj organizaciji za migracije (IOM) preko milijun izbjeglica i imigranata je kopnom i morem tijekom 2015. godine pristiglo u Europsku uniju. Najveći broj dolazaka zabilježen je u Grčkoj, Bugarskoj, Italiji, Španjolskoj, Malti i Cipru, a očekuje se da će se u značajno manjem obimu priljev nastaviti u 2016. godini.

1.16.2. Opći gospodarski trendovi

Opći gospodarski trendovi u Europskoj uniji obilježeni su povećanjem broja članica Europske unije. Republika Hrvatska je u srpnju 2013. godine postala 28. punopravnom članicom Europske unije.

Hrvatska trenutno nije članica schengenske zone, ali je formalna aplikacija za članstvo u schengenskoj zoni podnesena u 2015. godini nakon čega slijedi evaluacija i provjera spremnosti od strane Europske unije. Ulazak u Schengen može se očekivati u 2017. godini kada će se hrvatskim građanima omogućiti slobodno kretanje unutar schengenske zone.

Hrvatska još ne zadovoljava kriterije za ulazak u eurozonu te će se njen ulazak odgoditi sve dok ne bude ispunjavala tražene kriterije. Ulazak u eurozonu rezultirati će prihvaćanjem eura kao platežnog sredstva. Nakon ulaska postoji mogućnost dodatnih ekonomskih poteškoća koju su prošle i druge zemlje, a koje se manifestiraju smanjenjem kupovne moći prosječnog građanina te porastom opće razine cijena.

Europska unija nastoji jačati svoj utjecaj u svjetskim gospodarskim okvirima podrazumijeva osamostaljenje i smanjenje ovisnosti gospodarstva Europske unije u odnosu na američki utjecaj. Plan je ojačati i postaviti europske tvrtke kao vodeće svjetske proizvođače i poduzetnike. U svrhu toga potiče se uravnotežen gospodarski

razvoj i rast te primjena novih tehnologija i inovacija. Izniman se značaj pridaje tehnologiji i ekološkom promišljanju. Trend pokazuje značajna ulaganja u ekologiju, povećanje ekoloških standarda i smanjenje emisija ugljičnog dioksida te smanjenje potrošnje energije, posebice u industriji, prometu i kućanstvima.

1.16.3. Trendovi na tržištu rada EU

Demografski trendovi u Europskoj uniji ukazuju na postupno starenje stanovništva te opadanje nataliteta. Navedeno predstavlja ozbiljnu prijetnju daljnjem gospodarskom razvoju Europske unije.

Predviđanja Europske statističke agencije (Eurostat) pokazuju značajno povećanje udjela starog stanovništva. Projekcije su da će se do 2060. godine povećati udio stanovništva od 65 godina na 30% s udjela od 18,5% iz 2014. godine, dok bi udio stanovništva od 80 godina porastao s nešto više od 5% na 12,1% u istom promatranom razdoblju. Iste projekcije pokazuju da će od 2016. godine smrtnost stanovništva premašiti broj novorođenih što će dovesti do negativnog prirodnog prirasta.

Porast migrantskih kretanja, posebice uslijed aktualne izbjegličke krize, utjecat će kratkotrajno na porast broja stanovnika u Europskoj uniji. Od 2035. godine niti migracije više neće moći utjecati na negativan prirodni ciklus te će se populacija početi smanjivati.

Prema podacima Eurostata, Europska unija (EU 28) bilježi pad nezaposlenosti nakon kriznog razdoblja. Stopa nezaposlenosti za mjesec siječanj 2016. iznosila je 10,3%, međutim ukazuje se na značajnu nezaposlenost mladih ljudi od 15 do 25 godina. Procjena je da je u Europskoj uniji trenutno nezaposleno oko 7,5 milijuna mladih osoba.

1.16.4. Potražnja za visokoobrazovanim

Visoko obrazovanje ima važnu ulogu u društvu, u kreiranju novih znanja i spoznaja, u transferu znanja studentima i poticanju inovacija. Europska komisija ukazuje na nepopunjenost radnih mjesta za niže kvalificirane radnike kao i za visoko kvalificirane radnike i za radna mjesta u tehnološkom i industrijskom sektoru. Procjenjuje se da će

u informacijsko-komunikacijskom sektoru (ICT) koji generira i do 5% ukupnog BDP-a dugoročno nedostajati okvirno 300.000 kvalificiranih stručnjaka.

1.16.5. Ugrožen socijalni sustav

Socijalni sustav u Europi djelomično je ugrožen ekonomskom krizom koja je rezultirala ograničavanjem izdataka za socijalni sektor uz istodobno povećanje broja socijalno ugroženih osoba. Izostalo je zapošljavanje mladih, ulaganje u nove zaposlenike i njihovu edukaciju. Usprkos trendovima oporavka gospodarstva EU i dalje je prisutan povećan broj socijalno ugroženih osoba i visoka nezaposlenost mladih u državama Europske unije. Trenutna izbjeglička kriza isto tako ima negativan utjecaj na socijalni sustav EU s obzirom da se povećao broj socijalno ugroženih osoba.

Podaci pokazuju da je stopa nezaposlenosti mladih osoba dosegla gotovo 22% u 2014. godini. Najveća stopa nezaposlenosti mladih osoba, u razdoblju nakon ekonomske krize, iznosila je 23,8% u prvom kvartalu 2013. godine. Ista je pala na 21,4% krajem 2014. Povećanje udjela mladih među radnom snagom, odnosno poticanje zapošljavanja mladih neophodno je za održavanje stabilnosti socijalnog sustava. Kako je prije navedeno do 2060. godine doći će do značajnog povećanja udjela starijeg stanovništva u ukupnom stanovništvu što će ugroziti i destabilizirati europski socijalni sustav ukoliko ne dođe do primjene aktivne politike i konkretnih mjera zapošljavanja mladih osoba.

1.16.6. Novi odnos snaga

Na gospodarske tokove, političke i gospodarske odluke u Europskoj uniji značajan utjecaj ima nekoliko najrazvijenijih članica EU. Prema procjenama Eurostata, početkom 2015. godine u 28 zemalja članica EU-a živjelo je 508,2 milijuna stanovnika, dok je početkom 2014. godine broj stanovnika iznosio 506,9 milijuna, što je povećanje za 2,2%. U 2015. godini najveći broj stanovnika u Europskoj uniji ima Njemačka s 81,17 milijuna stanovnika. Sljede Francuska (66,35 milijuna), Ujedinjeno Kraljevstvo (64,77 milijuna), Italija (60,8 milijuna), Španjolska (46,44 milijuna).

Do 2060. godine procjenjuje se da bi se redoslijed trebao izmijeniti. Na prvo bi mjesto trebalo doći Ujedinjeno Kraljevstvo (76,7 milijuna), zatim Francuska (71,8 milijuna) dok bi Njemačka bila treća sa 70,8 milijuna stanovnika. Predviđanja za Poljsku idu u

smjeru da bi se njeno stanovništvo trebalo smanjiti s trenutnih 38,5 milijuna na 31 milijun stanovnika. Ukoliko se ove projekcije ostvare, iste će značajno utjecati na raspodjelu moći u Europskoj uniji.

Ukoliko se počnu ozbiljno shvaćati upozorenja stručnjaka i predviđanja statističkih agencija, mogla bi sve više jačati potpora ulasku Turske u Europsku uniju, posebice zbog brojnosti stanovništva koje trenutno iznosi 76,67 milijuna stanovnika. Isto tako, ukoliko se projekcije o smanjenju broja novorođenih i o starenju stanovništva ostvare, doći će do nedostatka radne snage te će se povećati broj umirovljenika u odnosu na zaposlene osobe.

1.17. *Trendovi na nacionalnoj razini*

1.17.1. Opći trendovi

Republika Hrvatska je u srpnju 2013. godine postala 28. članicom Europske unije. Hrvatska se morala prilagoditi i prihvatiti europski zakonodavni okvir te se nacionalno zakonodavstvo moralo prilagoditi europskom u svim društvenim segmentima. Provedeno je niz strukturnih reformi, od brodogradnje, preko turizma do fiskalizacije. Donesene su razne strategije razvoja, poput strategije razvoja turizma, poduzetništva te ruralnog razvoja. Iako je niz strukturnih reformi proveden, još uvijek je potrebno provesti određene reforme, prema preporuci Europske komisije. Europska komisija za cilj traži smanjenje proračunskog deficita i smanjenje nezaposlenosti.

Od 2008. godine u Hrvatskoj su se počeli osjećati elementi recesije. Smanjuju se plaće djelatnika zaposlenih u državnoj upravi te se povećava nelikvidnost u gospodarstvu. Rastu kamatne stope na kredite gospodarstvu, otežane su mogućnosti ishođenja kredita.

Nakon ulaska u Europsku uniju Hrvatskoj su povećana sredstva koje je moguće povući iz EU fondova. Mogućnosti povlačenja bespovratnih sredstava iz EU fondova prepoznate su od strane gospodarskih subjekata i građana Hrvatske. Trenutno je u Hrvatskoj najintenzivnije korištenje bespovratnih sredstava iz fondova za razvoj poljoprivrede, turizma, industrije te u sektoru zaštite okoliša i energetike.

Republika Hrvatska je krajem 2015. i početkom 2016. godine zabilježila pozitivne trendove čime je pokazala naznake izlaska iz šestogodišnje ekonomske recesije s

obzirom da je BDP rastao u četiri kvartala za redom. U trećem kvartalu 2015. godine BDP je porastao za 2,8%. Isto tako, EU fondovi su sve više prepoznati od strane gospodarskih subjekata te se povlači sve više europskih sredstava i ulaže u razvoj poljoprivrede, razvoj turizma, razvoj industrije i energetike. S druge strane kao problem ističe se „uspavanost“ privatnog sektora i nedostatak velikih investicija. Razlog tome je nepovoljna poduzetnička klima koja vlada u Hrvatskoj, nepovjerenje građana te visok indeks korupcije. Takvoj situaciji pridonijele su česte promjene poslovnog okruženja (porezi, nameti, zakoni) što doprinosi nesigurnosti, nestabilnosti i nepredvidljivosti.

Tijekom posljednjeg kvartala 2015. godine zabilježeni su pozitivni pomaci koji se odnose na oporavak i povećanje izvoza te blagi rast industrijske proizvodnje kojeg je generirao privatni sektor. Privatni sektor je pokretač gospodarstva i ukoliko se takav trend nastavi, već se tijekom tekuće godine mogu očekivati prvi ozbiljni pokazatelji oporavka hrvatskog gospodarstva. Industrijska proizvodnja u listopadu 2015. godine porasla je za 6,4 posto na godišnjoj razini što je najveći rast od 2007. godine. Prema izvješću Eurostata, Hrvatska je uz Češku i Litvu, među zemljama Europske unije s najvećim skokom industrijske proizvodnje. U prvih 8 mjeseci 2015. godine industrijska proizvodnja bila je 1,9% veća u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Hrvatski robni izvoz u prvih deset mjeseci 2015. godine porastao je za 10,8 posto u odnosu na isto razdoblje prethodne godine dok je uvoz rastao po stopi od 5,7 posto. Izvoz u zemlje EU u istom razdoblju porastao je 14,9%, a uvoz iz navedenih zemalja 8,8%. Isto tako, zabilježen je i rast turističkog sektora. U komercijalnim smještajnim objektima u Republici Hrvatskoj tijekom 2015. godine zabilježeno je 6,7% više noćenja i 8,2% više dolazaka turista u odnosu na isto razdoblje 2014. godine. Nadalje, osobna potrošnja zabilježila je trend porasta tijekom prethodne godine, a u listopadu 2015. godine porasla je 1,5 posto. Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenome u pravnim osobama Republike Hrvatske za rujan 2015. godine iznosila je 5.640 kuna, što je za 3,64% više u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Prema podacima Eurostata, u posljednjem kvartalu 2015. godine bilo je 28.000 nezaposlenih manje nego u istom razdoblju godinu prije. Zabilježena je najniža stopa nezaposlenosti u posljednjih 6 godina, koja je iznosila 15,9%.

Građevinski radovi i strana ulaganja zabilježili su blagi porast u promatranom razdoblju dok je nastavljen pozitivan trend poboljšanja poslovne klime (prema podacima Europske komisije indeks ekonomske klime u 2015. godini bio je najveći od ulaska Hrvatske u EU).

S druge strane, u prvom kvartalu 2016. godine, zabilježen je pad kreditnog rejtinga Republike Hrvatske. Kreditna agencija Moody's snizila je hrvatski kreditni rejting s razine Ba1 na Ba2, uz negativne izgleda za naredno razdoblje koje sljedi. Moody's navodi dva ključna razloga za smanjenje kreditnog rejtinga. Prvi je rastući javni dug, koji je krajem 2015. godine iznosio oko 86,5% BDP-a, a prema predviđanjima očekuje se nastavak rasta istog, koji bi do 2018. godine mogao dosegnuti 90% BDP-a. Drugi razlog sniženja rejtinga je procjena Moody's da su srednjoročni izgledi Hrvatske za ostvarenje gospodarskog rasta i dalje relativno slabi s obzirom na nedovoljno privlačenje investicija i "strukturne rigidnosti", što uključuje nisku stopu zaposlenosti i nedovoljno iskorištavanje EU fondova.

1.17.2. Infrastrukturni projekti na nacionalnoj razini

Na nacionalnoj razini postoji niz već provedenih manjih, većih i mega infrastrukturnih projekata. S obzirom na značajna sredstva Europske unije koja će biti dostupna u razdoblju od 2014. do 2020. godine ubrzano se radi na pripremi zalihe infrastrukturnih projekata.

Intenzivirana izgradnja autocesta i prometnica. Posljednjih se godina u Hrvatskoj gradnja autocesta, brzih cesta, državnih, lokalnih i nerazvrstanih cesta znatno povećala. U planu je daljnji razvoj ovog projekta te će se za prometnice i dalje izdvajati znatna sredstva. Isto tako, potrebno je napomenuti da se intenziviraju aktivnosti oko izgradnje Pelješkog mosta koji je jedan od značajnih infrastrukturnih projekata u okviru izgradnje prometnica u Hrvatskoj.

Razvoj željezničke infrastrukture. Novim ustrojem Hrvatskih željeznica nastojala se povećati konkurentnost željezničkog prijevoza. Nakon izrađenog Nacionalnog programa izgradnje i održavanja željezničke infrastrukture donesen je i Strateški plan Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture za razdoblje 2016. – 2018. godine u kojem je sadržan popis projekata u okviru razvoja željezničke infrastrukture kroz projekte sufinancirane iz pretpristupnih i strukturnih fondova EU. U istom dokumentu

sadržan je i popis projekata razvoja željezničke infrastrukture za razdoblje 2014. – 2020. godine. Sufinanciranje projekata planirano je kroz strukturne fondove i Kohezijski fond.

Razvoj morskih i riječnih luka, te plovnih puteva. U infrastrukturu morskih i riječnih luka država je uložila znatna sredstva posljednjih godina. Ministarstva su sudjelovala u rekonstrukciji više od 52 luke. Izvršena su ulaganja u infrastrukturu vodnih putova i luka unutarnjih voda (obnova plovnih puteva, modernizacija i obnova lučke infrastrukture) te ulaganja u izgradnju i modernizaciju infrastrukture u morskim lukama otvorenim za javni promet i utvrđivanje granica pomorskog dobra. Dio projekata se financirao iz pretpristupnih i strukturnih fondova EU. Za razdoblje 2014.-2020. planira se provođenje novih velikih projekata u okviru razvoja morskih i riječnih luka te plovnih puteva.

Razvoj jadranskih otoka. Modernizacija ruralnih područja na hrvatskim otocima planira se postići izgradnjom općinske i društvene infrastrukture. Vršit će se daljnja ulaganja u infrastrukturu i to u vodovodne mreže, kanalizacijske sustave, zdravstvo, socijalnu skrb i obrazovanje.

Razvoj turizma. Turizam se potiče kroz sufinanciranje projekata iz EU fondova za razvoj turizma na ruralnim područjima, kroz program jačanja konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva te kroz razne kreditne linije. Potiče se valorizacija kulturne i prirodne baštine u turistički nerazvijenim područjima, kao i uključivanje i valorizacija tradicijskih vrijednosti.

Razvoj poduzetničkih zona. Potiče se otvaranje novih poduzetničkih zona na području cijele Hrvatske.

Program regionalnog razvoja. Posebna pažnja posvećuje se obnovi komunalne infrastrukture na područjima od posebne državne skrbi. Ulaže se u razvoj lokalne zajednice kroz projekte socijalnog i gospodarskog oporavka.

Plinifikacija, izgradnja terminala i plinovoda. Za razvoj projekta plinifikacije u Hrvatskoj zadužena je tvrtka Plinacro. Projekt se provodi u nekoliko faza. Isti donekle ovisi o županijskim planovima te suradnji ministarstava sa tijelima lokalnih vlasti. Osim toga u planu je izgradnja LNG terminala na Krku i izgradnja novih, dogradnja i

proširenje postojećih plinovoda ukupne dužine 308 kilometara. Na popisu je i novi Jadransko-jonski plinovod od Albanije do Splita te dogradnja i povećanje kapaciteta JANAF-a, a realizacija projekta predviđa se u razdoblju 2017. – 2020. godine.

Gradnja elektrana. Hrvatskoj su potrebni novi izvori električne energije. Tendencija je ulaganje u elektrane koje koriste obnovljive izvore energije. Povećanje udjela korištenja obnovljivih izvora energije je jedna od europskih strategija u okviru zaštite okoliša. Osim obnovljivih izvora energije graditi će se hidro i termo elektrane, dok je gradnja nuklearne elektrane odgođena za buduće razdoblje.

Gospodarenje otpadom. U Hrvatskoj su već dovršeni ili su u posljednjoj fazi provedbe projekti izgradnje županijskih i regionalnih centara gospodarenja otpadom. Time će se povećati količina otpada koji se obrađuje, smanjit će se broj odlagališta, posebice divljih odlagališta te će se omogućiti efikasnija reciklaža otpada uz prethodno odvajanje na mjestu nastanka. Unutar centara postavljena su postrojenja za mehaničko-biološku obradu otpada sa ciljem proizvodnje energetski uporabljivog materijala - plina i goriva iz otpada koji će u konačnici služiti za proizvodnju električne energije. Uskoro s radom započinju prva dva centra, a u narednom razdoblju izgradit će se još 13 centara za gospodarenje otpadom.

Razvoj znanstveno-istraživačke, tehnološke i obrazovne infrastrukture. Posljednjih se godina intenziviraju aktivnosti razvoja znanstveno-istraživačke, tehnološke i obrazovne infrastrukture. Prema javnom pozivu za dostavu projektnih prijedloga za pripremu zalihe infrastrukturnih projekata za Europski fond za regionalni razvoj 2014.-2020. završeno je ocjenjivanje projektnih prijava te se na indikativnoj listi nalaze ukupno 62 projektna prijedloga u području znanstvene infrastrukture, predškolskog odgoja i obrazovanja, osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja, srednjoškolskog odgoja i obrazovanja te visokog obrazovanja. Nastavit će se zaprimanje projektnih prijedloga te proširenje postojeće ili kreiranje nove liste indikativnih projekata za razdoblje 2014.-2020. godine. U međuvremenu je nastavljen proces zaprimanja novih projektnih prijedloga te će uskoro doći do proširenja postojeće liste indikativnih projekata za razdoblje do 2020. godine.

1.17.3. Projekti i poticajne mjere u gospodarstvu na nacionalnoj razini

Poticajne mjere u gospodarstvu na nacionalnoj razini u najvećoj se mjeri odnose na proizvodne gospodarske subjekte. Svake se godine kroz program Poduzetnički impuls dodjeljuju bespovratna sredstva Ministarstva poduzetništva i obrta za razvojne projekte, ponajviše u sektoru prerađivačke industrije. Prepoznavši mogućnosti sufinanciranja investicija, broj korisnika, odnosno broj prijavljenih projekata svake godine raste, a prosječni dodijeljeni iznosi po korisniku se smanjuju.

Ciljne skupine jesu mladi poduzetnici, žene poduzetnice, poduzetnici početnici, poduzetnici izvoznici i potencijalni izvoznici te jedinice lokalne samouprave kod natječaja usmjerenih na razvoj poduzetničkih zona.

Kriteriji za odabir projekata za financiranje, osim karakteristika procesa proizvodnje, jesu prikazana financijska uspješnost, broj zaposlenih, nova zapošljavanja, izvozna orijentiranost te rast tvrtke. Značajnu ulogu ima i uvođenje ISO standarda te procedure zaštite okoliša.

Važnu ulogu u razvoju malog i srednjeg poduzetništva ima Hrvatska banka za obnovu i razvoj (HBOR) preko koje se provode aktivnosti kreditiranja MSP-a. HBOR kreditira malo i srednje poduzetništvo po povoljnijim uvjetima u odnosu na tržišne kamatne stope. Kamatne stope HBOR-a u budućem srednjoročnom razdoblju kretat će se od 3% do 6%.

Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije (HAMAG-BICRO) provodi programe jamstva za male i srednje poduzetnike. Jamstva se dodjeljuju putem jamstvenih programa EU početnik, Rastimo zajedno te Poljoprivrednici. U okviru programa EU početnik visina jamstva iznosi 80% glavnice kredita dok kod programa Rastimo zajedno i Poljoprivrednici visina jamstva iznosi 50% glavnice kredita. Za investicije u inovacije visina jamstva iznosi 70% glavnice kredita. Isto tako, HAMAG izdaje portfeljna jamstva kreditorima za pokriće dijela glavnice kredita subjektima malog gospodarstva u visini od 10 do 80% glavnice kredita. Za investicije u energetske obnovu zgrada javnog sektora najviši postotak jamstva iznosi 80% glavnice kredita.

Potrebno je spomenuti servis Vlade Republike Hrvatske „HITRO.hr“ koji za cilj ima ubrzati i olakšati osnivanje novih tvrtki.

1.18. *Trendovi na području Istarske županije*

1.18.1. Gospodarski trendovi

Gospodarstvo Istarske županije bilo je značajno pogođeno recesijskim kretanjima u proteklih pet do sedam godina. Bio je zatvoren značajan broj trgovačkih društava i obrta. Broj poslovnih subjekata s blokiranim računima bio je u porastu te su pojedina poznata i velika trgovačka društva bila u financijskim poteškoćama. Došlo je do porasta nezaposlenosti, kao i u drugim dijelovima Republike Hrvatske. U tom razdoblju obujam investicija se smanjio te su se smanjili ukupni prihodi u pojedinim općinama i gradovima. Snažno je bio pogođen sektor građevinarstva. Cijene nekretnina bilježile su pad te je ponuda istih rasla, a istovremeno potražnja u pojedinim segmentima gotovo da je izostala. Broj stambenih kredita isto tako je bio smanjen. U Istarskoj županiji bruto domaći proizvod, prema priopćenju Državnog zavoda za statistiku iz 2016. godine za 2013. godinu, prema podacima koji su načinjeni prema novom ESA 2010 metodološkom okviru, iznosi približno 96.300 kuna po glavi stanovnika. Prema tim podacima Istarska županija je na trećem mjestu u Republici Hrvatskoj.

Međutim, posljednjih godina istarsko gospodarstvo pokazuje značajan oporavak čemu je uvelike doprinio porast turističke aktivnosti, odnosno ostvarene dobre turističke sezone posljednjih godina gdje su se mjerile rekordne brojke turističkih dolazaka i noćenja.

Stopa nezaposlenosti u Istarskoj županiji pod znatnim je sezonskim utjecajem. Na razini godišnjeg prosjeka, stopa nezaposlenosti (prema podacima HZZ-a) u Istarskoj županiji smanjena je sa 9,8% u 2013. godini na 8,7% u 2014. godini. Stopa nezaposlenosti u Istarskoj županiji u svibnju 2015. godine bila je niža za čak 31,8% u odnosu na isto razdoblje 2013. godine kada je iznosila 5,6%. Istarska županija ima bolja obilježja radnog kontingenta nego Republika Hrvatska s obzirom da ima veći udio zaposlenih u ukupnom stanovništvu, a manji udio nezaposlenih i ekonomski neaktivnih osoba.

Značajne investicije u turizmu, poljoprivredi, kao i u prerađivačkoj industriji potaknute su korištenjem bespovratnih sredstava iz EU fondova. U uzlaznom su trendu maslinarstvo i vinogradarstvo te je djelomično potaknut i sektor građevinarstva. Prema nacrtu Županijske razvojne strategije Istarske županije do 2020. godine Istarska županija ima izrazito razvijeno poduzetništvo. Međutim znatno je slabija investicijska aktivnost i dinamika poduzetništva te poslovna infrastruktura.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku na dan 30. lipnja 2015. godine na području Istarske županije bilo je registrirano 22.772 pravne osobe što je 7,45% od ukupno registriranih pravnih osoba u RH. Struktura pravnih osoba u Istarskoj županiji bila je sljedeća: trgovačka društva – 14.229 od čega 12.696 aktivnih, poduzeća i zadruge – 4.626 od čega 63 aktivnih, ustanove, tijela udruge i organizacije – 3.914 od čega 1.535 aktivnih. S obzirom na aktivnost najviše pravnih osoba bilo je registrirano u trgovini na veliko i na malo; popravku motornih vozila i motocikala - 2.876 aktivnih (5.882 registriranih), građevinarstvu - 2.197 aktivnih (2.786 registriranih), stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima - 1.369 aktivnih (1.790 registriranih), poslovanju nekretninama - 1.334 aktivnih (1.506 registriranih), te u prerađivačkoj industriji - 1.239 aktivnih (1.828 registriranih).

U 2012. godini uspješno je izvršena privatizacija brodogradilišta Uljanik, s rezultatom boljim od predviđenog.

U Istri se isto tako kontinuirano ulaže u poboljšanje i obnovu turističkih kapaciteta te se često uz korištenje bespovratnih sredstava iz EU fondova grade novi turistički kapaciteti i poboljšava turistička ponuda kroz razvoj selektivnih oblika turizma (poslovni turizam, nautički turizam, kulturni turizam, gastronomski turizam, sportsko-rekreativni turizam, cikloturizam i dr.). Izgrađeno je profesionalno golf igralište naziva „Golf Club Adriatic“ te su izgrađeni vodeni parkovi naziva „Istralandia“ i „Acquacolors Poreč“. U srednjoročnom razdoblju očekuje se izgradnja dodatnih golf igrališta. Kontinuirano se pripremaju i grade industrijske i poslovne zone.

1.18.2. Trendovi u gradnji infrastrukture i prometne veze

Dovršena je izgradnja autoceste Istarski ipsilon kojom je poboljšana cestovna prometna mreža u Istarskoj županiji. Istarski ipsilon sada vodi do krajnjeg juga Istarske županije čime je rasterećena pulska zaobilaznica te ubrzana protočnost prometa prema turističkim mjestima poput Ližnjana, Medulina, Pomeria i Premanture. Dovršetak izgradnje ceste pozitivno utječe na rast turističkih dolazaka i noćenja.

Dovršen je transportni plinovodni sustav u Istri kojeg sačinjavaju dva magistralna plinovoda koji po svom obliku tvore slovo „V“. Jedan povezuje sjevernojadranska nalazišta plina s kontinentalnim visokotlačnim sustavom i svojim koridorom prati istočnu obalu. Drugi kreće iz Terminala Pula i završava u Umagu (Industrijska zona Ungarija) i u svom koridoru prati zapadnu obalu. Dovršava se i plinifikacija istarskih gradova kojima će se svi korisnici spojiti na prirodni plin. Provodi se niz manjih projekata izgradnje kanalizacijskih sustava i pročistača voda.

1.18.3. Gospodarski trendovi na lokalnoj razini

Sukladno indeksu razvijenosti općina Sv. Nedelja gospodarski je razvijenija od prosjeka Republike Hrvatske, dok je značajno slabije razvijena od prosjeka Istarske županije. Dugoročni negativni trend depopulacije koji je karakterizirao općinu Sv. Nedelja još od sredine 20. stoljeća, prekinut je pozitivnim kretanjem stanovništva na posljednjem popisu 2011. godine, a značajno povećanje nataliteta u posljednjih pet godina vidljivo je i u dobnoj strukturi stanovništva, u kojoj udio stanovnika mlađih od 5 godina iznosi 5,29%. Gospodarska kriza koja je obilježila gospodarska kretanja u Republici Hrvatskoj na području Općine Sv. Nedelja najsnažnije se odrazila na pad zaposlenosti koja je u posljednjih pet godina pala za više od 20%. Ipak, prosječna stopa nezaposlenosti u općini Sv. Nedelja iznosi samo 6%, što je značajno niže od državnog i županijskog prosjeka. Unatoč blagom smanjenju gospodarskih subjekata (trgovačkih društava i obrta) u razdoblju od 2009. do 2013. sa 110 na 104, njihov je ukupan prihod u istom razdoblju uvećan za 9,9%, a pad prihoda zabilježen je samo u 2012. godini.

Iako je udio sektora trgovine u ukupnoj gospodarskoj strukturi značajno reduciran u posljednje tri godine, trgovina je i dalje najvažniji sektor na području općine Sv. Nedelja. Iako su ekonomski pokazatelji, kao i količina te struktura poljoprivredne

proizvodnje OPG-a (koji su dominantan oblik gospodarskih subjekata na području općine) nedostupni, djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva iz godine u godinu postaju sve važniji gospodarskog sektora. Ekonomska kriza najviše se osjetila na sektoru građevinarstva, pa stoga njegov gospodarski značaj opada, usupajući ga prvenstveno djelatnostima rudarstva i vađenja.

Unatoč značajnom padu zaposlenosti u turizmu i ugostiteljstvu, navedene djelatnosti i dalje zapošljavaju najveći broj zaposlenih. Ruralni turizam se sve više razvija na području općine Sv. Nedelja, o čemu svjedoči značajno povećanje brojnosti smještajnih objekata i njihovih kapaciteta, kao i brojnost dolazaka i noćenja inozemnih turista, a s obzirom na vrlo visoki potencijal daljnjeg razvoja, kao i vrlo povoljne mogućnosti financiranja izgradnje i opremanja smještajnih objekata iz EU fondova, logično je očekivati da će se navedeni trendovi nastaviti i u budućnosti.

EU FONDOVI I MOGUĆNOSTI FINANCIRANJA

Ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju otvorio je mogućnost financiranja različitih vrsta projekata bespovratnim sredstvima iz strukturnih i investicijskih fondova. Razdoblje na koje se odnosi Program ukupnog razvoja općine Sv. Nedelja karakterizirat će i vrlo povoljni uvjeti po kojima se mogu financirati projekti locirani u ruralnim krajevima, čime su stvorene jedinstvene mogućnosti za obnovu i razvoj. Stoga prilikom definiranja strateških ciljeva programa ukupnog razvoja svakako treba voditi računa o mogućnostima i okolnostima koje će karakterizirati period provedbe Programa ukupnog razvoja. Prioriteti općine Sv. Nedelja su između ostalog, financiranje projekata civilnog, gospodarskog i javnog sektora, a sve u skladu s mjerama Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020. godine.

1.19. Mjera 7 i mogućnosti financiranja projekata JLS

Mjera 7 „Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima“ iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. obuhvaća tri podmjere namijenjene jedinicama lokalne samouprave. Važno je naglasiti da intenzitet potpore iznosi od 80% do 100% prihvatljivih troškova, te da broj projekata odobrenih pojedinom korisniku nije ograničen – isti korisnik može podnijeti jedan zahtjev unutar iste podmjere tijekom jednog natječaja. Isto tako, može podnijeti više zahtjeva u

istom vremenu, ali u različitim podmjerama. Ipak, zahtjev za potporu za sljedeći projekt unutar iste podmjere može se podnijeti tek nakon izvršene konačne isplate po prethodnom zahtjevu.

1.19.1. Podmjera 7.1 (Prostorni planovi, Programi ukupnog razvoja, itd)

Podmjera 7.1 odnosi se na sastavljanje i ažuriranje planova za razvoj općina i sela u ruralnim područjima i njihovih temeljnih usluga te planova zaštite i upravljanja koji se odnose na lokalitete Natura 2000. i druga područja visoke prirodne vrijednosti.

Korisnici ove operacije mogu biti Općine i Gradovi do 10.000 stanovnika. Da bi ulaganje bilo prihvatljivo prilikom Podnošenja Zahtjeva za potporu korisnik treba priložiti odluku nadležnog tijela JLS (gradskog/općinskog vijeća) o izradi/izmjeni i dopuni dokumenta za koji se traži potpora. Gradsko/Općinsko vijeće JLS prije isplate ukupne potpore mora usvojiti akt za koji se traži potpora.

Prihvatljiva ulaganja su izrada i ažuriranje Prostornog plana, Programa ukupnog razvoja (PUR) i strateških planova razvoja pojedinih gospodarskih sektora. Potpora iznosi od 5.000 do 70.000 eura. Intenzitet potpore iznosi do 100% vrijednosti prihvatljivih troškova. U slučaju da projekt ostvaruje značajan neto prihod potpora iznosi do 50% vrijednosti prihvatljivog troška.

1.19.2. Podmjera 7.2 (Nerazvrstane ceste, vodoopskrba i odvodnja)

Operacija 7.2.1 odnosi se na ulaganja u građenje nerazvrstanih cesta, a korisnici mjere mogu biti JLS. Građenje nerazvrstanih cesta je prihvatljivo u naseljima do 5.000 stanovnika. Ukoliko se više naselja povezuje nerazvrstanom cestom svako naselje mora biti do 5.000 stanovnika. Potpore se mogu ostvariti za ulaganja u nerazvrstane ceste koje su naznačene u općem aktu - Odluci o nerazvrstanim cestama grada ili općine. Korisnik je dužan osigurati funkcioniranje projekta u trajanju od najmanje pet godina od konačne isplate sredstava.

Prihvatljiva ulaganja su građenje (izgradnja i rekonstrukcija) nerazvrstane ceste i opći troškovi koji uključuju usluge izrade projektno-tehničke dokumentacije, geodetske podloge i elaborate, troškove izrade elaborata zaštite okoliša, studijsku dokumentaciju, troškove pripreme dokumentacije za natječaj (usluge konzultanata i stručnjaka). Potpora iznosi od 30.000 eura do 1.000.000 eura. Intenzitet potpore je

do 100% vrijednosti prihvatljivih troškova. U slučaju da projekt ostvaruje značajan neto prihod potpora iznosi do 50% vrijednosti prihvatljivog troška.

Operacija 7.2.2 namijenjena je ulaganjima u građenje javnih sustava za vodoopskrbu, odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda, a korisnici ove operacije mogu biti jedinice lokalne samouprave i javni isporučitelji vodnih usluga javne vodoopskrbe i javne odvodnje.

Ulaganja u razvoj sustava javne vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanje otpadnih voda su prihvatljiva u naselju do 2.000 stanovnika, ili u više naselja čiji ukupan broj stanovnika ne prelazi 2.000 stanovnika. Korisnik je dužan osigurati funkcionalnost vodovodne mreže i/ili sustav za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda uključujući njegovo održavanje i upravljanje u trajanju od najmanje pet godina od konačne isplate sredstava. Javni isporučitelji vodnih usluga javne vodoopskrbe ili javne odvodnje dužni su uz prijavu na natječaj za ulaganje u vodoopskrbu i infrastrukturu odvodnje priložiti izjavu jedinica lokalne samouprave o suglasnosti za provedbu ulaganja na području jedinice lokalne samouprave.

Prihvatljiva ulaganja su:

- građenje javnog sustava za vodoopskrbu, odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda
- kupnja i ugradnja opreme za održavanje sustava vodoopskrbe, odvodnje i sustava pročišćavanja otpadnih voda uključujući računalni softver do tržišne vrijednosti
- opći troškovi: usluge izrade projektno-tehničke dokumentacije, geodetske podloge i elaborati, troškovi izrade elaborata zaštite okoliša, studentska dokumentacija, troškovi pripreme dokumentacije za natječaj (usluge konzultanata i stručnjaka).

Potpore iznosi od 30.000 eura do 1.000.000 eura. Intenzitet potpore iznosi do 100% vrijednosti prihvatljivih troškova. U slučaju da projekt ostvaruje značajan neto prihod potpora iznosi do 50% vrijednosti prihvatljivog troška.

1.19.3. Podmjera 7.4 (Infrastruktura)

Podmjera 7.4 odnosi se na ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu. Korisnici unutar ove podmjere su jedinice lokalne samouprave, trgovačka društva u većinskom vlasništvu JLS, javne ustanove neprofitnog karaktera u kojima su osnivači JLS, udruge/organizacije civilnog društva i vjerske zajednice koje se bave humanitarnim i društvenim djelatnostima od posebnog interesa za lokalno stanovništvo i lokalne akcijske grupe (LAG-ovi).

Ulaganje se mora provesti u naseljima do 5.000 stanovnika, ulaganje mora biti u skladu s razvojnom i/ili prostorno planskom dokumentacijom JLS, korisnik mora održavati i upravljati investicijom najmanje pet godina od isplate sredstava, prilikom prijave na natječaj korisnik mora priložiti izjavu JLS o suglasnosti za provedbu ulaganja na području JLS. Prihvatljiva ulaganja:

- ulaganja u građenje i/ili opremanje vatrogasnih, društvenih, planinarskih i lovačkih domova, kulturnih centara
- ulaganja u građenje i/ili opremanje dječjih vrtića, igrališta (dječja, sportska), sportskih terena i pratećih objekata, objekata za sportski ribolov, rekreacijskih zona i kupališta, biciklističkih staza, tematskih putova
- ulaganje u javne površine (javne zelene površine, pješačke staze, pješačke zone, otvorene odvodne kanale, trgove, parkove, tržnice i javne prometne površine)
- opći troškovi (usluge izrade projektno-tehničke dokumentacije, geodetske podloge i elaborati, troškovi izrade elaborata zaštite okoliša, studijska dokumentacija, troškovi pripreme dokumentacije za natječaj tj. usluge konzultanata i stručnjaka).

Potpota iznosi od 15.000 eura do 1.000.000 eura. Intenzitet potpore iznosi do 100% vrijednosti prihvatljivih troškova. U slučaju da projekt ostvaruje značajan neto prihod potpora iznosi do 50% vrijednosti prihvatljivog troška.

Izmjene Pravilnika za Mjeru 7

U tijeku su izmjene Pravilnika za Mjeru 7. Očekuje se da će u okviru istih izmjena u podmjerama 7.2 i 7.4 doći do promjene gornje granice iznosa bespovratnih sredstava te ukupne prihvatljive veličine projekta na 1.250.000 eura uključujući i pripadajući iznos PDV-a. Isto tako, po novom predloženom Pravilniku neće biti moguće prijaviti na natječaj projekte koji su prijavili početak građenja.

Iznos prihvatljivih općih troškova unutar podmjera 7.2 i 7.4 ograničiti će se po predloženim izmjenama na maksimalno 150.000 kuna.

1.20. Mjera 4. – Ulaganja u fizičku imovinu

1.20.1. Podmjera 4.1 – Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva

Operacija 4.1.1 odnosi se na restrukturiranje, modernizaciju i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava. Korisnici ove operacije mogu biti fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava sukladno Zakonu o poljoprivredi, te proizvođačke grupe i organizacije registrirane sukladno Zakonu o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda.

Sufinancirati se može proizvodnja proizvoda obuhvaćenih Dodatkom I. ugovora o EU, a prihvatljivi troškovi mogu biti:

Materijalni troškovi:

- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za životinje, uključujući vanjsku i unutarnju infrastrukturu u sklopu poljoprivrednog gospodarstva
- ulaganje u građenje i/ili opremanje zatvorenih/zaštićenih prostora i objekata za uzgoj jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala s pripadajućom opremom i infrastrukturom u sklopu poljoprivrednog gospodarstva
- ulaganje u građenje i/ili opremanje ostalih gospodarskih objekata, upravnih prostorija s pripadajućim sadržajima, opremom i infrastrukturom, koji su u funkciji osnovne djelatnosti
- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za marketing primarnih poljoprivrednih proizvoda

- ulaganje u opremu za berbu, sortiranje i pakiranje poljoprivrednih proizvoda
- ulaganje u kupnju nove poljoprivredne mehanizacije, radnih strojeva i opreme za primarnu proizvodnju i gospodarskih vozila
- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za skladištenje, rashlađivanje, čišćenje, sušenje, klasiranje i pakiranje proizvoda iz primarne poljoprivredne proizvodnje s pripadajućom opremom i infrastrukturom
- ulaganje u građenje i/ili opremanje građevina za obradu otpadnih voda, uključujući uređaje za obradu otpadnih voda i opremu za sprječavanje onečišćenja zraka s pripadajućom opremom i infrastrukturom
- ulaganje u sustave za zaštitu od padalina i štetnih organizama s pripadajućom opremom i infrastrukturom
- ulaganje u podizanje novih i/ili restrukturiranje postojećih višegodišnjih nasada
- ulaganje u izgradnju i/ili obnovu i/ili opremanje sustava (infrastrukture) za navodnjavanje na poljoprivrednom gospodarstvu
- ulaganje u uređenje i trajnije poboljšanje kvalitete poljoprivrednog zemljišta u svrhu poljoprivredne proizvodnje
- ulaganje u kupnju zemljišta i objekata radi realizacije projekta, do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih ulaganja uz mogućnost kupnje prije podnošenja Zahtjeva za potporu, ali ne prije 1. siječnja 2014. godine
- ulaganja u prilagodbu novouvedenim standardima.

Nematerijalni troškovi:

- kupnja ili razvoj računalnih programa
- kupnja prava na patente i licence
- autorska prava
- robni žigovi
- ostala nematerijalna ulaganja povezana s materijalnim ulaganjem.

Prihvatljivi opći troškovi:

- usluge arhitekata, inženjera i konzultanata, studije izvedivosti, do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta

Iznos potpore iznosi od 5.000 eura do 3.000.000 eura, a intenzitet potpore do 70% prihvatljivih ulaganja.

Operacija 4.1.2 odnosi se na smanjenje štetnog utjecaja na okoliš. Korisnici unutar ove operacije su fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava sukladno Zakonu o poljoprivredi, te proizvođačke grupe i organizacije registrirane sukladno Zakonu o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda. Prihvatljivi troškovi:

Materijalni troškovi:

- ulaganje u građenje skladišnih kapaciteta za stajski gnoj i digestate uključujući opremu za rukovanje i korištenje stajskog gnoja i digestata
- ulaganje u poboljšanje učinkovitosti korištenja gnojiva (strojevi i oprema za utovar, transport i primjenu gnojiva - mineralnog i organskog gnojiva).

Potpora iznosi od 5.000 eura do 1.000.000 eura, a intenzitet potpore do 75% prihvatljivih troškova ulaganja.

Operacija 4.1.3 odnosi se na poticanje korištenja obnovljivih izvora energije, a korisnici ove operacije mogu biti fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava sukladno Zakonu o poljoprivredi, te proizvođačke grupe i organizacije registrirane sukladno Zakonu o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda. Prihvatljivi troškovi:

Materijalni troškovi:

- ulaganja u građenje i/ili opremanje objekata za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora za potrebe vlastitog proizvodnog pogona korisnika s pripadajućom opremom i infrastrukturom
- ulaganja u građenje i/ili opremanje objekata za prijem, obradu i skladištenje sirovina za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora s pripadajućom opremom i infrastrukturom
- ulaganja u građenje i/ili opremanje objekata za obradu, preradu, skladištenje, transport i primjenu izlaznih supstrata za organsku gnojidbu na poljoprivrednim površinama s pripadajućom opremom i infrastrukturom.

Potpora iznosi od 5.000 eura do 5.000.000 eura, a intenzitet potpore do 75% prihvatljivih troškova ulaganja.

1.20.2. Podmjera 4.2 – Ulaganja u preradu, marketing i razvoj polj. proizvoda

Operacija 4.2.1 odnosi se na ulaganja u cilju povećanja dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima. Korisnici ove operacije su fizičke i pravne osobe koje se bave ili se namjeravaju baviti preradom poljoprivrednih proizvoda. Prihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

Materijalni troškovi:

- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za poslovanje s mlijekom s pripadajućom opremom i unutarnjom i vanjskom infrastrukturom, uključujući rashladnu opremu za sirovo mlijeko
- ulaganje u specijalizirana transportna vozila za prijevoz sirovog mlijeka s dodatnom opremom
- ulaganje u građenje i /ili opremanje klaonica, rasjekaonica, hladnjača, objekata za preradu (mesa, jaja) s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturom
- ulaganje u građenje i/ili opremanje centra (sabirališta) za sakupljanje i preradu otpada i nusproizvoda životinjskog podrijetla koji nisu za prehranu ljudi s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturom
- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za preradu voća, povrća, grožđa (osim za vino), aromatičnog, začinskog i ljekovitog bilja i gljiva s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturom uključujući preradu ostataka iz proizvodnje,
- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za preradu maslina, komine masline s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturom
- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za preradu žitarica i uljarica s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturom
- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za preradu meda s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturom
- ulaganje u građenje i/ili opremanje ostalih gospodarskih objekata, upravnih prostorija s pripadajućim sadržajima, opremom i infrastrukturom koji su u funkciji osnovne djelatnosti

- ulaganje u kupnju mehanizacije, gospodarskih vozila, strojeva i opreme (uključujući tehnološku i informatičku opremu) za preradu, pakiranje, etiketiranje, skladištenje, manipulaciju
- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za prodaju i prezentaciju vlastitih poljoprivrednih proizvoda
- troškovi promidžbe vlastitih poljoprivrednih proizvoda vezani uz ulaganje u podmjeri 4.2.
- ulaganje u građenje objekata te opremu za obradu otpadnih voda u preradi i trženju, filtriranje zraka i rashladne sustave s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturom
- ulaganje u laboratorij i laboratorijsku opremu za vlastite potrebe
- ulaganje u kupnju zemljišta i objekata radi realizacije projekta do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta uz mogućnost kupnje prije podnošenja Zahtjeva za potporu, ali ne prije 1. siječnja 2014. godine
- ulaganja u prilagodbu novouvedenim standardima.

Nematerijalna imovina:

- kupnja ili razvoj računalnih programa
- kupnja prava na patente i licence
- autorska prava
- robni žigovi
- ostala nematerijalna ulaganja povezana s materijalnim ulaganjem.

Opći troškovi:

- ❖ usluge arhitekata, inženjera i konzultanata, studije izvedivosti, do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta

Potpore iznosi od 10.000 eura do 5.000.000 eura, a intenzitet potpore do 70% prihvatljivih troškova ulaganja.

Operacija 4.2.2 odnosi se na korištenje obnovljivih izvora energije, a korisnici ove podmjere su fizičke i pravne osobe koje se bave ili se namjeravaju baviti preradom proizvoda. Prihvatljivi troškovi:

Materijalni troškovi:

- ulaganje u građenje i/ili opremanje postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora s pripadajućom opremom i infrastrukturom za vlastite potrebe korisnika
- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za prijem, obradu i skladištenje sirovina za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora
- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za obradu, skladištenje, transport i primjenu izlaznih supstrata za organsku gnojidbu na poljoprivrednim površinama.

Potpore iznosi od 10.000 eura do 1.000.000 eura, a intenzitet potpore iznosi do 70% prihvatljivih troškova ulaganja.

1.21. Mjera 6. – Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja

Mjera 6 se sastoji od četiri podmjere, a prva od njih namijenjena je mladim poljoprivrednicima.

1.21.1. Podmjera 6.1 – Potpora mladim poljoprivrednicima

Korisnici ove podmjere mogu biti osobe koje su u trenutku podnošenja prijave starije od 18 i mlađe od 40 godina, posjeduju odgovarajuće profesionalne vještine i znanja o poljoprivredi i prvi put pokreću poljoprivredno gospodarstvo kao nositelji poljoprivrednog gospodarstva, te su registrirani kao nositelji poljoprivrednog gospodarstva u razdoblju od maksimalno 15 mjeseci prije dana podnošenja zahtjeva.

Potporu za mladog poljoprivrednika može ostvariti korisnik čije gospodarstvo pripada razredima ekonomske veličine od 3 do 6 (od 4.000 eura - 50.000 eura ukupne vrijednosti godišnje proizvodnje). Korisnik je dužan izraditi poslovni plan za razdoblje do najviše pet godina. Detaljan sadržaj poslovnog plana je propisan provedbenim aktom (Pravilnikom) a provedbu poslovnog plana korisnik treba započeti u roku od 9 mjeseci od datuma donošenja Odluke o dodjeli potpore.

Korisnik mora imati odgovarajuća stručna znanja i vještine za obavljanje poljoprivredne djelatnosti. Ako ne ispunjava zahtjeve u pogledu stručnog znanja i sposobnosti, isto mora realizirati u roku od 36 mjeseci od dana donošenja Odluke o dodjeli potpore, pod uvjetom da se te potrebe navedu u poslovnom planu. Korisnik

ove podmjere ima obvezu unutar 18 mjeseci od dana osnivanja gospodarstva, svoje gospodarstvo urediti sukladno definiciji aktivnog poljoprivrednog gospodarstva (farmera) definiranom člankom 9. Uredbe (EU) o izravnim plaćanjima br. 1307/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. Potpora se odnosi na mikro i mala poljoprivredna gospodarstva.

Prihvatljive su sve djelatnosti poljoprivredne proizvodnje sukladno Zakonu o poljoprivredi. Potpora može pokrivati:

- kupnju stoke
- kupnju materijalne imovine, strojeva
- kupnju ili najam poljoprivrednog zemljišta i sl.

Unutar podmjere nije navedena specifikacija prihvatljivih ulaganja odnosno troškovi ulaganja moraju biti u skladu s poslovnim planom podnesenim od strane korisnika u kojem će biti prikazano na koji način će investicija osigurati održiv rast i razvoj korisnika sredstava.

Potpora iznosi 50.000 eura, a intenzitet potpore iznosi 100% prihvatljivih troškova. Potpora istom korisniku unutar ove podmjere može se dodijeliti samo jednom.

1.21.2. Podmjera 6.2 – Pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti OPG-a

Podmjera 6.2 namijenjena je za pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, a korisnici ove podmjere mogu biti nositelj ili član obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva. Potpora se odobrava temeljem poslovnog plana čija realizacija treba započeti u roku od 9 mjeseci od datuma donošenja Odluke o dodjeli potpore. Prihvatljivi troškovi su:

- ulaganja u turizam na ruralnom području
- prerada i izravna prodaja
- ulaganja u djelatnosti za pružanje usluga vezanih uz poljoprivredu, šumarstvo, tradiciju
- ulaganja u obnovljive izvore energije.

Potpora iznosi 50.000 eura po korisniku. Intenzitet potpore iznosi 100% prihvatljivih troškova ulaganja. Potpora se isplaćuje u najmanje dvije rate u razdoblju koje ne

prelazi pet godina. Isplata zadnje rate uvjetovana je izvršenjem svih aktivnosti sadržanih u poslovnom planu.

1.21.3. Podmjera 6.3 - Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava

Podmjera 6.3 obuhvaća potporu razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava, a korisnici ove podmjere su mala poljoprivredna gospodarstva koja pripadaju razredima ekonomske veličine 1 i 2 (do 7.999 eura ukupne vrijednosti proizvodnje).

Prihvatljive su sve djelatnosti poljoprivredne proizvodnje sukladno Zakonu o poljoprivredi. Prihvatljivi troškovi moraju biti u skladu s poslovnim planom, a to su aktivnosti koje će osigurati održiv rast i razvoj malih gospodarstava. Potpora se može koristiti za kupnju zemljišta ili druge imovine kako bi se olakšala provedba poslovnog plana te su troškovi povezani s podržanim aktivnostima.

Potpota iznosi 15.000 eura, a intenzitet potpore do 100% prihvatljivih troškova ulaganja.

1.21.4. Podmjera 6.4 - Razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima

Podmjera 6.4 namijenjena je ulaganjima u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima, a korisnici su mikro i mali poduzetnici osnovani kao obiteljska poljoprivredna gospodarstva, obrti, trgovačka društva, zadruge ili fizičke osobe.

Produkt prerade/predmet trženja mora biti proizvod koji nije obuhvaćen Dodatkom I. ugovora o EU. Korisnik koji traži potporu mora biti registriran za predmetnu djelatnost u skladu s nacionalnim zakonodavstvom na kraju ulaganja. Prihvatljivi troškovi:

Turizam na ruralnom području:

- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za pružanje turističkih i/ili ugostiteljskih usluga
- kupnja računalnih programa.

Prerada i trženje proizvoda:

- ulaganja u građenje i/ili opremanje objekata za preradu, skladištenje, pakiranje, trženje prerađenih proizvoda
- troškovi promidžbe proizvoda
- kupnja računalnih programa.

Tradicijski, umjetnički i obrti za izradu suvenira:

- ulaganja u građenje i/ili opremanje objekata u kojima se obavlja djelatnost obrta, uključujući objekte u kojima se obavlja pakiranje i trženje proizvoda
- troškovi promidžbe proizvoda.

Pružanje usluga u ruralnim područjima, poljoprivredi i šumarstvu:

- ulaganja u građenje i/ili opremanje objekata za pružanje nepoljoprivrednih usluga u ruralnim područjima kao što su IT centri, radionice za popravak poljoprivrednih i šumarskih strojeva, dječji vrtići, igraonice za djecu, sportsko-rekreativni centri za mlade i odrasle, veterinarske usluge, pružanje usluga opskrbe za ruralno stanovništvo, usluga skrbi za starije i nemoćne osobe.

Opći troškovi:

- usluge izrade projektno-tehničke dokumentacije i troškovi pripreme dokumentacije.

Potpore iznosi od 3.500 eura do 200.000 eura, a intenzitet potpore do 70% prihvatljivih troškova ulaganja.

1.22. Mjera 19. - Leader (CLLD)

Mjera 19. – Leader jedna je od mnogobrojnih mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. – 2020., a u kontekstu ovog PUR-a najvažnija je podmjera 19.1. Korisnici ove podmjere su LAG-ovi, a uvjeti prihvatljivosti definirani su na sljedeći način:

- LAG mora biti registriran kao udruga sukladno Zakonu o udrugama
- LAG mora obuhvaćati ruralno područje s više od 10 000, a manje od 150 000 stanovnika
- LAG mora obuhvaćati jasno definirano zemljopisno područje te stanovnike jednog ili više naselja, unutar najmanje pet jedinica lokalne samouprave:

- naselja, tj. jedinice lokalne samouprave, moraju biti međusobno izravno povezani bilo kopnom, morem ili vodom,
- naselje u sklopu LAG-a ne smije imati više od 25 000 stanovnika,
- jedno naselje može pripadati isključivo jednom LAG-u,

- sjedište LAG-a mora se nalaziti unutar područja koje obuhvaća LAG,
- u upravljačkoj strukturi LAG-a moraju sudjelovati:

- predstavnici gospodarskog (trgovačka društva koja nisu u većinskom vlasništvu Republike Hrvatske, regionalne/područne i lokalne samouprave, zadruge, obrtnici, obiteljska poljoprivredna gospodarstva) i civilnog sektora (građani, udruge, zaklade, fondacije) s najmanje 50 posto zastupljenosti
- predstavnici izvršnog ili upravnog tijela jedinica lokalne samouprave kojoj pripadaju naselja LAG-a s najmanje 20 posto zastupljenosti
- žene s najmanje 30 posto zastupljenosti
- članovi upravljačke strukture LAG-a moraju imati prebivalište i/ili biti registrirani i/ili imati podružnicu unutar područja koje obuhvaća LAG.

LAG ne smije imati izrađenu LRS za razdoblje 2014 – 2020. Nadalje, u roku od 6 mjeseci od zaprimanja Odluke o odabiru LAG-a, LAG mora dostaviti na uvid LRS za razdoblje 2014 – 2020. Obvezni sadržaj LRS i preporuke za izradu LRS propisan je Pravilnikom za ovu podmjeru. Prihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

- izrada lokalne razvojne strategije za sve LAG-ove
- tekući troškovi za LAG-ove koji nisu ostvarili potporu iz IPARD programa i za LAG-ove koji su ostvarili potporu iz IPARD programa nakon isteka razdoblja za koje im je potpora iz IPARD programa dodijeljena
- Porez na dodanu vrijednost kojeg LAG plaća pri nabavi roba i usluga unutar Podmjere 1 je prihvatljiv izdatak ukoliko nije povrativ u okviru nacionalnog zakonodavstva o porezu na dodanu vrijednost.

Potpora iznosi do 100.000 eura, a intenzitet potpore iznosi do 100% prihvatljivih troškova ulaganja.

1.23. Vinska omotnica i poticanje vinogradarstva

Vinska omotnica je program Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, a sastoji se od ukupno tri mjere. Prva od istih je „**Restrukturiranje i konverzija vinograda**“, a prihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

- zamjena sorte i premještanje vinograda (rekonstrukcija vinograda, priprema tla, sadnja i cijepljenje)
- poboljšanje vinogradarskih tehnika (promjena nagiba/razine vinograda, postrojenja za drenažu, izgradnja terasa i zidova, tehničke instalacije, sustav navodnjavanja)

Iznos bespovratnih sredstava iznosi od 5.000 do 1.500.000 eura, a intenzitet potpore je do 50% ulaganja (maksimalno 22.000 eura/ha).

Druga mjera odnosi se na **investicije u vinarije i marketing vina**, a prihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

- izgradnja/rekonstrukcija objekata (za skladištenje, preradu i prodaju/marketing i kontrolu kvalitete vina)
- kupnja novih strojeva (za proizvodnju vina, punjenje boca, etiketiranje...)
- opći troškovi (naknade arhitektima, inženjerima i konzultantima, studije izvodljivosti, patent i licence).

Iznos bespovratnih sredstava iznosi od 5.000 do 1.500.000 eura, a intenzitet potpore je do 50% ulaganja.

Posljednja mjera namijenjena je **promidžbi na tržištima trećih zemalja**, a prihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

- oglašavanje u medijima trećih zemalja (TV, tisak, internet...)
- odnosi sa javnošću, promidžba i marketing (organizacija informativnih putovanja u Hrvatsku za novinare i stručnjake u sektoru vina, promidžba imidža Hrvatske na vinskim manifestacijama i degustacijama za trgovce i potrošače)
- izrada promotivnih materijala
- sudjelovanje na međunarodnim sajmovima.

Iznos bespovratnih sredstava iznosi do 100.000 eura, a intenzitet potpore je od 50% do 80% ulaganja.

1.24. Poduzetnički impuls

Poduzetnički impuls obuhvaća mjere Ministarstva poduzetništva i obrta, a od 2013. godine poduzetnici su podijeljeni u dvije kategorije, odnosno poduzetnici do 9 zaposlenih i oni sa više od 9 zaposlenih. Program sadržava tri prioriteta:

Prioritet 1: Jačanje konkurentnosti malog gospodarstva

- Mjera A1 - Mikro poduzetništvo i obrt
- Mjera A2 - Zadružno poduzetništvo
- Mjera A3 - Poduzetništvo klastera
- Mjera B1 - Malo i srednje poduzetništvo i obrt
- Mjera B2 - Inovacije u poduzetništvu

Prioritet 2: Unapređenje poduzetničkog okruženja

- Mjera C2 - Tehnološki parkovi, poslovni inkubatori i poduzetnički akceleratori
- Mjera C3A - Razvojne agencije, poduzetnički centri i centri kompetencije
- Mjera C3B - Internacionalizacija poslovanja

Prioritet 3: Promocija i učenje za poduzetništvo i obrt

- Mjera D1 - Obrazovanje za poduzetništvo
- Mjera D2 - Obrazovanje za obrt

Prijava za Poduzetnički impuls slična je prijavi na natječaje za EU fondove, projekt mora biti sveobuhvatan te dobro osmišljen i razrađen. U fazi realizacije bitno je realizirati sve što je navedeno u prijavi, u protivnom postoji mogućnost da sredstva neće biti isplaćena.

Bespovratna sredstva se najvećim dijelom dodjeljuju avansno, dok se ostatak isplaćuje nakon završetka ulaganja. Intenzitet sufinanciranja ovisi o pojedinoj mjeri a unutar programskog područja „Jačanje konkurentnosti prerađivačke industrije“ iznosi do 75% ulaganja i do maksimalnog iznosa od 400.000 kuna. Prednost kod dodjele sredstava imaju projekti koji investiraju u proizvodnju, koji nude novi proizvod ili

unaprjeđuju tehnologiju proizvodnje, izvoz i zapošljavanje, dok se djelatnosti poput kockarnica, benzinskih pumpi i točionica pića ne sufinanciraju.

1.25. *Ministarstvo turizma: Konkurentnost turističkog gospodarstva*

Program „Konkurentnost turističkog gospodarstva“ namijenjen je za trgovačka društva (j.d.o.o., d.o.o. i obrti), seljačka domaćinstva (OPG), kao i fizičke osobe (privatni iznajmljivači), a sastoji se od četiri mjere:

Mjera A namijenjena je za povećanje standarda, kvalitete i dodatne ponude, diversifikaciju poslovanja i održivi razvoj, korištenje novih tehnologija, poboljšanje socijalne uključenosti, a prihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

- obnovu i uređenje postojećih smještajnih jedinica ili gradnju novih,
- podizanje kategorije kroz dodatan sadržaj (bazeni, wellness, rekreacijski sadržaj)
- poboljšanje uvjeta za osobe sa invaliditetom
- povećanje energetske učinkovitosti i zaštite okoliša.

Iznos potpore ovisi o vrsti ugostiteljskih objekata:

- A1: hoteli, turistička naselja, pansioni (50.000-500.000 kn)
- A2: kampovi i hosteli (50.000-300.000 kn)
- A3: seljačka domaćinstva (30.000-200.000 kn)
- A4: privatni iznajmljivači (do 40.000 kn)

Mjera B odnosi se na razvoj posebnih oblika turizma, te obuhvaća ruralni i planinski turizam, cikloturizam, pustolovni i sportsko-rekreativni turizam, zabavne i tematske parkove, te paket aranžmane novih turističkih proizvoda za tržište posebnih interesa. Intenzitet potpore je 50% dok najviši iznos potpore koji se može dodijeliti je 300.000 kuna.

Mjera C odnosi se na pripremu projektne dokumentacije za nove investicije u turizmu, no prijaviti se mogu samo projekti ukupne vrijednosti preko 8.000.000 kuna, dok najviši iznos potpore iznosi 80.000 kuna.

Mjera D obuhvaća internacionalizaciju i međunarodnu prepoznatljivost, a namijenjena je jačanju internacionalne i međunarodne prepoznatljivosti, pa prihvatljivi

troškovi obuhvaćaju članarine u prestižnim i renomiranim međunarodnim asocijacijama. Udio sufinanciranja iznosi do 100% iznosa članarine za prve tri godine članstva, a maksimalni iznos bespovratnih sredstava iznosi 200.000 kuna.

ANALIZA PRORAČUNA OPĆINE SVETA NEDJELJA

Analiza proračuna Općine Sv. Nedelja provedena je za posljednjih šest godina, dok se za 2016. godinu koriste podaci planiranog proračuna. Proračun Općine Sv. Nedelja bilježi konstantan pad u promatranom razdoblju. U 2010. godini prihodi Općine iznosili su 11.267.152 kune. U 2011. godini bilježi se pad prihoda na 10.326.375 kuna ili za 8,34%. Slijedi pad prihoda na 8.659.810 kuna u 2012. godini nakon čega se opet bilježi pad na iznos od 9.379.939 kuna u 2013. godini. U 2014. godini zabilježen je najveći pad prihoda te su isti iznosili 5.334.671 kunu. Za 2016. godinu planirani su prihodi Općine u iznosu od 17.435.750 kuna.¹⁶

Planirani prihodi Općine u 2016. godini u odnosu na 2010. godinu su veći za 35,37%. U istom razdoblju planira se pad prihoda od poreza za 18,24%. Prihodi od poreza bilježe blago smanjenje tijekom analiziranog razdoblja.

Drugi najznačajniji prihod proračuna jesu prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima. Iznos planiranih prihoda ove stavke u 2016. godini veći je za 14,19% u odnosu na 2010. godinu. Isti prihodi bilježe pad od 2014. godine u odnosu na 2010. godinu dok je za 2016. godinu planirano 4.953.750 kuna prihoda od administrativnih pristojbi.

Najniži udio u ukupnim prihodima čine prihodi od pomoći iz inozemstva (darovnice) i od subjekata unutar opće države, prihodi od imovine te ostali prihodi.

Od 2010. do 2016. godine ne bilježe se značajne oscilacije ukupnih rashoda u proračunu osim u 2014. godini kada bilježe pad na iznos od 3.826.186 kuna ili za 58,48% u odnosu na 2010. godinu. Rashodi su se u predmetnom razdoblju kretali između 3.826.186 kuna i 10.654.610 kuna.

¹⁶ Za 2015. godinu prikazani su ostvareni prihodi i rashodi sukladno dostupnom polugodišnjem izvještaju o izvršenju Proračuna 2015. godine s obzirom da trenutno nije još usvojen godišnji izvještaj o izvršenju Proračuna.

Planirani rashodi za 2016. godinu su povećani zbog planiranog značajnog povećanja stavki materijalnih rashoda i rashoda za zaposlene. Do 2013. godine najviši udio u ukupnim rashodima imali su materijalni rashodi (između 27,94% i 30,01%), a u 2016. godini je planiran njihov udio u ukupnim rashodima od 34,34%. Osim navedenog, s najvećim udjelima tijekom predmetnog razdoblja slijede rashodi od pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države te rashodi za zaposlene. Tako je u 2013. godini udio rashoda od pomoći dane u inozemstvo iznosio 17,07% u ukupnim rashodima. Udio rashoda za zaposlene u ukupnim rashodima se kretao između 15,08% i 18,09% u razdoblju od 2010. do 2013. godine. U 2014. godini osim materijalnih rashoda, najviše rashoda je ostvareno u segmentu ostalih rashoda i rashoda za zaposlene. U 2016. godini planira se udio ostalih rashoda u ukupnim rashodima u iznosu od 16,96%, dok se udio rashoda za zaposlene planira u iznosu od 14,26%.

Najznačajniji primici s obzirom na financijske primitke jesu planirani primici od zaduživanja u 2015. godini u iznosu od 469.374 kune. Isti se planiraju za 2016. godinu u iznosu od 1.200.000 kuna.

Najveći udio u ukupnim rashodima proračuna s obzirom na namjenu sredstava čini stavka komunalna infrastruktura. Udio te stavke u ukupnim rashodima kreće se od 22,79% do 45,62% u razdoblju od 2010. do 2014. godine. U 2016. godini planiran je udio od 55,69%. Druga po redu stavka je jedinstveni upravni odjel čiji se udio kreće od 21,28% do 25,05% u razdoblju od 2010. do 2014. godine. U 2016. godini planiran je udio od 14,36%. Treća po redu stavka je predškolski odgoj i obrazovanje čiji se udio kreće od 14,22% do 18,68% u razdoblju od 2010. do 2014. godine. U 2016. godini planiran je udio od 9,87%. Četvrta je stavka programska djelatnost socijalne skrbi čiji se udio kreće od 6,59% do 9,60% u razdoblju od 2010. do 2014. godine. U 2016. godini planiran je udio od 5,12%.

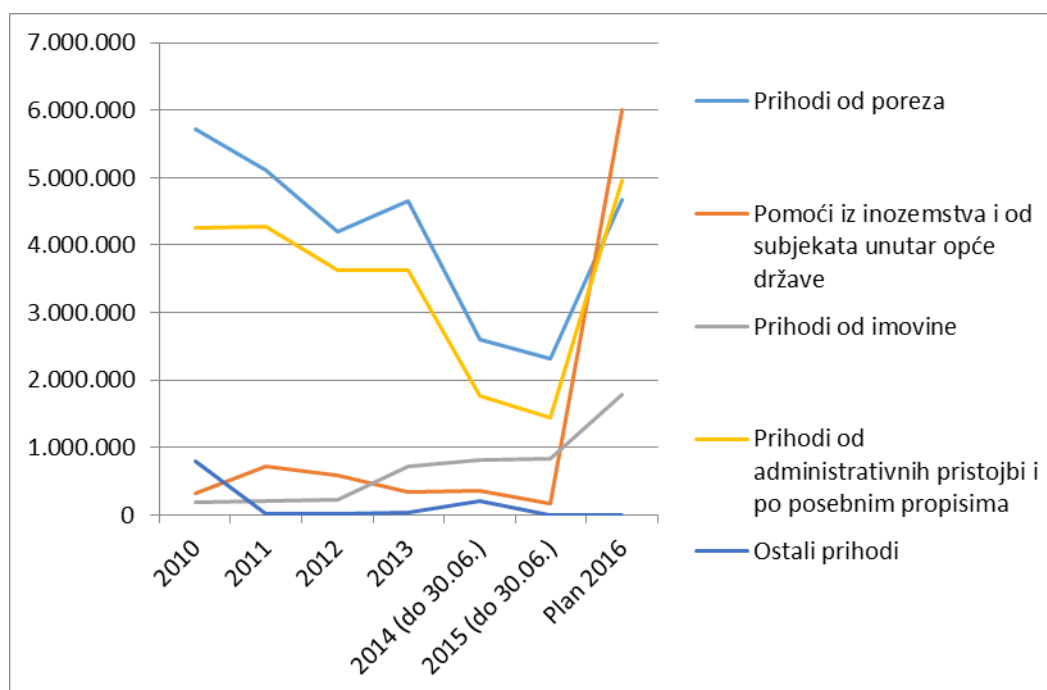
Tablica 16. Proračun Općine Sv. Nedelja

PRORAČUN	2010	2011	2012	2013	2014 (do 30.06.)	2015 (do 30.06.)	2016
	OSTVARENO						PLANIRANO
Prihodi poslovanja	11.267.152	10.326.375	8.659.810	9.379.939	5.334.671	4.742.637	17.435.750
Prihodi od poreza	5.724.548	5.116.346	4.198.701	4.651.670	2.605.839	2.310.651	4.680.000
Pomoći iz inozemstva (darovnice) i od subjekata unutar opće države	314.618	723.041	593.367	338.576	350.000	168.977	6.010.000
Prihodi od imovine	180.952	199.611	220.979	719.463	812.816	828.374	1.792.000
Prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima	4.250.436	4.268.877	3.633.295	3.635.142	1.761.383	1.434.636	4.953.750
Ostali prihodi	796.599	18.500	13.468	35.088	212.391		
Rashodi poslovanja	9.217.077	9.180.019	9.010.218	8.763.796	3.826.186	3.424.395	10.654.610
Rashodi za zaposlene	1.389.844	1.541.743	1.495.879	1.585.208	625.587	551.023	1.520.000
Materijalni rashodi	2.575.494	2.567.038	2.677.577	2.630.241	988.842	953.091	3.659.500
Financijski rashodi	247.802	152.334	117.698	108.368	116.139	72.297	200.000
Subvencije	101.560	81.327	64.432	36.518	4.775	1.100	281.000
Pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države	1.353.032	1.251.403	1.348.159	1.496.597	519.399	729.855	1.831.654
Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	1.506.145	1.374.274	1.339.217	1.301.959	719.552	603.417	1.355.000
Ostali rashodi	2.043.198	2.211.899	1.967.255	1.604.905	803.291	513.612	1.807.456
RAZLIKA (Poslovni prihodi - Rashodi poslovanja)	2.050.076	1.146.356	-350.409	616.144	1.508.485	1.318.243	6.781.140
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	37.675	46.799	69.087	89.818	18.858	13.057	550.000
Prihodi od prodaje neproizvedene dugotrajne imovine	0	15.274	35.000	56.125	3.000		500.000
Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	37.675	31.526	34.087	33.693	15.858	13.057	50.000
Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	1.482.125	1.095.333	838.481	285.672	126.095	723.184	7.520.750
Rashodi za nabavu neproizvedene dugotrajne imovine	0	0	0	0	0	78.000	
Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	1.476.848	1.063.113	835.731	285.672	126.095		7.120.750
Rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini	5.277	32.220	2.750	0	0	645.184	400.000
RAZLIKA (Prihodi nefinancijske imovine - rashodi nefinancijske imovine)	-1.444.450	-1.048.534	-769.393	-195.854	-107.237	-710.127	-6.970.750
UKUPNO SUFICIT / DEFICIT PRORAČUNA	605.625	97.823	-1.119.802	420.290	1.401.248	608.116	-189.610
Primici od financijske imovine i zaduživanja	0	27.536	15.000	0	0	469.374	1.200.000
Primljene otplate (povrat) glavnice danih zajmova		27.536					
Primici od zaduživanja			15.000	0	0	469.374	1.200.000
Izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova	282.930	289.114	218.404	308.218	148.567	148.665	562.000
Izdaci za otplatu glavnice primljenih zajmova	282.930	289.114	218.404	308.218	148.567	320.709	638.000

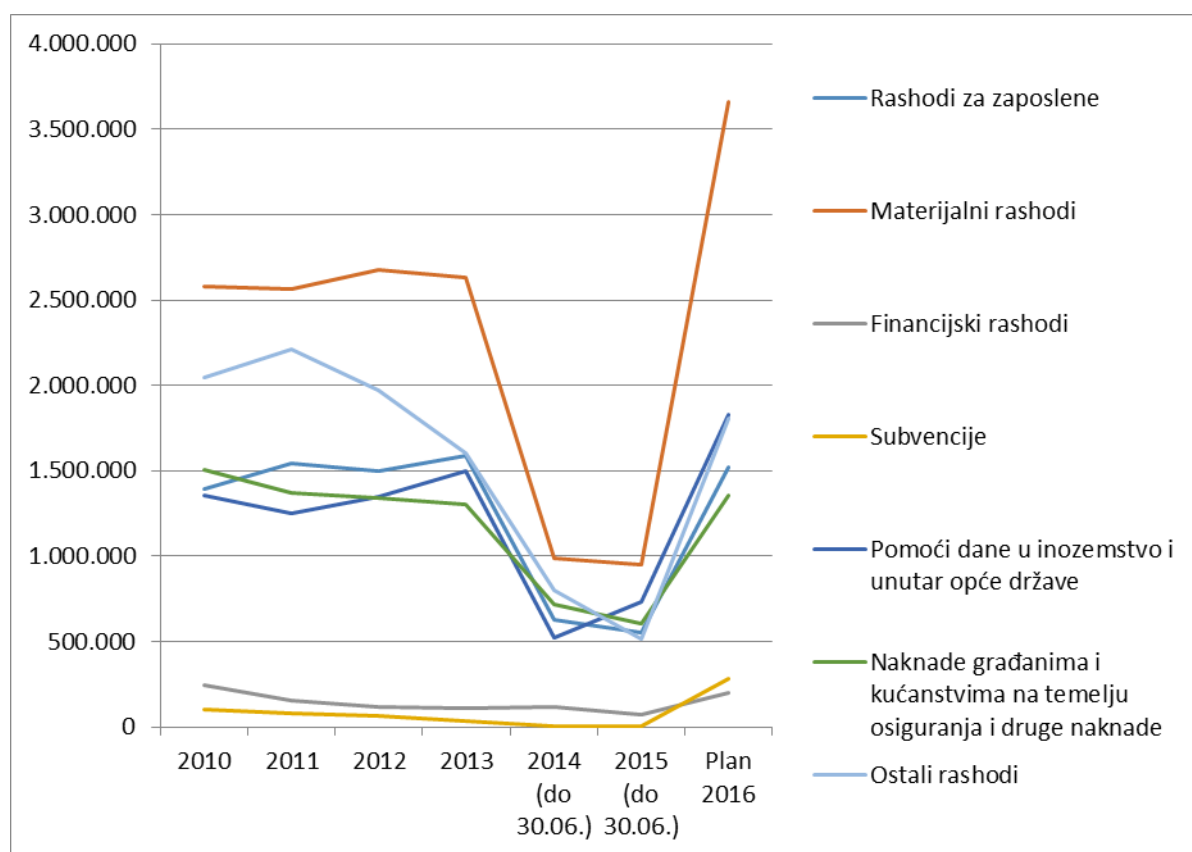
RAZLIKA (Prihodi finansijske imovine - izdaci finansijske imovine)	-282.930	-261.578	-203.404	-308.218	-148.567	320.709	638.000
--	----------	----------	----------	----------	----------	---------	---------

NETO ZADUŽIVANJE / FINANCIRANJE	322.695	-163.755	-1.323.206	112.072	1.252.681	287.407	448.390
---------------------------------	---------	----------	------------	---------	-----------	---------	---------

Grafikon 27. Prihodi proračuna Općine Sv. Nedelja

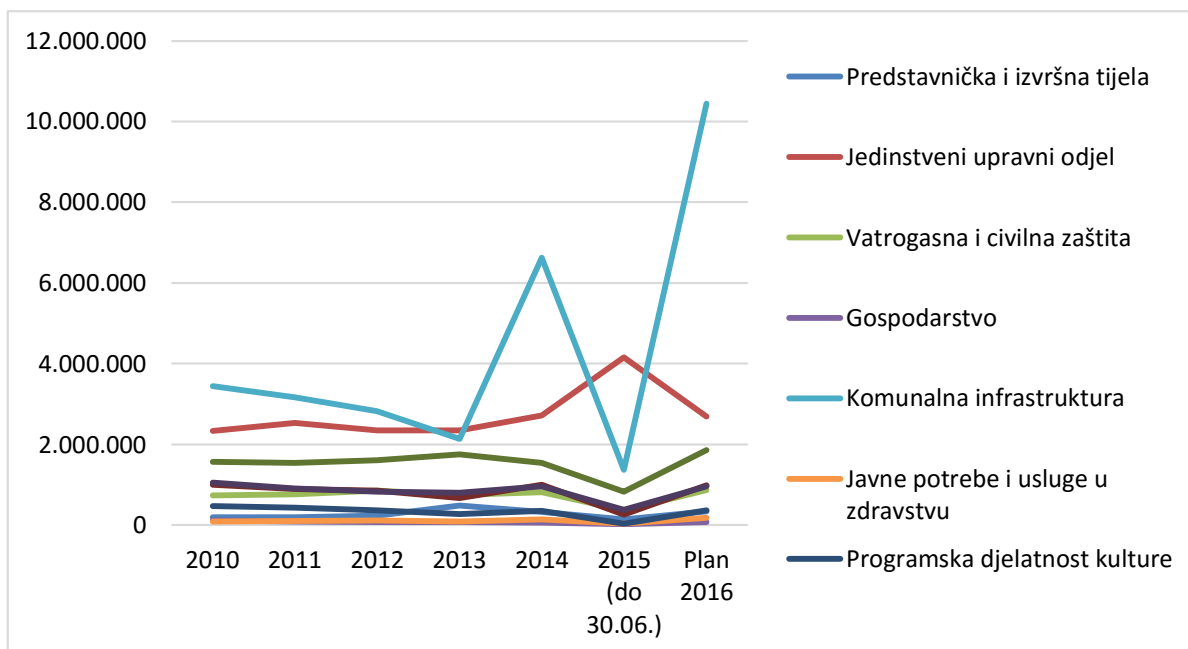
Grafikon 28. Rashodi proračuna Općine Sv. Nedjelja

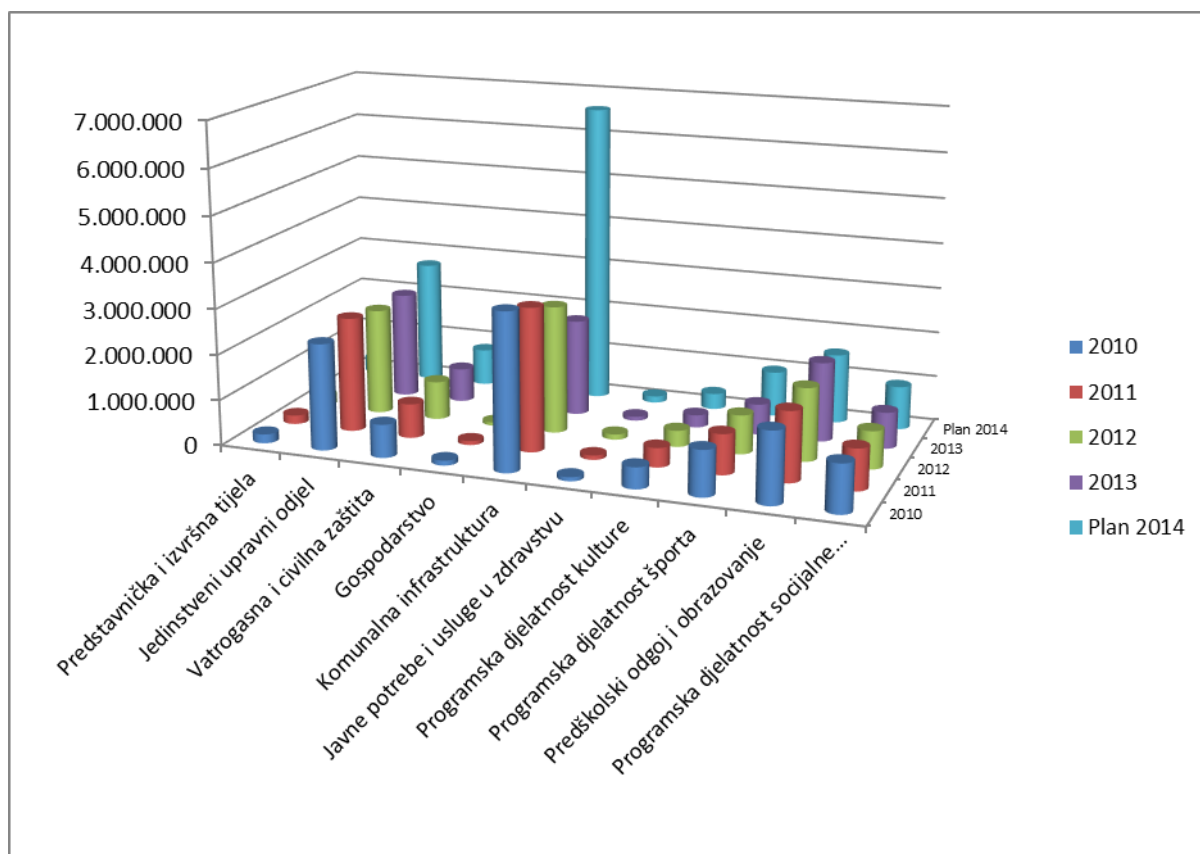
Tablica 17. Rashodi proračuna Općine Sv. Nedjelja prema namjeni sredstava

RASHODI PRORAČUNA	2010	2011	2012	2013	2014	2015 (do 30.06.)	2016
	OSTVARENO						PLANIRANO
Predstavnička i izvršna tijela	196.277	192.045	228.660	483.520	328.600	135.993	339.600
Jedinstveni upravni odjel	2.336.712	2.525.201	2.341.098	2.343.882	2.719.000	4.160.250	2.692.500
Vatrogasna i civilna zaštita	728.772	754.799	845.200	747.073	810.933	366.456	864.600
Gospodarstvo	107.560	87.327	72.358	66.266	56.000	17.100	73.000
Komunalna infrastruktura	3.440.001	3.157.649	2.814.252	2.132.385	6.621.072	1.369.222	10.435.750
Javne potrebe i usluge u zdravstvu	87.985	95.455	116.457	88.699	141.563	26.325	179.254
Programska djelatnost kulture	469.009	424.376	359.259	275.843	350.000	37.382	365.000
Programska djelatnost športa	999.848	885.900	857.282	672.876	995.000	253.501	977.000
Predškolski odgoj i obrazovanje	1.562.056	1.534.503	1.603.862	1.747.770	1.534.500	824.804	1.849.800
Programska djelatnost socijalne skrbi	1.053.912	907.209	828.674	799.372	956.622	371.495	960.856,39
UKUPNI RASHODI:	10.982.133	10.564.465	10.067.102	9.357.685	14.513.289	7.562.529	18.737.360

Grafikon 29. Rashodi proračuna prema namjeni sredstava

Grafikon 30. Rashodi proračuna prema namjeni sredstava - 3D prikaz

SWOT ANALIZA OPĆINE SVETA NEDELJA

SWOT je akronim, odnosno pojam koji označava skraćenicu na engleskom jeziku za analizu unutarnjih snaga (strength) i slabosti (weaknesses) te vanjskih prilika (opportunities) i prijetnji (threats) iz okruženja. Analiza snaga i slabosti te prilika i prijetnji treba rezultirati SWOT analizom. Rezultat SWOT analize daje uvid u stanje i olakšava razumijevanje eksternih i internih čimbenika okoline da bi se što preciznije i realnije odredila buduća strategija razvoja lokalne zajednice.

Razvoj općine Sv. Nedelja trebao bi se temeljiti prvenstveno na povoljnom geografskom položaju, razvoju turizma, poljoprivrednoj proizvodnji, diverzifikaciji postojećih djelatnosti te na prirodnim resursima i karakteristikama, poštujući načela održivog razvoja.

Povoljan geografski položaj podrazumijeva ponajprije ugodnu mediteransku klimu te blizinu istočne obale Istre, kao povoljnih faktora za razvoj ruralnog turizma. Općina, uključujući sva naselja, ima karakteristike mirnog seoskog područja dok se u relativnoj blizini nalaze veći gradovi poput Pule, Rijeke, Kopra i Trsta kao regionalni centri.

Bogatstvo prirodnih resursa u općini Sv. Nedelja može biti jedan od pokretača i temelj razvoja općine. Planskim i održivim upravljanjem prirodnim resursima općine Sv. Nedelja značajno se može utjecati na razvoj prvenstveno ruralnog turizma, zatim i poljoprivrede što bi u konačnici potaknulo razvoj gospodarstva u cjelini. Velike površine obradivog tla, očuvan okoliš i čist zrak, povoljne klimatske prilike te nepostojanje velikih zagađivača okoline povoljni su čimbenici (resursi) za razvoj poljoprivrede. Karakteristike klime i tla omogućavaju uzgajanje različitih poljoprivrednih kultura, posebice u kontekstu ekološke poljoprivrede.

Prirodne ljepote, bogata kulturna baština, raznolik i bogat biljni i životinjski svijet, blizina mora i bogatstvo šumskih površina uz povoljne klimatske prilike, očuvan okoliš i čisti zrak stvaraju izniman potencijal za razvoj turizma. Potencijal daljnjeg razvoja smještajnih kapaciteta ogleda se u izgradnji ruralnih kuća za odmor, agroturizama te

manjih obiteljskih hotela. Karakteristike prostora omogućavaju razvoj raznih selektivnih oblika turizma poput agroturizma, biciklističkog turizma, lovnog turizma, sportsko-rekreativnog turizma, adrenalinskog turizma i slično. Turističku ponudu može upotpunjavati bogato kulturno nasljeđe općine Sv. Nedelja, prirodne ljepote te arheološka nalazišta ukoliko se ista valoriziraju i uključe u funkciju turizma. Osim toga, veliki se potencijal nalazi u organizaciji biciklističkih staza, tematskih staza, konjičkih staza, izgradnji tematskih parkova i slično.

U razvoju turizma potrebno je naglasak dati na edukaciju i informiranje stanovništva o povoljnim izvorima financiranja i mogućnostima ishođenja bespovratnih sredstava iz fondova Europske unije.

Mala poduzeća, obrtništvo i poljoprivredna gospodarstva čine temelj egzistencije stanovništva i razvoja gospodarstva. Navedeni gospodarski subjekti čine lokalno gospodarstvo. Da bi se potaknuo jači razvoj gospodarstva potrebno bi bilo osigurati poduzetnički inkubator te dodatno razviti industrijsku zonu i poslovne zone. Isto tako, informiranjem poduzetnika o mogućnostima korištenja bespovratnih sredstava Europske unije, uz pojedine poticaje općine moguće je potaknuti značajne investicije koje bi postale pokretač gospodarskih aktivnosti.

Tablica 18. Swot analiza Općine Sv. Nedelja

SNAGE	SLABOSTI
GOSPODARSTVO Povoljan geografski položaj - samo središte istarskog poluotoka - kombinacija submediteranske i kontinentalno planinske klime - blizina Pazina kao županijskog središta - blizina Pule, Rijeke, Kopra i Trsta kao velikih regionalnih centara Prirodni resursi - očuvan izvorni okoliš i čisti zrak - susret dviju geomorfoloških cjelina „sive“ i „crvene“ Istre - prirodne ljepote, raznolik i bogat biljni i životinjski svijet	GOSPODARSTVO Nedostatak pojedinih infrastrukturnih elemenata - postoje neuređene lokalne ceste koje povezuju naselja - nedostatak poslovnica banaka - nepostojanje kanalizacijske mreže - nepostojanje reciklažnih dvorišta i sortirnice otpada - nepotpuna prometna signalizacija na lokalnim cestama - nedovoljno razvijena turistička infrastruktura - neuređeni nogostupi Nedostatna prometna povezanost naselja u općini

• povoljne klimatske prilike • nepostojanje velikih zagađivača okoline Dobra umreženost s osnovnom infrastrukturom • povezanost na autocestu Istarski ipsilon državnom cestom D64 • zračna luka Pula Dugogodišnja gospodarska tradicija • dugogodišnja tradicija poljoprivrednih i proizvodnih obrta • veliki broj malih gospodarskih subjekata • tradicija obrtništva na lokalnom području Značajni resursi za razvoj turizma • kontinuirano povećanje broja smještajnih kapaciteta • bogatstvo šumskih površina • očuvana i čista priroda • vrlo bogata kulturna baština • s obzirom na dostupne resurse postoji veliki potencijal razvoja selektivnih oblika turizma • neizgrađena građevinska područja • blizina EU kao velikog turističkog tržišta Poljoprivredna proizvodnja • 1.803,03 hektara obradivih poljoprivrednih površina • kvalitetno obradivo i plodno zemljište • veliki broj poljoprivrednih gospodarstava • potencijal razvoja obrtništva u poljoprivrednoj djelatnosti STANOVNIŠTVO • niska gustoća naseljenosti (23,8 st/km²) • prosječna starost stanovnika 41,1 godinu KULTURA Bogata kulturna baština • bogato kulturno nasljeđe općine Sv. Nedelja (brojni povijesni i sakralni objekti) • postoji manifestacija koja rezultira boljom prepoznatljivošću općine Sv. Nedelja (sajam vina) ZAŠTITA OKOLIŠA Očuvanje prirode i zaštita okoliša • visok udio površina zaštićenih Zakonom o zaštiti prirode nepostojanje velikih zagađivača	• nerazvijena mreža javnog prijevoza • neadekvatna povezanost naselja javnim prijevozom Nedostatak pretpostavki za ubrzani gospodarski razvoj • nedovoljna razvijenost ruralnog i agroturizma unatoč povoljnim prirodnim i kulturnim resursima • usitnjena poljoprivredna zemljišta -1.443 parcele na 471,05 hektara (prosječno 0,326 hektara po parceli) • vrlo visok udio poljoprivredne djelatnosti u strukturi gospodarskih subjekata • nedostatak kapaciteta za povlačenje bespovratnih sredstava iz fondova EU • nepostojanje industrijske i tehnološke proizvodnje • nepostojanje srednjih i velikih tvrtki • značajan broj nesaniranih objekata povijesne baštine • ograničena financijska sredstva • nedostatak većih investitora i investicija na lokalnom području • zatvaranje gospodarskih subjekata uslijed recesijskih kretanja • neizgrađene poslovne i poduzetničke zone Nedostatna iskorištenost postojećih resursa i nedostatak kapaciteta u turizmu • nedovoljni turistički kapaciteti (35 smještajne jedinice i 185 osnovnih ležajeva) • nedostatak sadržaja od turističkog značaja i nedostatak atrakcija • nedovoljno razvijeni selektivni oblici turizma (lovni, biciklistički, agroturizam, obalni turizam i sl.) • slaba iskorištenost poljoprivrednih obradivih površina Nedostatna informiranost, znanje i financijska podrška pri osnivanju i razvoju malih i srednjih poduzetnika • nepostojanje poduzetničkog inkubatora • nedostatak znanja o mogućnostima financiranja od strane banaka, ministarstava i EU fondova
---	--

	STANOVNIŠTVO Demografske karakteristike • konstantan i dugoročan negativan trend kretanja stanovništva • neuobičajena spolna struktura (veći udio muškog roda) Otežani uvjeti zapošljavanja • ograničene mogućnosti za zapošljavanje zbog malog broja gospodarskih subjekata • niža razina obrazovanja stanovništva DRUŠTVENE DJELATNOSTI Nedovoljno razvijene društvene djelatnosti • nepostojanje jaslica • nepostojanje srednjoškolskih i visokoškolskih ustanova • nepostojanje institucija cjeloživotnog obrazovanja • potrebna adaptacija postojećih škola i vrtića • nepostojanje športskih dvorana u sklopu osnovnih škola • nepostojanje rekreativnih centara • nepostojanje kulturnog centra • nepostojanje društvenog doma • neadekvatna opremljenost športskih udruga Nedovoljan broj manifestacija • nedovoljan broj športskih manifestacija • nedovoljan broj kulturnih manifestacija ZDRAVSTVO I CIVILNA ZAŠTITA Zdravstvo i civilna zaštita • nepostojanje ambulante, ljekarne i ostalih zdravstvenih ustanova • nedovoljna pokrivenost općine zdravstvenom zaštitom • neadekvatnost prostorija i opreme DVD-a Sv. Nedelja ZAŠTITA OKOLIŠA Zaštita okoliša • nepostojanje provedbe edukativnih mjera za stanovništvo u okviru zaštite okoliša • ilegalna odlagališta otpada • nepostojanje ekološke javne rasvjete • nekorištenje alternativnih izvora energije
--	---

PRILIKE	PRIJETNJE
GOSPODARSTVO Razvoj infrastrukture • izgradnja kanalizacijskog sustava • razvoj politike i sustava upravljanja otpadom • prometna infrastruktura (uređenje i održavanje cesta i prometnica) • prenamjena neiskorištenih objekata u vlasništvu Općine Sv. Nedelja • iskorištavanje prirodnih bogatstava za rast gospodarskog, poljoprivrednog i turističkog sektora • sanacija povijesno-kulturnih građevina i starogradske jezgre • izrada detaljnih urbanističkih planova Povoljni trendovi u turizmu i razvoj turizma • kontinuirano povećanje broja dolazaka i noćenja turista • potencijal prirodnih i kulturnih vrijednosti za razvoj turističke ponude • sve veća potražnja turista za selektivnim oblicima turizma • potencijal razvoja selektivnih oblika turizma • EU fondovi i nacionalni programi poticanja turizma Razvoj poljoprivrednih djelatnosti i ulaganje u poljoprivrednu proizvodnju • 1.803,03 hektara obradivog tla Povezivanje poljoprivrede i ekologije • potencijal za razvoj ekološke poljoprivrede • poticaji za razvoj ekološke poljoprivrede putem EU fondova • povećanje osviještenosti stanovništva o važnosti očuvanja i zaštite okoliša Unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture • planirani razvoj poslovnih i poduzetničkih zona • dio imovine u vlasništvu Općine moguće iskoristiti u poduzetničke svrhe Diversifikacija postojećih djelatnosti • potencijal razvoja brojnih selektivnih oblika turizma • potencijal podizanja nasada novih poljoprivrednih kultura • potencijal razvoja prerađivačke	GOSPODARSTVO Gospodarska situacija • mogućnost pojave nove ekonomske krize • opasnost od povećanja nezaposlenosti pri pojavi nove ekonomske krize • odražavanje gospodarske krize na financijske mogućnosti države i regionalne samouprave Efekti svjetske financijske krize • nedovoljan rast gospodarstva država članica Europske unije • smanjenje razine zadovoljstva stanovništva • povećanja opreznost prilikom novih ulaganja • trend smanjenja cijena nekretnina na lokalnom i nacionalnom tržištu • smanjenje mogućnosti zaduživanja fizičkih i pravnih osoba • usporeno opadanje broja nezaposlenih Negativni efekti globalizacije • rastuća konkurentnost zbog ubrzane globalizacije • opasnost od gubitka identiteta lokalne zajednice • proces prelaska svjetske proizvodnje na istočna tržišta • prijetnja od dolaska velikih trgovačkih lanaca na lokalno tržište koji prodaju proizvode iz svojih zemalja • povećana konkurencija za lokalne tipične proizvode Nepovoljna situacija u odnosu na nacionalnu razinu • administrativna ograničenja na razini države • nedovoljna razina decentralizacije • nedostatak investicija u manje sredine Nedostatno praćenje razvoja infrastrukture s razvojem gospodarstva, turizma i poljoprivrede • neprilagođenost proizvodnje za tržište EU • neadekvatan kanalizacijski sustav može dovesti do pojave zaraza i zagađenja podzemnih voda • neiskorištavanje sredstava iz strukturnih

industrije poljoprivrednih proizvoda Bespovratna sredstva fondova Europske unije, veće investicije u gospodarstvo na lokalnom području • povećanje investicija na području općine putem EU fondova i nacionalnih programa poticanja • iskorištavanje strukturnih i investicijskih fondova za povlačenje bespovratnih sredstava • uključivanje u europske trendove zaštite okoliša i povlačenje bespovratnih sredstava za istu namjenu • ishođenjem bespovratnih sredstava povećati broj radnih mjesta DRUŠTVENE DJELATNOSTI Ulaganje u ljudske potencijale • osiguran prostor za izgradnju novog dječjeg vrtića • korištenje mjera aktivne politike zapošljavanja u svrhu smanjenja broja nezaposlenih Razvoj sporta i djelatnosti socijalne skrbi • prostor za izgradnju novog sportsko-rekreacijskih sadržaja • potencijal za organizaciju županijskih, regionalnih i međunarodnih natjecanja • osnivanje novih sportskih udruga i poticanje sporta • iskorištavanje prirodnih resursa u svrhu sporta KULTURA Valorizacija i revitalizacija kulturne baštine i tradicije • veliki broj kulturnih i povijesnih spomenika • stavljanje povijesne i kulturne baštine u turističku funkciju	i investicijskih fondova Opće gospodarske karakteristike • ubrzani razvoj gospodarstva mogao bi dovesti do devastacije prirodnih vrijednosti • prijetnja od nekontroliranog razvoja turizma STANOVNIŠTVO Negativna kretanja stanovništva • nastavak negativnih trendova emigracije • starenje stanovništva • odljev mozgova u veće gradove ili strane zemlje DRUŠTVENE DJELATNOSTI Društvene djelatnosti • nepoticanje sportskih klubova KULTURA Prijetnja propadanju povijesnih i kulturnih spomenika i arheoloških nalazišta • nedovoljna ulaganja u zaštitu povijesnih i kulturnih spomenika • nedovoljan marketing kulturnih dobara • nepravovremena reakcija na obnovu znamenitosti • nedostatak sredstava za financiranje očuvanja znamenitosti u manjim lokalnim zajednicama ZDRAVSTVO Zdravstvena zaštita • neadekvatna zdravstvena zaštita može dovesti do lošijeg zdravstvenog stanja stanovništva OKOLIŠ Pojavljivanje negativnih ekoloških događaja i problemi u zaštiti okoliša • mogućnost pojave većih požara • povećanje količine nezbrinutog otpada • potencijalno smanjenje zelenih površina
---	---

VIZIJA I MISIJA OPĆINE SVETA NEDELJA

1.26. Misija

Definiranje misije i vizije od strateške je važnosti za razvoj općine budući da se misijom definira njena svrha postojanja, a vizijom se definira željeni razvoj događaja ili pothvata u budućnosti. Misija je izričaj svrhe postojanja nekog gospodarskog subjekta. Ona bi trebala biti iskrena, a njen izričaj jasan, nedvosmislen i bezuvjetan. Sažeto rečeno, ona bi bila određen nalog ili zadaća koja je od općeg interesa. Uzevši u obzir analizu situacije općine Sv. Nedelja, trendove te osnovnu zadaću postojanja Općine Sv. Nedelja, definirana je sljedeća misija:

Pravilnim upravljanjem resursima omogućiti i poticati održivi razvoj gospodarstva, te povećanje kvalitete života lokalnog stanovništva.

1.27. Vizija

Vizija je širi pojam od misije, ali u svojoj definiciji ona uključuje i misiju. To je poželjna slika budućnosti, odnosno željeno stanje koje se želi dostići u dugoročnom razdoblju. Ona je zamisao o dugoročnom željenom razvoju događaja, opći način predviđanja razvoja događaja ili pothvata. Kroz viziju se daje sažeti prikaz kakva se općina želi u razdoblju od pet do deset godina. S obzirom na karakteristike općine Sv. Nedelja te željeni smjer razvoja u sljedećih pet do deset godina, definirana je sljedeća vizija:

Općina Sv. Nedelja je gospodarski i kulturno razvijeno središte prepoznatljivo po očuvanom okolišu, kulturno-povijesnoj baštini te razvijenoj proizvodnji tradicionalnih autohtonih proizvoda. Sinergija poljoprivredne proizvodnje i ruralnog turizma te razvijeno poduzetništvo i obrtništvo temelj su održivog razvoja gospodarstva. Moderna i razvijena prometna, komunalna, društvena, obrazovna i športska infrastruktura, uz razvijenu zdravstvenu, socijalnu i civilnu zaštitu obilježja su općine visoke kvalitete života i zadovoljstva stanovništva, te privlačnog i atraktivnog mjesta za život i rad.

Razrada strategije, te definiranje ciljeva, prioriteta i mjera kojima će se nastojati ostvariti definirana vizija analizirani su u II. dijelu Programa ukupnog razvoja.

Popis izvora

1. ARKOD, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, 2014
2. Državni zavod za statistiku
3. Hrvatska gospodarska komora
4. Popis stanovništva 2011. www.dzs.hr.
5. Regionalni operativni plan (ROP) Istarske županije, Istarska županija, 2006.
6. Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti na lokalnoj razini 2013., Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
7. Web stranica „Istarska enciklopedija“ www.istra.lzmk.hr
8. Web stranica Hrvatskog zavoda za zapošljavanje www.hzz.hr
9. Web stranica Natura Histrica-e www.natura-histrica.hr
10. Web stranica Portala za Istru www.histrica.com
11. Web stranica projekta „Revitas“ (Revitalizacija istarskog zaleđa i turizma u istarskom zaleđu) www.revitas.org
12. Web stranica Turističke zajednice središnje Istre www.central-istria.com i www.tzpazin.hr

Popis tablica

Tablica 1. Udio nezaposlenih u ukupnom stanovništvu	34
Tablica 2. Struktura nezaposlenosti po dobi.....	36
Tablica 3. Struktura nezaposlenosti po razini obrazovanja.....	37
Tablica 4. Struktura nezaposlenosti prema djelatnosti prethodnog zaposlenja.....	37
Tablica 5. Struktura nezaposlenosti prema zanimanju	38
Tablica 6. Struktura nezaposlenosti prema dužini radnog staža	38
Tablica 7. Struktura nezaposlenosti prema trajanju nezaposlenosti.....	39
Tablica 8. Pokazatelji indeksa razvijenosti općine Sv. Nedelja.....	44
Tablica 9. Broj gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja po djelatnostima.....	48
Tablica 10. Prihod gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja po djelatnostima.....	50
Tablica 11. Ukupan broj zaposlenih u gospodarskim subjektima po djelatnostima	52
Tablica 12. Investicije trgovačkih društava po djelatnostima	54
Tablica 13. Financijski rezultat trgovačkih društava po djelatnostima	55
Tablica 14. Smještajni kapacitet i ostvarena noćenja na području općine Sv. Nedelja.....	58
Tablica 15. Pohađanje visokoškolskog obrazovanja (2011.)	70
Tablica 16. Proračun Općine Sv. Nedelja.....	106
Tablica 17. Rashodi proračuna Općine Sv. Nedelja prema namjeni sredstava	108
Tablica 18. Swot analiza Općine Sv. Nedelja.....	111

Popis grafikona

Grafikon 1. Broj stanovnika po naseljima općine Sv. Nedelja.....	29
Grafikon 2. Struktura stanovništva prema dobu i spolu	30
Grafikon 3. Uporedba dobne strukture stanovništva općine Sv. Nedelja s državnim i županijskim prosjekom.....	30
Grafikon 4. Prosječna starost stanovnika po naseljima	31
Grafikon 5. Struktura stanovništva prema razini završenog obrazovanja.....	32
Grafikon 6. Kretanje stanovništva općine Sv. Nedelja kroz povijest.....	33
Grafikon 7. Struktura nezaposlenih prema spolu	35
Grafikon 8. Sezonalnost kretanja broja nezaposlenih	36
Grafikon 9. Usporedba indeksa razvijenosti općine Sv. Nedelja	45
Grafikon 10. Struktura gospodarskih subjekata na području općine Sv. Nedelja.....	45
Grafikon 11. Ukupan broj gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja	46
Grafikon 12. Ukupni prihod gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja	47
Grafikon 13. Ukupan broj zaposlenih u gospodarskim subjektima	48
Grafikon 14. Broj gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja po djelatnostima.....	49
Grafikon 15. Struktura gospodarskih subjekata po djelatnostima (2013.)	50
Grafikon 16. Prihod gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja po djelatnostima.....	51
Grafikon 17. Struktura prihoda gospodarskih subjekata po djelatnostima (2013.).....	52
Grafikon 18. Ukupan broj zaposlenih u gospodarskim subjektima po djelatnostima	53
Grafikon 19. Struktura zaposlenosti po djelatnosti (2013.)	54
Grafikon 20. Kretanje gospodarske strukture po djelatnostima (2013).....	56
Grafikon 21. Indeks broja gosp. subjekata, prihoda i zaposlenosti u sektoru trgovine.....	57
Grafikon 22. Rast ukupnog smještajnog kapaciteta i ostvarenih noćenja	59
Grafikon 23. Indeks broja gosp. subjekata, prihoda i zaposlenosti u građevinskom sektoru.	61
Grafikon 24. Indeks broja gosp. subjekata, prihoda i zaposlenosti u sektoru rudarstva i vađenja	62
Grafikon 25. Indeks broja gosp. subjekata, prihoda i zaposlenosti u poljoprivredi	64
Grafikon 26. Način uporabe zemljišta na području općine Sv. Nedelja	65
Grafikon 27. Prihodi proračuna Općine Sv. Nedelja.....	107
Grafikon 28. Rashodi proračuna Općine Sv. Nedelja.....	108
Grafikon 29. Rashodi proračuna prema namjeni sredstava.....	109
Grafikon 30. Rashodi proračuna prema namjeni sredstava - 3D prikaz	109

Popis slika

Slika 1. Geografski položaj općine Sv. Nedelja	17
Slika 2. Kaštel Šumber.....	21
Slika 3. Kaštel Lazzarini	23
Slika 4. Župna crkva sv. Ivana i Pavla u Šumberu	24
Slika 5. Crkva Sv. Kvirina na groblju Šumber.....	25
Slika 6. Župna crkva Sv. Martina	26
Slika 7. Crkva Gospe od Zdravlja	27
Slika 8. Župna crkva Presvetog Trojstva u Nedešćini	27
Slika 9. Park skulptura Dubrova.....	28
Slika 10. Cestovna povezanost na području općine Sv. Nedelja.....	41
Slika 11. Agroturizam Kaštel Pineta	59
Slika 12. Holcim mineralni agregati d.o.o.	63
Slika 13. Industrijska zona Dubrova	67
Slika 14. Osnovna škola Vitomir Širola-Pajo	69